

UNIVERSITY WEST

School of Business, Economics and IT
International programme in Politics and Economics

Lärande av och genom forskning i lokala FoU projekt

- **Att skapa kunskap i samspel mellan forskning och praktik**

Author: Maria Skarin

Master's Thesis, 45 HE credits

**Compilation Thesis work in
Work-integrated Learning**

Autumn/Spring term 2023

Supervisor(s): Per Assmo

UNIVERSITY WEST
School of Business, Economics and IT
Division of Law, Economics, Statistics and Politics
SE - 461 86 TROLLHÄTTAN
SWEDEN
Phone +46 (0) 520 22 30 00
www.hv.se

Förord

Det har varit mycket lärorikt att få studera samspelet mellan forskning och praktiska arbetsätt i denna uppsats. Min förhoppning är att bidra med kunskap som hjälper både forskaren och praktikern i det gemensamma utbytet av kunskaper som sker – och kan ske – inom ramen för lokala FoU projekt. För att kunna slutföra uppsatsen finns flera det viktiga personer att tacka. Först och främst... Utan hjälp från deltagarna från FoU projekten som bidragit med sin tid och att sätta ord på sina upplevelser hade studien inte varit möjlig. Vill därför först och främst rikta ett tack till er, för att ni med stort engagemang tagit er tid att möta mig och delat med er av era erfarenheter vid intervjuerna. Jag vill också tacka Michaela Ericsson för att du som handledare på arbetsplatsen hjälpt mig i genomförandet av studien. Både med stöd och uppmuntran men också med insikt om det lokala FoU arbetet har du gjort det möjligt att genomföra detta med det så viktiga etiska perspektivet i åtanke. Min familj har tålmodigt ställt upp på att jag behövt göra många och långa pass framför datorn i skrivarbetet och till er vill jag säga att snart, snart finns det mer tid för lek och familjemys! För att en uppsats ska både påbörjas och slutföras krävs det kunskap om vetenskapliga metoder och klok handledning som bidrar med värdefulla inspel längs vägen, för det vill jag tacka professor Per Assmo. Sist men inte minst vill jag tacka min chef Jerry Engström som både trodde på mig och gav mig förutsättningar för att genomföra utbildningen och studien. Utan ditt innovativa och kloka ledarskap hade jag heller inte rott detta projekt iland. Kanske inte ens påbörjat det. Nu sitter jag här och är så tacksam för allt jag lärt mig och allt stöd jag fått längs vägen. Har jag tur så kommer nu några fler, utöver mig, att kunna lära sig något av resultatet.

Abstract

The aim of this study is increased insight and understanding of how learning from research to practice is working theoretically and experienced by participants. Research questions are:

1. What does learning from research mean, from a theoretical perspective?
2. How is learning from research to develop practice experienced from a participant perspective?
3. How can learning from research at work be promoted and contribute to better understanding of interactions between research and practice in local research and development projects?

A theoretical- analytical framework is developed. It is then used to understand and explain how learning from research is experienced by participants in local R & D projects. After data collection using semi structured interviews and a thematic analysis, new aspects are added to the framework in an abductive process. The results show that a rewarding interplay between research and practice is possible, but it needs more critical reflections and a developed understanding of different types of knowledge and their unique contributions to learning. An epistemological change is needed where practical knowledge and research is seen as equals is also important. Where researchers instead of being experts becomes co-creators of knowledge along with the practitioner, to solve common issues.

Keywords:

Work integrated learning, research, practical knowledge, epistemology, critical reflection.

Sammanfattning

Målet med studien är ökad insikt och förståelse för hur lärande i samspel mellan forskning och praktik fungerar teoretiskt och upplevs ur ett deltagarperspektiv. Forskningsfrågor:

1. Vad innebär lärande av forskning för att utveckla praktiska arbetssätt, utifrån ett teoretiskt perspektiv?
2. Hur upplevs lärande av forskning för att utveckla nya arbetssätt, utifrån ett deltagarperspektiv?
3. Hur kan lärande av forskning på arbetsplatser främjas och bidra till en större förståelse för samspelet mellan forskning och praktik i lokala FoU projekt?

Ett teoretisk-analytiskt ramverk utvecklas som svar på första frågan. Det används sedan för att förstå och förklara hur lärande av forskning upplevs ur ett deltagarperspektiv i lokala FoU projekt. Efter en datainsamling via semistrukturerade intervjuer och en tematisk analys adderas nya aspekter in i ramverket i en abduktiv process. Studien visar att ett givande utbyte mellan forskning och praktik kan ske, men att den kritiska reflektionen behöver förstärkas och en utvecklad insikt om vad olika kunskapsformer kan ge och deras unika bidrag till lärandet. En förändrad kunskapssyn är också viktig där forskning och praktisk kunskap anses lika värdefulla. Där forskaren istället för expert blir medskapare av kunskap ihop med praktiker för att lösa gemensamma problem.

Nyckelord:

Arbetsintegrerat lärande, forskning, praktisk kunskap, kunskapssyn, kritisk reflektion

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	8
2. Introduktion.....	9
Campus Västerviks FoU miljö	9
Arbetsintegrerat lärande.....	10
3. Syfte, forskningsfrågor	11
Syfte och mål.....	11
Forskningsfrågor.....	11
4. Teoretisk bakgrund - olika aspekter av betydelse för lärande av/genom forskning.....	12
Forskningens roll i samhället – då och nu	12
Utmaningar med att lära av forskning	17
Att överbrygga avståndet mellan praktik, teori och forskning	27
Att skapa lärande och utveckling på arbetsplatsen	29
5. Analytiskt ramverk – det teoretiska perspektiv på lärande av forskning.....	32
Människan som aktör.....	33
Informell teori	33
Kontextens betydelse.....	33
Metapraktik.....	33
Samspelet mellan praktik, teori och forskning.....	34
Utveckling och lärande.....	34
6. Metod	35
Forskningsdesign	35
Urval	36
Datainsamling.....	36
Dataanalys	37
Tillförlitlighet	38
Etiska överväganden	39
7. Fallbeskrivning Campus Västervik FoU miljö- deltagarnas perspektiv på lärande av forskning ...	41
Beskrivning av FoU miljön vid Campus Västervik.....	41
Beskrivning av deltagare och FoU projekt.....	42
Resultat och analys av deltagarnas upplevelser av lärande av/genom forskning	43
Människan som aktör	43
Informell teori	47
Metapraktik.....	50
Kontextens betydelse	52

Samspelet mellan praktisk, teoretisk, och forskningsbaserad kunskap.....	58
Utveckling och lärande	63
8. Analytisk diskussion.....	73
Hur kan lärprocesser mellan forskning och praktiskt arbete främjas utifrån både ett teoretiskt och ett deltagarperspektiv	73
Reflektionsfrågor för utveckling och lärande i samspel mellan forskning och praktik	75
Ett utvecklat analytisk ramverk- för arbetslivets kontext	76
Reflektionsfrågor för lärande av forskning inom arbetsplatsens kontext	77
Kombinera olika former av kunskap och lärande och insikt om olika kunskapsformer	78
9. Slutsats och framtida forskning.....	79
Framtida kunskapssyn och forskning	79
Referenser:	82

Bilagor:

Bilaga 1: Frågeområden och intervjuguide.....	87
Bilaga 2: Informationsbrev till deltagare.....	89
Bilaga 3: Samtyckesblankett och information om hur data sparas.....	90
Bilaga 4: FoU rapport (under framtagande).....	91

Tabeller / figurer:	Innehåll och beskrivning	Sid
Tabell 1	Olika sätt att samverka kring forskning	15
Tabell 2	Olika kunskapstyper och deras styrkor respektive svagheter	25
Tabell 3	Samspelande faktorer som påverkar lärande av forskning på individ, grupp och samhällsnivå.	74
Tabell 4	Reflektionsfrågor på individ, grupp och samhällsnivå som kan stimulera lärande och utveckling i lokala FoU projekt	75
Figur 1	Vanlig men förenklad beskrivning av förhållandet mellan praktisk kunskap, teoretisk kunskap och forskning	24
Figur 2	Det analytiska ramverket om lärande av/genom forskning	32
Figur 3	Vidareutvecklat analytiskt ramverk för lärande av/genom forskning utifrån ett deltagarperspektiv	77

1. Bakgrund

Det här är en masteruppsats inom utbildningen arbetsintegrerade politiska studier, Work Integrated Political Studies 120 hp (WIPS), vid institutionen för ekonomi och IT på Högskolan Väst. Utbildningsprogrammet fokuserar på samhällsförändring med utgångspunkt i arbetsintegrerat lärande (AIL) och omfattar och integrerar teoretiska studier och praktiska kunskaper inom AIL som ämne och forskningsinriktning. I utbildningen ingår en obligatorisk terminslång forskningspraktik som syftar till att ge studenterna möjligheter att använda sina färdigheter inom forskning på reella problem som identifierats i verksamheter. Genom den processen erövrar studenterna förmågor att bidra till utveckling av arbetsplatser inifrån (Piper, 2021).

I mitt fall genomfördes forskningspraktiken vid Campus Västerviks Forsknings- och utvecklingsmiljö (FoU). Utöver att vara student i WIPS-utbildningen är jag sedan tidigare anställd vid Campus Västervik, men arbetar då med utbildning och deltar vanligtvis inte i FoU-miljöns arbete. De är en relativt ny FoU miljö som var intresserade av att undersöka hur de kan fortsätta utveckla sina arbetssätt när de genomför FoU projekt i samverkan med omkringliggande organisationer. Detta tillsammans med mitt eget intresse för lärprocesser mellan forskning och praktiskt arbete skapade studiens specifika fokus. Under min forskningspraktik har jag undersökt och analyserat upplevelser av lärande hos deltagare i lokala FoU projekt. Resultatet av det forskningsprojektet kom också att bli en del av denna uppsats. Ambitionen är därmed flerbottnad. Det handlar om att ge ett bidrag till den fortsatta utvecklingen av FoU-miljön på Campus Västervik, som också kan vara relevant för andra liknande FoU miljöer. Ambitionen är också att utveckla mina egna kunskaper inom ämnet lärande av forskning och bidra med mer kunskap inom AIL.

2. Introduktion

I det här avsnittet behandlas varför ämnet lärande av forskning är intressant att studera, den miljö som studien genomförts inom, samt hur studien relaterar till arbetsintegrerat lärande, AIL.

I låten "If I ever lose my faith in you" sjunger Sting: "You could say I lost my faith in science and progress. You could say I lost my belief in the holy church, You could say I lost my sense of direction" (u.å.). Att utgå från forskning för att hitta en riktning om vad som är rätt att göra, har under forskningens framväxt ansetts vara en självklarhet. Användande av forskning ansågs vara en garanti för att göra rätt saker och uppnå goda resultat (Usher, Bryant & Johnston, 1997; Levinsson, 2013). I dagens samhälle finns det mycket forskning att ta del av. Dessutom finns ett stort generellt informationsflöde via digitala kanaler och det är svårt att veta vilka digitala källor vi kan lita på. Samtidigt är det viktigt att ha ett kritiskt förhållningssätt både när man lyssnar på politiker, följer sociala medier, eller tar del av forskning (Frans, 2022).

Forskningen har ett stort förtroende hos den svenska befolkningen och trenden är att förtroendet ökar (Bergman m.fl., 2022) men forskning kan även behöva granskas kritiskt (Frans, 2022; Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005). Ett sätt att tillvarata forskningens styrkor kan vara att förstå mer om hur samspelet mellan forskning och praktiska arbetssätt fungerar. Genom att kombinera ett teoretiskt perspektiv med ett deltagarperspektiv är förhoppningen att bidra med kunskap om det samspelet.

Campus Västerviks FoU miljö

Lokala FoU-miljöer t.ex. på Campus Västervik, har tagit sig an utmaningarna med att lära av forskning för att utveckla nya arbetssätt. Målet är att utveckla forskningsbaserad kunskap och bidra till utveckling av verksamheter. De använder en praktisknära forskningsmodell där forskningsprojekt och aktiviteter utgår ifrån reella behov hos verksamheter eller företag utifrån frågor eller utmaningar som de vill ha hjälp med (Ericsson, 2018).

Men att använda kunskap från forskning så att den bidrar till utveckling i arbetslivet är inte enkelt (Higgs m.fl., red, 2012). Det saknas kunskap om hur deltagare upplever lärande av forskning och vilken nytta deltagare har av det de lär sig (Svensson et al 2007).

Arbetsintegrerat lärande

Att studera lärandeprocesser som sker genom integration mellan teoretisk och praktisk kunskap, ingår i arbetsintegrerat lärande (AIL) som forskningsfält. AIL fokuserar just på bron emellan teori och praktik (Sunnemark m.fl., u.å.; Piper m.fl., 2023). Problemen som undersöks inom AIL-forskning är inriktade på relationen mellan arbetsliv och lärande och kan exempelvis handla om arbete i förändring, relationen mellan utbildning och arbetsliv samt lärande i arbete (Högskolan Väst, 2022).

FoU miljön där studien genomförs har ambitioner att bidra till lokal och regional utveckling. Samtidigt saknas kunskap om hur samverkan kring forskning upplevs av deltagare, vilket väckte min nyfikenhet. Studien avser att undersöka samspelet mellan praktik och forskning för att försöka förstå det bättre särskilt i relation till FoU projekt. Som utgångspunkt används både teoretiska perspektiv på lärande av forskning samt en fallbeskrivning där lokala FoU projekt studeras inom Campus Västerviks FoU miljö med deltagarnas upplevelser i fokus. AIL handlar här om samverkan mellan forskning och arbetsliv, samspel mellan forskning och praktik och hur dessa kunskapsformer kan berika – eller utmana – varandra. Resultatet kan skapa förståelse för samspelet och lärandet mellan forskning och praktiska arbetssätt samtidigt som det ger en inblick i hur lokala FoU projekt upplevs. Det handlar inte om att utvärdera FoU projekten utan mer om att utifrån de insikter som studien ger bidra till utvecklingen av lokala FoU miljöer.

3. Syfte, forskningsfrågor

Detta arbete studerar kunskap och lärandeprocesser som pågår mellan forskning – och praktik. Genom att ta fram och tillämpa ett analytiskt ramverk undersöker studien hur forsknings- och utvecklingsprojekt upplevs, samt hur det skapar tillfälle för lärande och utveckling för yrkesverksamma deltagare och deras arbetsplatser.

För att ge en introduktion i ämnet samt en förståelse för vad det är som undersöks beskrivs först olika teoretiska perspektiv som anknyter till temat. Utifrån de teoretiska perspektiven har ett eget analytiskt ramverk tagits fram. Ramverket beskrivs och används för att förstå och analysera deltagarnas upplevelser. Avslutningsvis presenteras förslag på vad som går att göra för att stimulera kunskap och lärande i lokala FoU projekt, utifrån insikterna från studiens inledande delar.

Syfte och mål

Det övergripande syftet med studien är att beskriva och analysera hur olika former av kunskap och läroprocesser fungerar när de sker mellan forskning – och praktik. Lärandet och kunskapsprocesserna illustreras genom en fallstudie av forsknings- och utvecklingsprojekt genomförda inom Campus Västerviks FoU miljö. Målet är att skapa en ökad insikt och förståelse för hur lärande mellan forskning och praktik fungerar teoretiskt och upplevs ur ett deltagarperspektiv.

Forskningsfrågor

1. Vad innebär lärande av/genom forskning för att utveckla praktiska arbetssätt, utifrån ett teoretiskt perspektiv?
2. Hur upplevs lärande av/genom forskning för att utveckla nya arbetssätt, utifrån ett deltagarperspektiv?
3. Hur kan lärande av/genom forskning på arbetsplatser främjas och bidra till en större förståelse för samspelet mellan forskning och praktik i lokala FoU projekt?

4. Teoretisk bakgrund - olika aspekter av betydelse för lärande av/genom forskning

För att skapa en inledande förståelse för olika teoretiska aspekter som berör lärande av och genom forskning, forskningens roll i samhället och hur den utvecklats över tid samt olika utmaningar med att lära av och genom forskning, behandlas det i detta kapitel. Olika utmaningar som finns med att lära av forskning för att utveckla praktiska arbetssätt undersöks också. Därefter beskrivs olika sätt att försöka överbrygga det avstånd som kan finnas mellan forskning och praktiskt kunnande samt vad lärande och utveckling på arbetsplatsen kan innebära.

Dessa olika teoretiska aspekter utgör sedan grunden till framtagandet av det analytiska ramverket. Det kommer användas för att beskriva vad lärande av forskning innebär, utifrån ett teoretiskt perspektiv. Det analytiska ramverket blir således svaret på den första frågeställningen. Ramverket används också därefter som struktur för att djupare förstå deltagarnas egna upplevelser av lärande av forskning.

Forskningens roll i samhället – då och nu

I det här avsnittet ges en tillbakablick över vilken roll som forskningen hade i samhället när forskningen utvecklades samt hur forskningens roll har förändrats, i syfte att förstå hur samhällets historik och utveckling hänger samman med kunskapssynen. Olika sätt att skapa närhet mellan forskning och samhälle beskrivs också, för att visa på hur forskning kan bedrivas och vilken nytta det kan skapa.

Forskningens historik skapar problematik

Utveckling av forskningens roll i samhället har gått från att historiskt antas vara en expertkunskap till att mer och mer betraktas som något bör utvecklas och genomföras i ett gemensamt utbyte med samhället (Usher, Bryant & Johnston, 1997; Reger & Bunders, 2009). Hur man förut såg på forskningens roll hänger samman med hur samhället utvecklades och befann sig när forskning och vetenskap växte fram. Det var i en tid när det behövdes expertkunskap att förlita sig på, för de professioner som utvecklades. Professionernas uppgift som praktiker var att på ett så effektivt sätt som möjligt utbilda barn, bota sjukdomar eller omforma brottslingar till samhällsmedborgare. För att lyckas med det behövde de tillgång till en expertkunskap som kunde garantera lyckade insatser med avsedd inverkan (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005). Forskning och vetenskap sågs då som en garant för god kunskap och mänskliga framsteg och den teoretiska kunskap som forskningen tog fram skulle definiera

både professionen och styra det praktiska arbetssättet. Teoretikerns och praktikerns roll i samhället separerades och synen på vetenskaplig kunskap som det enda som kunde legitimeras, förstå och generaliseras utifrån skapades. Ett tekniskt-rationellt synsätt på kunskap utvecklades. Teoretikerna fick då en större makt än praktikern och mer gehör för sina förklaringar. Praktikerns kunskap ansågs inte ha samma betydelse (Ibid). Den vetenskapligt belagda teoretiska kunskapen ses av vissa än idag som en garanti för god praktisk kunskap, ändå är det en utmaning för yrkesprofessionella att använda teoretisk kunskap i det praktiska arbetet. Bland eftersom teoretisk kunskap är så abstrakt och teoretisk, att även om det antas att det går att uppnå goda arbetssätt genom att tillämpa vetenskapligt genererade teorier i praktiskt arbete – så är det i realiteten svårt att använda den på ett relevant sätt. (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005; Ryding, 2020). Vad som ska göras i en specifik situation är något som teoretisk kunskap i sig självt egentligen inte kan besvara tillräckligt bra (Ibid). Det finns en utveckling som går mot att lämna den tekniskt-rationella synen på kunskap och i stället röra sig mot något nytt. Där kunskap kan ha olika form och betydelse, där mångfald av kunskap är ett mål, och att den kontextuellt bundna kunskapen ses betydelsefull. Där det kan finnas olika typer av rationella tankesätt – inte bara ett (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005).

Utvecklingen av forskningens roll i samhället – från expertkunskap till gemensamt utbyte
På senare år har samhällsvetenskaplig forskning ändrat karaktär och är på väg in i en ny fas, där den mer tar sig an samhällets utmaningar och problem. Där rollen för forskningen förändras, från att antas vara något som producerar objektiv kunskap, som samhället automatiskt kommer ha nytta av och leda till bättre framgång... till att istället vara på väg mot det som kan kallas för transdisciplinär forskning, eller typ-2 forskning. Sådan forskning är en ny slags problemlösande process där olika delar av forskningen och samhället samarbetar för att lösa komplexa samhällsutmaningar. Här har den privilegierade positionen som forskningen haft omformulerats till att den nu inte antas kunna lösa problemen på egen hand (Reger & Bunders, 2009). Istället krävs ett samarbete där olika aktörer möts och bidrar med sin respektive kunskap och erfarenhet. Ny kunskap konstrueras, delas och testas gemensamt som både kan vara vetenskapligt pålitlig och tillämpbar i den samhälleliga kontext där problemet finns (Reger & Bunders, 2009). I detta nya perspektiv ses forskning och samhällsutveckling som processer som är ömsesidigt beroende av varandra och att forskning även är en social konstruktion. En sådan förändring av perspektiv innebär en ny syn på hur samspelet mellan forskning och samhälle ska se ut. Med mer fokus på att lösa ostrukturerade samhällsproblem i en gemensam process mellan samhälle och forskare (Reger & Bunders, 2009). I det

perspektivet ingår antagandet om att verkligheten i sin komplexitet överträffar alla försök att kombinera olika forskningsdiscipliners perspektiv. Det går då inte att tänka sig att det handlar om att ”överföra” kunskap eller ”tillämpa kunskap” i en viss situation. Alla involverade behöver vara delaktiga i den innovativa processen (Ibid). Så här definieras typ 2 forskning, även kallad transdisciplinär forskning:

Transdisciplinarity is an umbrella term for all kinds of efforts towards reflexive co-evolution of science, technology and society. It creates interfaces between science and society to address challenges, by generating knowledge and solutions for unstructured problems (Reger & Bunders, 2009, s. 42).

Kunskapen som utvecklas i typ-2 forskning är inte det som tidigare beskrivits som objektiv, ”riktig”, kunskap utan är kontextberoende och samtidigt samhällsrelevant kunskap. Den vetenskapliga kunskapen blir då en del av den gemensamma problemlösningsprocessen samtidigt som problemlösningsprocessen är en del av utvecklingen av den vetenskapliga kunskapen (Reger & Bunders, 2009). Förändringen i synen på vetenskapens roll innebär att synen på kunskap behöver modifieras. Den unika position som vetenskapen haft i att besitta kunskap som är mer sann än annan ifrågasätts (Reger & Bunders, 2009; Ryding, 2020). Istället antas ett synsätt där både forskaren och samhällsmedborgaren har viktig expertkunskap. I denna förståelse av forskningens roll är inte användningen av kunskapen något som är åtskilt från skapandet av den. Kunskapen som utvecklas i typ-2 forskning är ny, delad, och manifesterar sig som en lösning på ett problem. Utifrån det sättet att betrakta kunskap kan den inte antas vara separerad från sin kontext eller sin praktiska tillämpning. Det är den kunskapsskapande processen som både skapar kunskapen och validerar den (Reger & Bunders, 2009).

Att mötas mellan forskning och praktik i samhället och arbetslivet

Det finns ett ökat intresse för att utgå ifrån praktiken som grund för att producera kunskap. Ett intresse som kommer både från akademien och andra samhällsaktörer (Johanisson, Gunnarsson & Stjernberg, red, 2008). Det finns också andra t.ex. finansiärer, som alltmer kräver mer samspel från högskolor med arbetslivet och omvärlden (Ibid), vilket är ett skäl att försöka hitta sätt att överbrygga avståndet mellan forskning och samhälle (Svensson, Ellström & Brulin, 2007).

Forskning närmar sig praktiken och verksamheterna

Samverkansforskning är forskning av mer praktisknära karaktär. Den forskningen vilar på en kunskapssyn där kunskap är något som succesivt växer fram i en delad gemensam process både vad gäller formulering av frågeställningar och ett gemensamt ansvar för genomförandet.

Kunskapen ska formas på ett sånt sätt att den både kan vara användbar för verksamheterna och ge ett teoretiskt bidrag till vetenskapen som kan användas i andra sammanhang t.ex. i vetenskaplig publicering (Nilsson & Sorbring, red, 2019). Samverkansforskning definieras som ”Praktiknära, interaktiv forskning där såväl forskaren som verksamheten bidrar till kunskapsutveckling” (Nilsson & Sorbring, red, 2019, s. 16). Utgångspunkten för samverkansforskning är att det finns en faktisk situation som man vill förändra, som inte överensstämmer med hur det borde vara (Johansson, 2008). Det finns flera olika sätt att samverka kring forskning. Några exempel på hur det kan ske är t.ex. interaktiv forskning (Svensson m.fl., 2007) aktionsforskning, forskningscirkel (Hardy & Kemmis, 2008) följeforskning (Johansson, 2008) och co-creation of knowledge (Jull, Kiles & Graham, 2017). De olika sätten att samverka kring forskning har också olika syfte, mål och sätt att arbeta som karaktäriserar dem. Här är en översikt för att synliggöra skillnaderna mellan dessa olika sätt att samverka mellan forskning och verksamhet, utifrån några specifika exempel.

Benämning:	Syfte och mål:	Beskrivning:
Aktionsforskning	Kunskapsöverföring, kulturell utveckling demokrati, mångfald och jämställdhet (Hardy & Kemmis, 2008). Målet är att bilda en sanning utifrån deltagarnas egen uppfattning av ett specifikt fenomen vid en specifik tidpunkt (Genat, 2009).	En forskningsstrategi där det ingår en cykel av lärande som genereras från samspelet mellan handling och reflektion, som genererar data till aktionsforskningen. Frågor som vem forskningen är till för & vem som gynnas är centrala. Deltagarna stärks av sitt deltagande i aktionsforskningen så att de har bättre förutsättningar att representera sig själva och sina uppfattningar i relation till andra (Genat, 2009).
Interaktiv forskning	Att göra upptäckter och skapa kunskap som både är teoretiskt intressant och samtidigt användbar i praktiken (Svensson, Ellström & Brulin, 2007). Målet är också att via en gemensam läroprocess hitta förklaringar som går djupare än den vardagliga förståelsen av ett fenomen (Svensson, Ellström & Brulin, 2007).	Interaktiv forskning handlar om en gemensam läroprocess för forskare såväl som deltagare. Deltagarna är aktiva under hela processen från problemformulering, till metod och analys. Forskare och deltagare undersöker en problematisk situation, där båda parter söker efter förklaringar och förståelse. En viktig del är användningen av kritiska frågor som start för gemensamma reflektioner (Svensson, Ellström & Brulin, 2007).
Praktikbaserad kompetensutvecklingsmodell med interaktiv forskning	Professionell utveckling och förändrat arbetssätt. Syftar till att skapa en gemensam pågående läroprocess som transformerar erfarenheter genom gemensam reflektion och konkreta handlingar (Ohlsson & Johansson, 2010).	En modell som utgår ifrån samarbete och interaktion mellan forskare och praktiker. Tillgång till aktuella arbetssätt tillsammans med tillfällen för gemensam reflektion kring arbetssätt är viktiga både för professionell utveckling och förändrat arbetssätt. Att lära genom att kritiskt reflektera kring arbetssättet är en nyckelprocess som skapar möjlighet till

		ökad medvetenhet och gemensam förståelse (Ohlsson & Johansson, 2010).
Co-creation of knowledge	Bättre användning av forskningsresultat. Skapa forskning som betonar vikten av att skapa partnerskap mellan forskaren och de som är tänkta användare av forskningens resultat	Avser överbrygga gapet mellan att veta och att göra. En process som pågår i en komplex interaktion mellan forskare och kunskapsanvändande. Utmanar antaganden om för vem, hur och vad som definieras som kunskap. Medskapandet av kunskap är ett resultat av både forskarens och kunskapsanvändarens expertis (Jull, Kiles & Graham, 2017).

Tabell 1: Olika sätt att samverka kring forskning

Forskning med närhet till samhället

Forskning behöver alltså inte vara något som sker långt bort från praktikern eller samhället, utan kan genomföras närmre vardagen. En forskare som finns närmre, och följer en process över tid, blir inte så hotfull. Resultatet av forskningen är då svårare att avfärda med argumentet att forskaren inte känner till de speciella förhållande man själv befinner sig i. Om deltagarna befinner sig nära forskningens arbetsätt så kan intrycken de får bidra till att resultatet av forskningen blir mer trovärdigt i deras ögon. Det är inte lika lätt att ifrågasätta vare sig metoderna eller trovärdigheten när deltagarna själva varit med och följt hela kedjan. Information och kunskap baserat på forskning kan också vara till hjälp i diskussioner om hur verkligheten ser ut. Det blir ett sätt att kunna bevisa något, underbygga det med fakta, för att beslut inte ska grundas på en slags förskönad verklighet. I det fallet kan det ha betydelse att den fakta som används inte upplevs som något som kommer utifrån (Svensson, 2008 b). Det ger en möjlighet att använda forskningens resultat direkt i lokalt och regionalt beslutsfattande.

Är det någonting som kan rädda forskningen på sikt så är det just de lokala exemplen tror jag! Forskningen måste in i människors vardag, i allrummet, i vardagen och verkligheten. Annars kommer det att vara något abstrakt, som man inte ser nytta av..." (Svensson, 2008 b, s. 92)

Att forskning kommer närmare människors vardag och verklighet kan synliggöra vad forskning kan bidra med och ge i utbyte (Svensson, 2008 b).

Evidensbaserade arbetsätt

Ett annat arbetsätt som handlar lärande av forskning som har vuxit fram i arbetslivet är det evidensbaserade. Även här värderas den vetenskapligt förankrade kunskapen som överordnad. Den professionella kunskapen och handlingsutrymmet ska styras av de bevis på insatsers effektivitet som finns (Ryding, 2020). En sådan styrning minskar utrymmet för professionens reflektion och handlingsutrymme i det praktiska arbetet. Syftet med evidensbaserade insatser är att kvalitetssäkra praktiska arbetsätt, och vara en slags brygga mellan forskning och praktik. Det är ett förhållningssätt där professionell praktik, klientens önskemål och

förutsättningar samt bästa tillgängliga forskning ska användas. Både kontextuella faktorer och den professionella expertisen är central för att objektiva fakta inte kan användas t.ex. när det kommer till att fatta beslut om vad som är rätt att göra i en specifik situation (Ryding, 2020). Det finns goda effekter av evidensbaserad praktik. Att reducera gapet mellan teori och praktik, att antalet misstag minimeras så att färre klienter riskerar att fara illa är några sådana effekter. Den insikten om forskning som evidensbaserad praktik leder till kan också innebära en utveckling för professionen. Den uppmanar till ett kritiskt reflekterande av det vi tror oss veta. Den evidensbaserade modellen får trots sina positiva effekter en del kritik. Kritiken handlar om att den inte går att tillämpa i så komplexa situationer som människorelaterade yrken är (Ryding, 2000). Där kan exempelvis beprövad erfarenhet, implicit kunskap och reflektion vara lika viktiga kompetenser, där implicit kunskap är en slags personlig praktisk erfarenhetskunskap som är ett resultat av individuella handlingar. Det finns också olika kontexter som spelar in i användandet av evidensmodellen. Tid är en sådan aspekt. Saknas det tid att utforska frågorna man ställs inför i sitt arbete så är den evidensbaserade modellen svår att tillämpa. Ryding beskriver det på följande sätt: ”Tidsbrist kan leda till att professionella baserar arbetet på tidigare erfarenheter och rutin eftersom det kräver en lägre insats än att söka ny forskningsbaserad kunskap” (2000, s. 41). Det kan innebära att man jobbar på efter rutin snarare än att reflektera över sitt arbetssätt. En annan faktor som kan påverka är avsaknad av en gemensam kunskapssyn (ibid).

Utmaningar med att lära av forskning

I kommande avsnitt behandlas olika utmaningar kring att lära av forskning för att utveckla praktiska arbetssätt. Det handlar bland annat om det avstånd som finns mellan forskning, praktik och teori då det är olika typer av kunskap. I detta avsnitt kommer därför de olika kunskapsformerna att definieras och deras styrkor och svagheter presenteras. Sedan beskrivs kunskapssynens betydelse för hur vi betraktar samspelet mellan teori, forskning och praktik. Även kontextens betydelse för kunskapssyn och samspelet beskrivs. Därefter kommer olika sätt att överbrygga det så kallade gapet, eller avståndet, mellan olika kunskapsformer att utforskas i kommande kapitel.

Ett avstånd mellan teori och praktik

Det finns inom arbetsintegrerat lärande beskrivningar av ett avstånd mellan teori och praktik (Björk, 2020; Piper m.fl., 2023). En distans där det teoretiska som utvecklas inom forskarvärlden, akademien, inte alltid upplevs som praktiskt relevant för någon som är yrkesverksam (Johansson, 2008). Teoretisk kunskap kan upplevas som alltför abstrakt för att

fungera i praktiken och avståndet mellan teori och praktik skapas och upprätthålls även genom det språk som används som skiljer dem åt (Björck, 2020).

Grundantagandet i AIL är att lärande sker genom integration mellan teoretisk och praktisk kunskap (Sunnemark m.fl. u.å.) och att teoretisk och praktisk kunskap kan berika varandra. Att aktiviteter för lärande bör ge både teoretisk och praktisk kunskap plats att existera tillsammans (Björck & Johansson, 2018). Ett fokus inom AIL är att titta på integrationen av kunskaps – och lärprocesser mellan universiteten och arbetslivet (Högskolan Väst, 2022; Piper m.fl., 2023). AIL kan därmed vara en utgångspunkt för att undersöka det som Johansson (2008) beskriver som svårigheterna med att översätta teoretiskt kunnande till de som praktiskt arbetar med något. En klassisk konflikt mellan forskning och praktiskt handlande, där den praktiska nyttan av teoretiska och forskningsbaserade kunskaper ifrågasätts (Svensson, Ellström & Brulin, 2007). Att det finns skillnader både mellan olika slags kunskaper samt ett rumsligt avstånd mellan platsen där forskning genomförs och arbetsplatsen eller samhället där den praktiska kunskapen lärs in och används spelar också in i det avstånd som upplevs mellan teori och praktik (Piper m.fl., 2023).

Kunskapssynens inverkan på hur samspel mellan forskning och praktik betraktas

En ytterligare aspekt som påverkar avståndet mellan teori och praktik är kunskapssynen.

Olika verksamheter eller verksamhetsfält kan ha olika syn på vad som är giltig kunskap (Carr, 1996; Piper m.fl., 2023). Varje syn på kunskap har sitt specifika sätt att förstå och förklara samspelet mellan teori och praktik. Det kan också, enligt Carr, snarare handla om att olika teorier har en inbyggd och mer eller mindre uttalad syn på samspelet mellan teori och praktik (1986). Det handlar alltså inte alltid om ett glapp mellan praktik och teori i sig utan att olika teorier ser på samspelet på olika sätt och att det varierar även mellan olika verksamhetsfält (Carr, 1986). Här är några exempel på hur synen på teori, praktik och deras samspel varierar:

- Teori utvecklas från praktik och det är praktiken som avgör teorins giltighet. Genom att observera praktiskt arbete kan teorin identifiera praktiska principer och göra dem generaliserbara. När en teori genererats ur praktiskt arbete kan vägleda det praktiska arbetet (Carr, 1986).
- Det är teorin som vägleder praktiken. Vetenskapligt belagd kunskap bör och kan ersätta praktiskt förnuft och personliga åsikter. God praktisk kunskap handlar om att använda vetenskapligt fastställda principer i arbetet, vilket sedan skapar önskade effekter (Carr, 1986).
- Det är praktiskt arbete som i sig utvecklar kunskap om hur man bör arbeta. Teori kan användas för att upplysa och utbilda praktiker, men praktiken bör styras av värderingar och processer. Den teoretiska kunskapen är alltför osäker och inkomplett för att kunna

tala om hur något bör göras, men kan bidra till att fördjupa förståelsen av något (Carr, 1986).

- Teori kan inte skapas utan praktikers tolkningar och förståelser. Teori måste grunda sig i förståelsen hos praktiker, men det går att tillämpa teoretiska lösningar på praktiska problem. Kritisk självreflektion och utveckling av rationellt tänkande tillsammans med förståelsen av objektiva faktorerers inverkan som utvecklar ny kunskap. Det finns förklarande teoretiska faktorer som kan förutse vad vissa sätt att göra något på kommer leda till för resultat (Carr, 1986).

Inom varje teori går det att få syn på en inneboende struktur och syn på kunskap som på detta sätt får olika konsekvenser för hur samspelet mellan teori och praktik antas vara konstruerat. Om en viss teori omfattar samma sätt att se på samspelet mellan teori och praktik som den yrkesverksamma personen har, så kommer den att kunna relateras till deras praktiska arbetssätt på ett relativt enkelt sätt och samtidigt upplevas som relevant av dem. Stämmer inte deltagarnas kunskapssyn överens med upplägget, finns det risk för att de inte uppfattar kunskapen som relevant (Carr, 1986).

Metapraktik

Det finns ett annat sätt att se på samspelet mellan teori och praktik. Nämligen att det är sociala överenskommelser och övertygelser om hur samspelet ser ut, inom specifika arbetsområden eller yrken, som avgör (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005). Det är en social process som avgör synen på samspelet mellan teori och praktik, som både har diskursiva och materiella referenspunkter. Det beskrivs som metapraktik, vilket är en slags praktik om praktiken. ”Metapractice, a practice about a practice” (Usher, Bryant & Johnston, 1997, s. 140).

Metapraktiken består av vad ett visst arbetsfält är, dess mål och syften, hur det relateras till ekonomin och samhället och det är via metapraktiken som meningen med samspelet mellan teori-praktik skapas och förståelsen för samspelet formas (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005). Usher, Bryant och Johnston (1997) ser relationen mellan teori och praktik som något som kan förstås utifrån sitt specifika sociokulturella sammanhang. Inspirerade av Kemmis (i Usher, Bryant & Johnston, 1997) anser de att samspelet mellan teori och praktik behöver förstås i en social, publik och materiell kontext, och att det inte finns någon överordnad universell lösning mellan fenomenen i sig. Teori-praktik problemet handlar egentligen om grupper av människor som utifrån sitt inflytande skapar ett dominerande synsätt., vilken mening som skapas i den processen och vilka andra grupper som stödjer eller utmanar den rådande uppfattningen (Usher, Bryant & Johnson, 1997; 2005).

Metapraktiken formar medvetenheten och förståelsen för det arbete praktikern gör i ett gemensamt utbyte. ”It is through the metapractice and the meanings it provides that practitioners understand the work that they do” (Usher, Bryant & Johnston, 1997, s. 140).

Metapraktiken ger inte praktikern specifika uppfattningar och ideer, men placerar praktikern inom de dominerande uppfattningar som finns. De dominerande förståelser och begrepp som används inom ett visst arbetsområde är inte individuella utan gemensamma, och har därför en inverkan på praktikerns individuellt utformade informella teori. I vilken mån en praktiker tar till sig de rådande uppfattningarna, eller står emot dem och bildar sina egna, beror på många olika faktorer som samspelar på ett komplext sätt (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005). Det finns en relation mellan individuellt och kollektivt lärande och utvecklingsprocesser. Individuella lärprocesser och kompetensutveckling är en del av en social aktivitet där praxis i en profession formas (Hardy & Kemmis, 2008). När vi börjar betrakta relationen mellan teori och praktik som något som påverkas av metapraktik, så får vi också syn på att relationen mellan teori och praktik inte kan förstås utanför sin sociokulturella kontext (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005).

Kontextens betydelse för lärandet

Utöver att det sociala samspelet i ett visst verksamhetsfält tillsammans med dess materiella förutsättningar och förståelsen för olika former av kunskap som professionella praktiker har, så spelar även kontexten roll för lärande av forskning.

Skillnaderna mellan förutsättningar för lärande i en akademisk jämfört med en arbetsplatskontext, påverkar möjligheten att överföra kunskap dem emellan (Candy & Crebert, 1991; Piper m.fl. 2023). De olika förutsättningar för lärande som finns mellan ett universitet, där forskning ofta genomförs, och en arbetsplats, där praktiken utvecklas, leder tillsammans med andra kulturella skillnader till svårigheter att bära kunskap mellan dessa två kontexter (Candy & Crebert, 1991). Att det finns skillnader mellan dessa två olika lärmiljöer och därmed olika förutsättningar för lärande, innebär inte att den ena är mer värdefull än den andra. Det kan ske utveckling och lärande i mötet mellan de olika kulturer och sammanhang som universitet och arbetsliv är. Det som då kan behövas är strategier för att underlätta processen och övergången mellan lärande i den ena kontexten till den andra (Candy & Crebert, 1991). Utmaningen är att minimera avståndet som skiljer dem åt, utan att förta det som är unikt med de två miljöerna. Den yrkesverksamme löser problem tillsammans med andra och blir bra på att utveckla strategier som fungerar i det sammanhang där just denne arbetar (Candy & Crebert, 1991; Piper m.fl. 2023). Den som lär sig i en akademisk kontext

utvecklar mer generaliserbara kunskaper, och lärandet blir mer åtskilt från tillämpandet av kunskapen. Det blir mer individualiserat lärande i form av abstrakta mentala processer. Med hjälp av dessa abstrakta mentala processer ska problem lösas. Ingen av dessa aspekter eller resultat av olika sorters lärande är dock svart eller vit, utan befinner sig någonstans längs ett kontinuum (Candy & Crebert, 1991). Både universitetskontexten och arbetsplatsen kan göra Anpassningar för att underlätta överförandet av kunskap mellan dessa två olika kontexter.

Förändringar i universitetskontexten skulle kunna vara att uppmuntra olika källor till lärande och kunskap, ge möjlighet till lärande utanför universitetsmiljön, fokusera på improvisation och spontana aktiviteter för att likna arbetslivets oförutsägbarhet och ostrukturerade verklighet. Förändringar i arbetsplatsens kontext för att underlätta kunskapsöverföringar kan på motsvarande sätt vara att skapa samarbetsprojekt där forskare möter representanter för arbetslivet regelbundet i olika aktiviteter och att uppmuntra personal att delta i olika typer av lärandeaktiviteter, både formella, informella och icke formella, genom hela arbetslivet. Att överföra kunskap från en kontext till en annan kan underlättas om det finns en förståelse för kontextens betydelse för lärandet (Candy & Crebert, 1991).

Ett samspel mellan olika kunskapsformer: praktik, teori och forskning

Här följer en fördjupad beskrivning av de olika sorters kunskap som praktik, teori och forskning är, för att utifrån det förstå mer förutsättningar för och det samspel som finns mellan dem samt deras styrkor och svagheter. Dessa tre olika sorters kunskap berörs, när praktiker lär av forskning för att utveckla sina arbetssätt.

Redan Aristoteles gjorde skillnad på kunskap i form av episteme – vetenskaplig kunskap – och phronesis, som kan beskrivas som praktisk kunskap. Episteme ger inte några användbara råd om hur praktiska problem ska lösas. Den typen av praktisk klokhets är snarare det som kallas phronesis. Där ingår att överväga specifika saker i varje situation och kontext, med all variation och specifika särdrag som den har. Den kan inte läras ut genom teoretisk kunskap/episteme (Bartlett & Collins, 2011).

Forskning – en vetenskaplig systematiskt framtagen kunskap

Forskning är en process för att upptäcka ny kunskap med hjälp av vetenskapliga metoder. (Forskning pågår, 2023). En definition av forskning från Nationalencyklopedin (2023) är att ”Forskning är en process som genom systematiskt arbete kan frambringa nya kunskaper och ökat vetande”. Ett annat sätt att definiera forskning är att det handlar om ”En systematisk undersökning, dvs. insamling och analys av information som syftar till att utveckla eller bidra

till generaliserbar kunskap” (Forskning pågår, 2023). Det handlar alltså om att beskriva och förklara verkligheten med hjälp av systematiska metoder, så att den kunskap som utvecklas om verkligheten är korrekt (Brante, 2003; Hutchings & Jarvis, 2012; Ryding, 2020). Syftet med forskning är att utöver det vi redan vet, ta fram nya fakta och förklaringar och ifrågasätta grunderna i det vi vanligtvis tar för givet (Usher, Bryant & Johnston, 1997). Forskning handlar även om att få gehör för den nya kunskapen, att den både ska synas och erkännas i relation till annan forskning inom fältet (Usher, Bryant & Johnston, 1997, Brante, 2003). Kunskapen som tas fram i forskning behöver vara tydligt uttalad, transparent och andra ska kunna granska och ifrågasätta den (Hutchings & Jarvis, 2012).

Forskningens systematiska och vetenskapligt testade kunskap antas ofta vara överordnad den praktiska (Hutchings & Jarvis, 2012; Ryding, 2020). Detta även om den vanligtvis inte tar hänsyn till specifika omständigheter utan tenderar att separera kunskapen från situationen (Hutchings & Jarvis, 2012). En uppgift som vetenskaper strävar efter är att ange vad som är korrekt kunskap och går att lita på och vad som inte är det (Brante, 2003).

Teoretisk kunskap

Teoretisk kunskap är ”Kunskap med bas i forskning eller evidens” (Ryding, 2020, s. 53). Vad är då teori? Ett sätt att definiera teori, som också erkänner den sociala aspekten av lärande är Genat (2009) som definierar teori som ”the analysis of the relationship of a set of concepts or phenomena, as known or experienced by a particular social group” (s. 102). Teori är en vetenskaplig och objektiv kunskap som antas kunna appliceras på praktiska situationer. Detta tekniska sätt att se på teori och forskning, ger auktoritet till att låta empiriska bevis kontrollera och styra praktiska arbetssätt snarare än att låta mänskliga interaktioner styra sättet att arbeta (Hutchings & Jarvis, 2012).

Praktisk kunskap

Praktisk kunskap är baserat på handlingar, att kunna avgöra vad som är en riktig handling utifrån en specifik kontext och situation. Eftersom varje situation där den praktiska handlingen utförs har sina egna särdrag är det den specifika situationen som styr vad som går och inte går att göra. Därför ses handling som omöjlig att avskilja från kunskap och insikter om den kontext man befinner sig i. Det är tolkningen och förståelsen av den situationen som leder till insikter om vad som är ett riktigt sätt att agera i situationer man möter som professionell yrkesutövare (Usher, Bryant & Johnston, 1997). Att veta hur man ska agera

handlar därför både om hur man uppfattar och tolkar en situation, ett beslut om hur man bör göra och om den förmåga att agera som någon har (Ibid).

Uppfattning, förståelse och tolkning av situationen Handling

Elliot beskriver praktisk visdom som "Their capacity do discern the right course of action when confronted with particular, complex and problematic states of affairs" (i Usher, Bryant & Johnston, 1997, s. 128). Praktisk kunskap kan därför inte vara universell eftersom den inte kan tas ut ur sitt sammanhang. Och en kontext kan inte heller vara universell eftersom den består av för många unika och obestämbara faktorer (Usher Bryant & Johnston, 1997; 2005).

Den här sortens praktiska visdom finns inte i medvetandet som teoretiska föreställningar, utan har mer en karaktär av en uppsättning fall som har processats genom reflektion. Inom dessa fall finns en sorts teoretisk kunskap inbäddad. Den ger inte praktikern tillgång till det rätta sättet att göra något på, för att uppnå något i en specifik kontext (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005). Praktisk visdom definieras av Usher, Bryant och Johnston som "The possession of practical wisdom or knowledge, therefore, is knowing how to act appropriately in relation to the circumstances of a particular situation or context" (1997, p. 128). Praktiska arbetssätt kan styras av formaliserade regler och standardiserade arbetssätt inom en profession. En risk med att alltför hårt försöka reglera specifika arbetssätt är att en professionell yrkesutövare kan fokusera mer på de styrande dokumenten och förhållningsreglerna än på de klienter de möter och deras unika situation och behov (Hutchings & Jarvis, 2012). Ett oönskat resultat av att använda det förenklade synsättet är en slags objektivering av de man möter (Ibid).

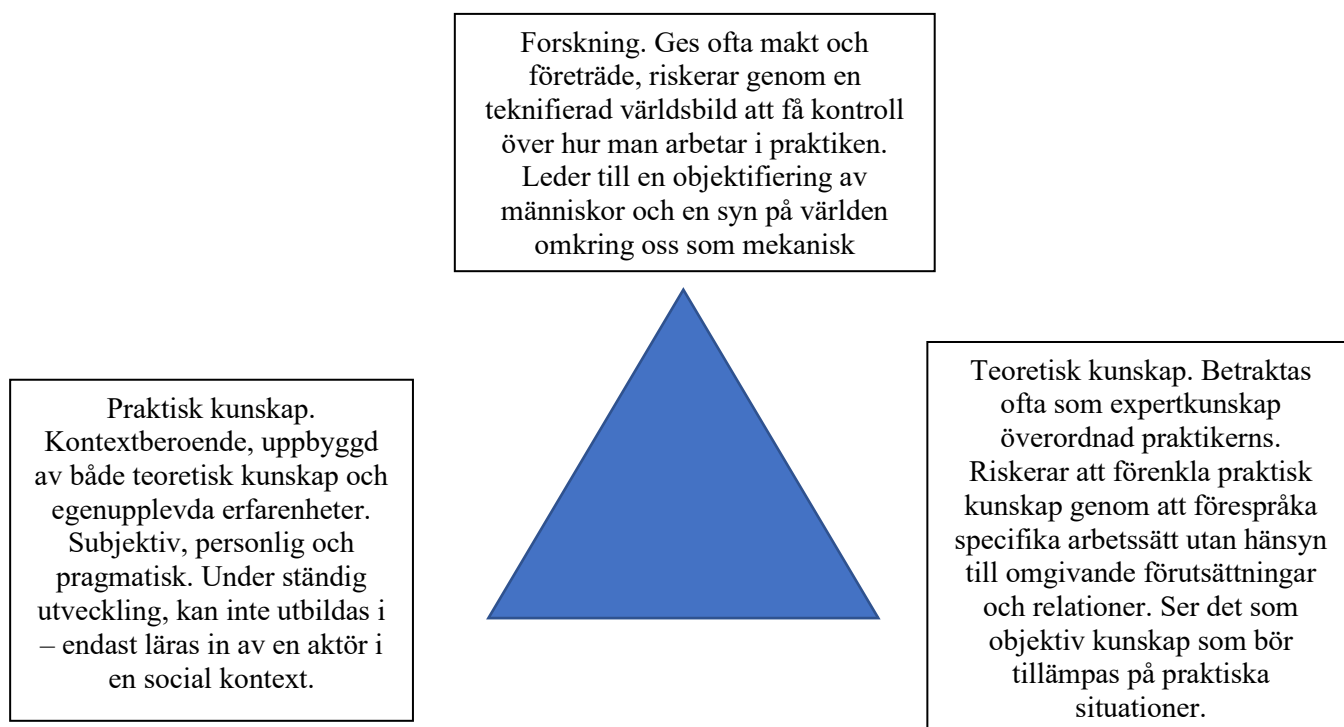
En handling är alltid riktad mot någon form av mål och i alla praktiska situationer består målet av ett värde, en värdering som säger något om vad som är önskvärt att uppnå (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005). En praktiker behöver ställa sig frågan "hur bör jag agera" – en fråga som kan ha olika svar i olika situationer. Det handlar alltså inte enbart om att besluta sig för att göra på ett visst sätt, för att det är det mest effektiva sättet att uppnå ett mål på enligt en teknisk-rationell syn på arbetssätt. Den praktiska kunskapen omfattar även en etisk dimension, där vad som är rätt att göra kan påverkas av ett etiskt perspektiv (Ibid).

Kunskapen som guidar praktiska arbetssätt är en personlig praktisk visdom, som var och en på ett fritt sätt kan agera utifrån. Den erövrar som ett resultat av tidigare erfarenhet, både formellt inlärd och erövrad via tidigare praktiska erfarenheter (Hutchings & Jarvis, 2012). Praktik definieras här som "a combination of doing, thinking and emotions and an awareness of the external world" (Hutchings & Jarvis, 2012, s. 184). Men praktisk kunskap existerar inte för

sig självt, i huvudet på en individ. Praktisk kunskap omfattar också en sociokulturell dimension mellan individer, deras historiska plats och kulturellt utvecklade uppfattningar. Den praktiska kunskapen handlar därför också om att agera på ett visst sätt i relation till andra (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005). För att utveckla praktiskt kunnande behöver man vara med i konkreta situationer för att uppfatta och erfara dem, lära av dem såväl som av andra människor (Bartlett & Collins, 2011). Lärandet av praktisk kunskap kan ske på olika sätt, exempelvis kan någon berätta om den för oss, vi kan observera den/få den demonstrerad för oss och så kan vi försöka kopiera den. Praktisk kunskap är något som mer lärs in av någon snarare än att det är något som lärs ut (Hutchings & Jarvis, 2012).

Om samspelet mellan kunskapsformerna

Att lära av/genom forskning innebär att olika former av kunskap berör varandra. Utifrån en förståelse för vad teoretisk, praktisk och vetenskaplig kunskap är som begrepp, kan vi nu gå vidare mot att betrakta hur samspelet dem emellan ser ut. Ett vanligt men förenklat sätt att betrakta förhållandet mellan praktisk kunskap, teoretisk kunskap och forskning illustreras i figur 1.

Figur 1: Vanlig men förenklad beskrivning av förhållandet mellan praktisk kunskap, teoretisk kunskap och forskning (Hutchings & Jarvis, 2012).

Det är med en sådan förenklad förklaring av samspelet lätt att betrakta teori och vetenskaplig kunskap som något objektivt som ska tillämpas på praktiska situationer. Att betrakta teori och vetenskap som viktigare än praktisk kunskap leder till att vi betraktar vår omvärld som

mekanisk och människor omkring oss som objekt. Att ha tillgång till teoretiska kunskaper är inte tillräckligt för att kunna utveckla expertkunskaper när du vill bli en god praktiker. (Hutchings & Jarvis, 2012). Samspelet mellan dessa olika kunskapsformer är i realiteten mer komplext (Ibid). Som Hutchings och Jarvis uttrycker det (2012) så är det vi behöver sträva mot när det gäller samspel mellan teori, praktik och forskning något annat än den förenklade synen:

It is only by appreciating the interconnections, interdependency and equality required of relationships between theory, research and practice that the pursuit of a more humanised and caring world can be accomplished through educating future practitioners in becoming and being purposeful, critical, moral and caring (Hutchings & Jarvis, 2012, s. 185).

Det behöver alltså finnas jämlika relationer mellan teori, forskning och praktik både för att skapa en human värld med förutsättningar för praktiker att både agera med mening och syfte, att både kritiskt granska arbetssätt och bry sig om den man möter. Praktiker behöver få en röst och bli medskapare av kunskap och forskningen behöver använda metoder som ger utrymme både till det och att omfatta den sociala kontext där praktiskt arbete genomförs (Hutchings & Jarvis, 2012).

Praktisk, teoretisk och forskningsbaserad kunskap har olika styrkor respektive svagheter och det påverkar i sin tur hur de kan användas:

Typ av kunskap	Styrkor	Svagheter	Användningsområden
Praktisk kunskap	Subjektiv kunskap och resonemang Unik Olik och mångskiftande Kontextberoende	Kan gömmas bakom auktoritet och expertis inom en profession Lägre status Betraktas ofta som underlägsen och osystematisk Kan förbli outmanad och immun mot ifrågasättande och förändring	Behöver verbaliseras och ifrågasättas för att inte bli konserverande. Formell teori kan vara ett användbart verktyg för att undersöka praktiska arbetssätt på nya sätt och avslöja den informella teorins begränsningar. Även den formella teorin kan i den interaktiva processen bli utsatt för kritik (Usher, Bryant, Johnston, 1997). Om det praktiska arbetet ska förbättras behöver det finnas kritiska och reflekterande praktiker som kan ta sig an komplexiteten i det moderna samhället och dess kunskapssyn (Hutchings & Jarvis, 2012).
Teoretisk kunskap	Består av vetenskapligt validerade bevis En källa till att kunna kritisera praktiska	Hävdas ofta vara expertkunskap som bör ha större betydelse än praktikerns kunskap eller	Behöver alltid undersökas för att se hur den kan användas i en specifik praktisk situation, via reflektion exempelvis utifrån frågeställningen ” Hur bör jag

	<p>arbetsätt för att omvärdera dem</p>	<p>klientens specifika situation</p> <p>Ignorerar den sociala kontextens betydelse</p> <p>Får ofta större betydelse än individuella perspektiv</p> <p>Utgår ifrån en mekanisk syn på världen, dvs. att den betraktas som avhumaniserad</p> <p>Avpersonifierad kunskap</p>	<p>använda min kunskap i denna specifika kontext och situation??"</p> <p>Kan inte objektivt tillämpas på samma sätt i olika situationer, hur den bör användas behöver variera (Hutchings & Jarvis, 2012).</p> <p>Kan användas för att granska och undersöka praktiska arbetssätt på</p> <p>Kan inte enkelt tillämpas på en praktisk situation för att hitta rätt sätt att arbeta på.</p> <p>Kan vara en resurs för att ge praktiska yrkesutövare kraft att förbättra sitt praktiska arbete.</p> <p>Praktiker behöver få utrymme att koppla ihop teori och forskning på ett kreativt och kritiskt sätt (Hutchings & Jarvis).</p>
<p>Forskningsbaserad kunskap</p>	<p>Forskning kan användas för att undersöka praktiska arbetssätt</p> <p>Kan användas för att synliggöra kontextens betydelse och praktikers röst</p>	<p>Ofullständig kunskap att tillämpa på praktiska situationer</p> <p>Kräver tillräckligt många fall att studera</p> <p>Tiden mellan forskningens genomförande till att den nya kunskapen accepteras och blir tillgänglig för andra kan göra kunskapen inaktuell</p> <p>För att skapa större förståelse för praktiska arbetssätt behöver forskningen omfatta praktikens alla aspekter</p> <p>Forskningsfynden accepteras inte alltid och blir då inte en del av den gemensamma kunskapsbasen</p>	<p>Att forskning endast handlar om att ta oss närmare och närmare en bestämd objektiv behöver utmanas genom kritisk reflektion av forskningen (Usher, Bryant, Johnston, 1997).</p> <p>Genom kritisk reflexivitet i forskningsvärlden behöver man frigöra sig från den maktstruktur som forskningsvärlden på ett outtalat sätt innefattar (Usher, Bryant, Johnston 1997)</p> <p>Frågor om varför forskningen genomförs, hur den har konstruerats, vad den är tyst om eller vilka köns, etnicitets- eller klassrelationer som forskningen man tar del av har reproducerat (Usher, Bryant & Johnston, 1997).</p>

Tabell 2: Olika kunskapsstyper och deras styrkor respektive svagheter

Det finns ytterligare en skillnad mellan praktisk kunskap och forskningsbaserad eller teoretisk kunskap som berör deras samspel och det är relationen till tid. Som Hutchings och Jarvis definierar det: "Practice knowledge is knowledge embodied in acting in the world, It is there and ongoing because we always find ourselves in situations where we have to make choices about how to act." (2012, s. 183). Den praktiska kunskapen är alltså något som ständigt pågår, eftersom vi alltid befinner oss i situationer där vi behöver bestämma oss för hur vi ska agera (Hutchings & Jarvis, 2012).

Enligt Usher, Bryant och Johnston (1997) berör både praktiker och teoretiker teori och praktik, men på olika sätt. Det enda som skiljer sig åt beror på om det är vad deras utgångspunkt är och den kontext de befinner sig i. Det innebär att även en teoretiker är en del av en kontext och är beroende av den. Varken forskare, teoretiker eller praktiker kan ses som överordnad de andra (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005).

Som tidigare nämnts är det inte oproblemiskt att lära av forskning. Den teoretiska forskningskunskapen förefaller kunna uttala sig om vad resultatet ska bli av en handling i förväg- att veta vad ett visst sätt att arbeta kommer att leda till för resultat. Men bakom ett sådant antagande också finns antagande att forskning om människor skulle följa samma principer som forskning om naturens olika fenomen. Att människors sociala värld och beteenden kan förutsägas på samma sätt och att världen skulle fungera på ett så ordnat sätt att det går att förutse och styra en situation. Men allt detta är ett antagande och inom det antagandet ses forskning som ett sätt att upptäcka de övergripande naturlagar och fenomen som styr olika skeenden. Samt gör det möjligt att förutse vad som ska bli resultatet av ett sätt att arbeta (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005).

Eftersom den teoretiska kunskapen är generell i sin karaktär, så kan den inte på ett självklart sätt vägleda en praktiker i hur han eller hon ska göra i en konkret. En teoretiskt baserad kunskap står inte heller ensam. Det finns alltid flera olika generaliseringar och teorier som kan vara relevanta för en praktiker. Några av dessa kan dessutom stå i konflikt eller motsäga varandra (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005).

[Att överbrygga avståndet mellan praktik, teori och forskning](#)

Avståndet mellan olika former av kunskap, kunskapsynen och kontexten skapar utmaningar som behöver överbryggas för att lärande av forskning för att utveckla praktiska arbetssätt ska vara möjligt. Här beskrivs därför sätt att se på avståndet mellan olika former av kunskap där det är något som är möjligt att överbryggas och förklarar hur det kan gå till.

[Informell teori –ett kontinuerligt samspel mellan teori och praktik](#)

Informell teori är ett begrepp som kan nyttjas för att beskriva samspelet mellan teori och praktik utifrån att de är beroende av varandra. Informell teori är en situationsbunden teori som både omsätts i och härrör från praktik. Eller med Usher, Bryant och Johnstons egna ord “It is situated theory both entering into and emerging from practice” (1997, s.135).

Informell teori är en förutsättning för praktiska arbetssätt. En slags teori som finns till för praktik, och befinner sig i och riktar sig mot ett specifikt aktivitetsfält. Informell teori handlar

om omdöme, tolkning och förståelse och även intentioner (Usher, Bryant, Johnston, 1997; 2005).

En yrkesverksam persons praktiska kunskap härrör både från teori och praktisk erfarenhet och skapar ihop med kontexten man verkar inom en informell teori. De praktiska arbetssätten, relationerna och den sociala kontexten som människan som aktör befinner sig, den historiska kontexten såväl som metapraktiken som finns inom ett visst verksamhetsfält spelar roll för vilken informell teori som utvecklas (Hutchings & Jarvis, 2012). Denna informella teori kan både vara en grund för att skapa praktiska arbetssätt —och formas samtidigt av de praktiska arbetssätten (Ibid). En praktiker är därmed inte någon som tillämpar teori som utvecklats någon annanstans utan de är själva teoretiker som engagerar sig i teoretiska och praktiska lösningar på dilemman de möter i sitt dagliga praktiska arbete. ”Practicioners... are themselves engaged in theoretical and practical resolution of the dilemmas presented by their day-to day practice”. (Usher, Bryant & Johnstons, 1997, s.135).

Den informella teorin är problematisk på det sättet att den är implicit, dvs. uttalad, och inte alltid medveten hos praktikern. Den beror både på en professions socialisation personens egen erfarenhet. Därför kan den inte delas på ett enkelt sätt med någon. Den har konserverande tendenser och påverkas av olika intressen och begränsad i sin omfattning och i sitt djup. Det är både dess tillgång och dess begränsning – att den är så nära sin praktiska kontext. Att medvetandegöra den informella teorin hos praktiker kan bidra till att förändra den. Det kan även finnas behov av en medvetenhet hos praktiker om vilken plats teoretisk kunskap har i deras arbete (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005). Genom att synliggöra informell teori, medvetandegöra den, kan den förändras i ljuset av praktiken. Praktiska arbetssätt kan i sig också förändras i samspel med den informella teorin. Lärande av forskning kan användas för att utveckla praktiska arbetssätt, genom att vara en grund för att kritiskt granska, synliggöra, och förändra den informella teori som en yrkesverksam person har. För att utveckla den informella teorin hos praktiker, kan den ställas i relation till hur de faktiskt gör. Detta sätt att relatera informell teori och praktiska arbetssätt till varandra kan bidra till att förändra sättet att arbeta såväl som den informella teorin i sig. En alltför stor betoning av formell teori riskerar att trycka undan den informella och praktiska kunskapen- och att det inte sker någon förändring av praktiska arbetssätt (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005).

Människan som aktör i centrum av samspelet mellan praktik, teori och forskning

En annan syn på relationen mellan teori och praktik som Hutchings och Jarvis utgår ifrån, är att sätta människan som aktör och social varelse i centrum av samspelet mellan praktik, teori

och forskning (2012). Sättet man arbetar på formas då både av människans egna sätt att förstå vad som är rätt att göra och bra sätt att arbeta. De anser att det är människan som aktör som avgör hur ett arbete ska utföras, snarare än en viss forskning eller teori. "Human beings are active agents who can plan and have a sense of self awareness, values and intentionality" (Hutchings & Jarvis, 2012, s. 177). Att vara en aktör och en del i ett socialt sammanhang är också centralt för att kunna delta i lärprocesser: "Learning is a function of the activity, context and culture in which it is situated. Learning is an integral and inseparable aspect of social practices" (Hutchings & Jarvis, 2012, s. 179). Både aktören och kontexten spelar in på lärandet.

Att skapa lärande och utveckling på arbetsplatsen

Hutchings och Jarvis (2012) ser lärande som en social aktivitet beroende av den kontext och kultur den befinner sig i. Det innebär att lärande inte något som kan ske enskilt hos en individuell aktör, den är beroende av sitt sociala sammanhang.

De olika typerna av kunskap kan användas på olika sätt för att skapa lärande. Att lära av forskning kan vara ett sätt att utveckla praktiska arbetssätt, om den kunskap som förmedlas blir en grund för att kritiskt granska, synliggöra, och förändra den informella teori som en yrkesverksam person har. Kritisk reflektion av både forskning och praktiska arbetssätt som kan utveckla praktiken problemet (Usher, Bryant, Johnston, 1997; 2005). Om teoretisk kunskap och formell teori ska kunna ge praktiska yrkesutövare kraft att förbättra sitt praktiska arbete, så bör praktikern få utrymme att koppla ihop teori och forskning på ett kreativt och kritiskt sätt. Om det praktiska arbetet ska förbättras behöver det finnas kritiska och reflekterande praktiker som kan ta sig an komplexiteten i det moderna samhället och dess kunskapssyn (Hutchings & Jarvis, 2012). Dualismen mellan teori och praktik kan lösas upp för att i stället påvisa och fokusera på hur teori och praktik alltid är beroende av varandra (Usher, Bryant, Johnston, 1997; 2005).

Den professionella medarbetaren

Att lära sig av forskning med syftet att utveckla nya arbetssätt, berör personer som befinner sig i sin profession/sitt yrke med olika inställning till professionell utveckling och förändring. Några kanske ger ett aktivt samtycke, medan andra befinner sig på andra delen av skalan och istället bjuder aktivt motstånd (Hardy & Kemmis, 2008; Rönnerman, Furu & Salo, 2008). Varje medarbetares sammanhang påverkar olika lokala arbetssätt. En viktig del i att utveckla nya uppfattningar om hur ett arbete ska genomföras, är därför att personal samarbetar för att hjälpa varandra i den reflektionsprocess som sker. En process där de också utmanar tidigare

traditioner och tillvägagångssätt. Kulturerna och de sociala och politiska sammanhangen, formar både handlingarna och interaktionen mellan de som deltar i utveckling. Det finns på det sättet en relation mellan individuellt och kollektivt lärande och utvecklingsprocesser. Det är viktigt att förstå att individuella lärprocesser och kompetensutveckling är en del av en social aktivitet där arbetssätt i en profession formas (Hardy & Kemmis, 2008).

Från en praktikers perspektiv, upplevs sällan en teori så tillrättalagd och färdig att den går att omsätta direkt i det praktiska arbetet. Även om många praktiker beskriver att de gör det, finns det ofta en osäkerhet på hur man tillämpar teorier i ett konkret arbete eller använder teorier för att reflektera kring det egna sättet att arbeta. En praktiker behöver på något sätt hantera utmaningen med att försöka tillämpa en teoretisk kunskap på en praktisk verklighet. Ett sätt att göra det på kan vara att helt avlägsna sitt sätt att arbeta från teoretiska resonemang helt och hållet. Det kan i värsta fall leda till en konservering av redan utarbetade rutiner och tillvägagångssätt i arbetet (Usher, Bryant & Johnston, 1997).

Att använda reflektion och kritisk reflexivitet som verktyg för lärande av/genom forskning
Reflektion är intressant när det kommer till lärande av forskning eftersom det är ett lärande där fakta och handling kan knytas samman på ett sätt som överbryggat gapet mellan dem (Dewey, 1997 [1910] ur Ryding, 2000). Reflektionen kan knyta samman olika perspektiv (Ryding, 2000). Ett sätt att definiera reflektion är: “an internal process that individuals use to help refine their understanding of an experience, which may lead to changes in their perspectives” (Boyd and Fales, i Plack & Greenberg, 2006, p. 1547). Reflektion kan också definieras som” thought back on action and on the knowing which is implicit in action” (Usher, Bryant & Johnston, 1997, s. 144).

Reflektioner kan nå olika djup och beröra innehåll, processer, eller den egna förförståelsen av något (Plack & Greenberg, 2005). Det kan handla om frågor kring vad- för att undersöka ett problem, hur- för att undersöka strategier som använts och utforska andra möjligheter samt varför – där någons antaganden undersöks och alternativa perspektiv presenteras.

En praktiker kan engagera sig i reflektion, men gör det inte alltid. En anledning är att det kan vara svårt för en praktiker att uttala vad de gör eller varför. Men reflektionen är viktig för att utveckla professionella roller och kvalitet. Att lära sig av en forskare för att skapa lärande kan t.ex genomföras genom att forskaren ställer öppna reflekterade frågor till åhörare, som med hjälp av dessa kan undersöka sina egna arbetssätt och lära sig av dem (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005). Att skapa reflektioner som går utanför det man redan känner till kan vara lika viktigt som att reflektera kring det sätt att arbeta som används för att reflektionen ska

kunna bidra med något annat än små anpassningar och riskera att tappa möjligheten att granska något kritiskt. Reflexivitet är något som gör att människan som individ kan betrakta sig själv i relation till sin sociala, historiska och epistemologiska kontext (Hutchings & Jarvis, 2012). Att vara reflexiv handlar om att kunna betrakta något, vid sidan av görandet.

Reflexivity enables individuals to consider themselves in relation to their social, historical and epistemological context and it acknowledges our sociality... as active agents who can exercise some governance in their own lives and transform practices from a moral disposition (Hutchings & Jarvis, 2012, s. 180).

Att vara kritiskt reflexiv innebär att ta med sig insikten om att forskning i sig inte är neutral utan alltid reproducerar och representerar världen på ett specifikt sätt. Så här beskriver Usher, Bryant & Johnston (1997) behovet av kritisk reflexivitet inom forskarvärlden:

Research is a social practice carried out by research communities, and what constitutes 'knowledge', 'truth', 'objectivity' and 'correct method' is defined by the community and the paradigm which shapes its work (Usher, Bryant, Johnston, 1997, s. 180).

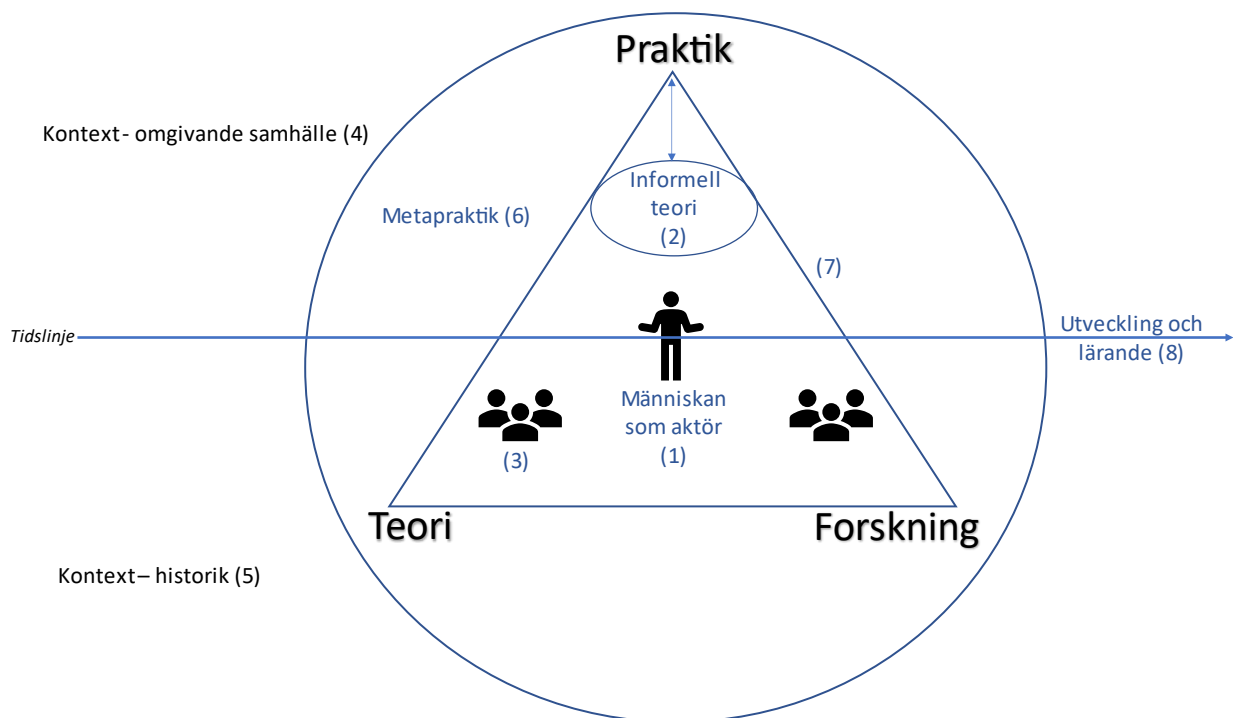
Detta sätt att betrakta forskning utmanar uppfattningar om att forskning handlar om att systematiskt utveckla kunskap så att den tar oss närmare och närmare en bestämd objektiv sanning (Usher, Bryant, Johnston, 1997). Forskning syftar till att gå bortom det vi redan vet och känner till men påverkas också av sina traditioner. Kritisk reflexivitet behövs inom forskningen, för att den ska kunna leda till nya upptäckter och ny kunskap, utöver det vi redan känner till och vet (Usher, Bryant, Johnston, 1997). Forskningen behöver, enligt Svensson (2008 b) vara som ett skoskav för att deltagare både ska våga tänka kritiskt och kunna ta till sig och använda forskningen. Som Svensson (2008 b) uttrycker det: *"det kritiska förhållningssättet är en förutsättning för att forskaren ska kunna bidra till utveckling, och att närheten är en förutsättning för att kritiken ska få effekt"* (s. 93). Att det finns ett kritiskt perspektiv är viktigt, för forskningen riskerar annars att bara bekräfta fördomar eller förespråka en viss grups idé eller ställningstagande (Svensson, 2008 b).

5. Analytiskt ramverk – det teoretiska perspektivet på lärande av/genom forskning

För att undersöka samspelet mellan forskning och praktik och förstå deltagarnas upplevelser har ett analytiskt ramverk tagits fram specifikt för denna studie. Ramverket är baserat på två olika teorier:

- Hutchings och Jarvis (2012) beskrivning av samspelet mellan teori, praktik och forskning i relation till dess historiska och sociala kontext.
- Usher, Bryant och Johnstons (1997; 2005) teorier om ömsesidighet och utbyte mellan teori och praktik både inom människan som aktör (informell teori) såväl som mer gemensamma betraktelser av samspelet mellan teori och praktik inom specifika verksamhetsfält (metapraktik).

Teorierna är relaterade till varandra men betonar olika aspekter, därför kombineras de till en gemensam helhet. Syftet med att använda dem till ramverket är att synliggöra relationerna mellan praktisk kunskap, teoretisk kunskap och forskning på ett sätt som omfattar komplexiteten i samspelet (Hutchings & Jarvis, 2012). I detta ramverk är det relationen mellan snarare än avståndet som betonas i samspelet mellan teori och praktik.

Figur 2: Det analytiska ramverket om lärande av forskning, inspirerat av Usher, Bryant och Johnston (1997) samt Hutchings och Jarvis (2012)

I det analytiska ramverket har begrepp från teorierna synliggjorts gemensamt (Figur 2). Nedan följer en kort beskrivning av de olika begreppens innebörd och relation till varandra. Det analytiska ramverket kommer sedan användas i analysen av deltagarnas upplevelser av att delta i och lära sig i lokala FoU projekt samt vara en teoretisk utgångspunkt för att identifiera vad som går att göra för att främja lärprocesser i lokala FoU projekt.

Människan som aktör

Människan som aktör och social varelse (1) befinner sig i centrum av det komplexa samspelet mellan praktik, teori och forskning och avgör hur ett arbete ska utföras. Att vara en aktör är också centralt för att kunna delta i lärprocesser (Hutchings & Jarvis, 2012). Aktörens sätt att agera påverkas både av kontexten de befinner sig i här och nu och vad som historiskt har utspelat sig (Usher, Bryant & Johnston, 1997; Usher, Bryant & Johnston, 2005). Människan är någon som tänker, känner och gör (Hutchings & Jarvis, 2012). Det är individen som har en egen informell teori, skapad av både teoretisk kunskap, praktisk kunskap, tidigare erfarenheter och verksamhetsfältets metapraktik.

Informell teori

Informell teori är den situationsbundna teori som både omsätts i och härrör från praktiken (2). Den informella teorin formar – och skapas av – de praktiska arbetssätten som används i ett gemensamt utbyte. Den utvecklas genom människans reflektion, är en del av den erfarenhetsbaserade kunskapen som praktikern har och gör det möjligt för praktiker att arbeta i den kontext där de befinner sig. Påverkas även av samspelet mellan teori och praktik som skapats inom ett visst område, metapraktiken (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005).

Kontextens betydelse

Människan som aktör verkar alltid inom en specifik kontext (se nr 3-5 i figur 2). Både en social och historisk kontext. Den sociala innebär t.ex. gruppen som människan ingår i (3), det omgivande samhället (4) samt historik (5). Relationerna mellan teori, praktik och forskning påverkas av samhället som kontext ex. i form av politiska, ekonomiska och sociala faktorer. Det är inom den komplexiteten som människor som aktörer måste hitta sätt att ta sig an dagliga utmaningar och förstå sitt sätt att arbeta (Hutchings & Jarvis).

Metapraktik

Metapraktiken handlar om teori-praktik relationen och definierar vilken plats teori har, både den formella och informella, inom ett visst arbetsfält (6). Relationen mellan teori och praktik skapas genom metapraktiken på ett konkret sätt och med vissa dominanta uppfattningar. Är sedan grunden för den informella teorin som varje aktör skapar. Denna metapraktik har

betydelse för vilken kunskap som betraktas som värdefull och skapar antaganden om vad forskning kan bidra med i ett lärande. Ramverket ser forskningsbaserad och praktiskt baserad kunskap som lika viktig (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005).

Samspelet mellan praktik, teori och forskning

Praktisk kunskap erkänns samma värde som teoretisk och forskningsbaserad kunskap (7). De ingår i ett komplext samspel där alla kunskaper är lika värdefulla, beroende av varandra, men bör tillämpas olika i olika situationer. En medvetenhet om kunskapernas styrkor och svagheter behövs för att få syn på hur kunskapen kan användas och till vad (Hutchings & Jarvis, 2012).

Utveckling och lärande

Enligt teorierna i ramverket sker utveckling och lärande i samspel mellan dessa olika faktorer (8). Kritisk reflektion av praktisk, teoretisk och forskningsbaserad kunskap är det som utvecklar. Lärande är en social aktivitet beroende av den sociala kontext och kultur den befinner sig i, inte något som kan ske enskilt hos en individuell aktör. (Hutchings & Jarvis, 2012). Den är därmed också beroende av den metapraktik som finns inom ett visst verksamhetsfält, eftersom den formas av det sociala sammanhanget som en viss profession har. Kritisk reflektion kan ske genom att inte bara se på praktisk kunskap i relation till sin kontext, utan även granska forskningsbaserad kunskap utifrån sin kontext. (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005).

Som det framgår ovan så finns det **individuella faktorer, såväl som faktorer på grupp och samhällsnivå** som enligt detta ramverk har betydelse för lärande av forskning (Figur 2). Dessa tre nivåer (individ, grupp, samhälle) inverkar på samspelet mellan praktisk kunskap, teoretisk kunskap och forskningskunskap.

6. Metod

Studien syftar till att utifrån ett teoretiskt-analytiskt ramverk förstå och förklara hur lärande av forskning upplevs ur ett deltagarperspektiv i en lokal FoU-miljö.

Frågeställningar:

1. Vad innebär lärande av forskning för att utveckla praktiska arbetssätt, utifrån ett teoretiskt perspektiv?
2. Hur upplevs lärande av forskning för att utveckla nya arbetssätt, utifrån ett deltagarperspektiv?
3. Hur kan lärande av forskning på arbetsplatser främjas och bidra till en större förståelse för samspelet mellan forskning och praktisk i lokala FoU projekt?

Forskningsdesign

En kvalitativ intervjustudie har genomförts. Studien har en forskningsdesign baserad på kritisk realism som studerar både deltagarnas upplevelser i den sociala värld som arbetsplatsen utgör men som också underliggande teoretiska resonemang som kan användas för att förstå fenomenet – att lära av forskning. Kritisk realism är ett perspektiv som erkänner att det finns observerbara fenomen i den sociala världen och samtidigt som det kan finnas underliggande strukturer som påverkar den i form av teorier eller förklaringar som inte direkt kan observeras. Studien har en abduktiv ansats där resultatet vuxit fram i ett samspel mellan ett teoretiskt ramverk och en tematisk analys av intervjuer (Bryman m.fl., 2021).

Kunskapsprocesser är inte något som objektivt kan observeras och behöver därför undersökas utifrån ett deltagarperspektiv i kombination med teori. Ett sätt att undersöka lärande i forskningsprojekt är att be deltagarna själva att beskriva sina lärprocesser, och de förändringar som skett (Svensson, Ellström & Brulin, 2007).

En abduktiv ansats har använts för att kunna besvara frågeställningarna som gör det möjligt att skapa insikter till nytta för ett framtida lärande av forskning utifrån både ett empiriskt och teoretiskt resonemang. För att förstå vad lärande av forskning innebär har ett analytiskt ramverk tagits fram. Teoretiska insikter om vad lärande av forskning innebär har bidragit i framtagandet av frågeområden och frågeställningar till intervjuerna. Genom att använda öppna frågeställningar i intervjuerna skapas möjlighet att göra intressanta upptäckter och få nya insikter att kunna framträda (Bryman m.fl., 2021). För att besvara den sista frågeställningen kombinerades det teoretiska ramverket med deltagarnas upplevelser av lärande.

Urval

Urvalet är en kombination av typisk fall-urval och kriterieurval (Bryman m.fl., 2021) för att välja ut typiska fall som är vanliga i forskning- och utvecklingsprojekt vid FoU miljön. Då är det de typiska fallen som bygger upp kunskapen i studien. Kriterieurval används också, för att kunna välja sådana forskning och utvecklingsprojekt som involverar organisationer, arbetsplatser och deltagare från samhället omkring Campus Västervik där lärande och utveckling av arbetssätt ingår. Projekten behöver vara aktuella i tid, för att ge deltagarna så goda förutsättningar som möjligt att komma ihåg och kunna beskriva sina upplevelser.

Fallen möter då följande kriterier och urval:

- Typiska fall inom forskning och utvecklingsmiljön
- Avslutade inom de senaste två åren
- Involvera personer och verksamheter i samhället
- Innehålla aspekter av lärande, kunskap och att utveckla arbetssätt

Det finns på grund av FoU enhetens storlek ett begränsat urval FoU projekt att undersöka. Två FoU projekt som matchade ovanstående kriterier och ingår därmed i studien. Samtliga deltagare i dessa två FoU projekt tillfrågades om att medverka i studien vilket omfattar ca 25 personer totalt. Av dessa var det sex som tackade ja till att delta i intervjuer.

Datainsamling

Studien är en fallstudie och utifrån fallen undersöks lärprocesserna och deltagarnas upplevelser. Ett fall kan vara ett samhälle eller en organisation, som undersöks noggrant (Bryman m.fl., 2021). Fallstudien kan inte skapa generaliserbara resultat, men kan användas för att förstå hur lärandet av forskning i lokala FoU projekt kan upplevas och främjas. Genom att göra en teoretisk analys av fallstudien, ökar den externa validiteten av resultatet och gör det möjligt att tillämpa resultatet även i andra liknande kontexter (Bryman m.fl., 2021).

Data samlades in via semistrukturerade individuella intervjuer med deltagare från genomförda och avslutade FoU projekt. Till intervjuerna används en semistrukturerad intervjuguide och intervjuerna tog mellan 45 minuter och en timme att genomföra. Frågorna fokuserade på att ge deltagarna möjlighet att beskriva och reflektera kring sitt eget lärande under och efter deltagandet i FoU projekt individuellt. Frågor inom följande områden ställs för att utforska deltagarnas upplevelser (bilaga 1, intervjuguide):

- Beskrivning av forskningsprojektet
- Lärande som förändring (individcentrerat)

- Lärande som social aktivitet (fokuserat på arbetsgruppen)
- Lärande om praktiska arbetssätt och förändring
- Gemensamt utbyte, samarbete och dialog
- Samspel mellan teori och praktik

Några av deltagarna har erfarenhet från flera olika sätt att arbeta med lärande av forskning. Resultatet omfattar därför upplevelser från fler aktiviteter som berör lärande av forskning, än de två FoU projekten som ingår i fallbeskrivningen.

Dataanalys

Intervjuerna spelades in och transkriberades, materialet kodades och analyseras sedan tematiskt både utifrån i förväg definierade teman i ramverket men även med en öppenhet för teman som framträtt utifrån insamlade data. Analysen av intervjuerna utgick ifrån Braund och Clarkes tematiska analys (i Bryman m.fl., 2021) och omfattade sex steg:

- 1) Läs igenom materialet för att bli bekant med det
- 2) Börja koda materialet. Skapa namn eller beteckningar på små delar av texten
- 3) Utveckla koder till teman, deducera antalet koder genom att leta efter vanliga element så att koderna kan höjas upp till nästa nivå.
- 4) Namnge teman och underteman.
- 5) Undersök möjliga länkar och kopplingar till begreppen och hur begreppen varierar i de olika fallen
- 6) Beskriva insikterna från de olika stegen för att beskriva data och förklara varför temana är intressanta och viktiga. Slutligen knyts temana till forskningsfrågorna och till det teoretiska ramverket (Bryman m.fl., 2021)

Upplevelserna hos deltagarna ställdes genom en iterativ process i relation till teorier som anknyter deras erfarenhet till det här framtagna teoretiska ramverket. På det sättet kan både deltagarnas perspektiv och en teoretisk förankring bidra till förklaringar. Resultatet och analysen omfattar därmed både det lärande av/genom forskning som upplevts och beskrivs av deltagarna och det som utifrån teoretisk förståelse av fenomenet påverkar lärandet men inte direkt kan observeras i resultatet av intervjuerna. Genom den iterativa processen mellan data och teori, dras troliga slutsatser om att lära av forskning och förslag på hur sådana processer kan främjas tas fram. Processen kallas ”dialectal shuttling” där målet är att hitta förklaringar som grundar sig i både data och teori. Forskningsprocessen handlar då om att tänka på data och teori samtidigt (Bryman m.fl., 2021). Abduktiv ansats i forskning ger möjlighet att göra nya upptäckter på ett logiskt och metodologiskt ordnat sätt, att komma längre i sina slutsatser

än tidigare teorier medger. Genom den intellektuella process där saker som tidigare inte associerats med varandra, kan saker upptäckas och förstås på nya sätt (Reichertz, 2019).

Tillförlitlighet

För att öka tillförlitligheten och värdet av forskningsprojektet kombinerades en induktiv med en deduktiv ansats. Det har inneburit att kombinera teori med praktik –det subjektiva perspektivet med en mer teoretisk förståelse. Situationsspecifika erfarenheter kan på det sättet användas och förstås utifrån ett bredare och mer teoretiskt arbetsintegrerat perspektiv. Studiens resultat kan därför användas i Campus Västerviks FoU miljö men även i andra lokala FoU miljöer, eller liknande lokala projekt där syftet är att lära av forskning för att utveckla nya arbetssätt. Resultatet kan användas för att förstå hur sådana lärprocesser kan se ut, och hur de kan främjas, men tillämpningen av resultatet bör ske med en medvetenhet om att de lokala förutsättningarna såväl som det individuella lärandet hos deltagare kan se olika ut. Tre kriterier som Larsson (2005) tagit fram som utgångspunkt för att bedöma kvalitet i kvalitativa studier är:

- Kvalitet i framställningen som helhet. Att det finns perspektivmedvetenhet, där förförståelsen redovisas tydligt samt att en vald teori för tolkning öppet beskrivs, att det finns en intern logik i studien där forskningsfrågor, datainsamling och analysteknik harmonierar. Samt att studien uppvisar god etik där ny kunskap vägs mot skyddet av individer (Larsson, 2005).
- Kvalitet i resultaten. Handlar om innebördsrikedom där en fyllig beskrivning och att resultatet gestaltas så att nya innebörder uppstår samt att resultatet förmedlas med god struktur. Kvalitetskriteriet handlar också om att studien både relaterar till tidigare teori och att resultatet bidrar till att förändra teorin (Larsson, 2005)
- Validitetskriterier. Handlar om diskurskriteriet, att data argument och resonemang klarar en granskning från en utomstående vetenskapligt insatt person, om heuristiskt värde dvs. att man kan tillföra något nytt, empirisk förankring dvs. att det finns en överensstämmelse mellan verklighet och tolkning. Att resultatet som beskrivs ger uttryck för det studerade fenomenets sanna natur. Konsistens, att tolkningen byggs upp av ett spel mellan del och helhet där varje bit av pusslet ska stämma för att helheten ska bli riktig. Avslutningsvis handlar validiteten även om ett pragmatiskt kriterium där resultatet ska vara av intresse och kunna ha en praktisk betydelse (Larsson, 2005).

Kvaliteten i studien

I denna studie redovisas förförståelse i form av teoretisk bakgrund samt analytiskt ramverk öppet. Begrepp definieras och dess relation till varandra synliggörs. Det analytiska ramverket används i alla tre forskningsfrågor, vilket ger en god struktur för presentation av resultaten (kvalitet i resultat) samt bidrar till en intern logik (kvalitet i framställningen som helhet) där de aspekter som är teoretiskt intressanta också undersöks och analyseras ur ett deltagarperspektiv. Studiens frågeställningar såväl som analysmetod är abduktiv i sin

karaktär, vilket ger en överensstämmelse mellan frågor, metod och analys. Det finns etiska avvägningar i planering och genomförande av studien, där t.ex. detaljrikedom i beskrivningen av FoU projekten vilket skulle bidra positivt till presentation av resultat vägts mot deltagarnas rätt till anonymitet. Ett annat exempel är att endast avslutade FoU projekt ingår i studien, där avvägningen blev att inte inkludera ett tredje möjligt men ännu pågående FoU projekt eftersom det skulle kunna påverka själva FoU projektets genomförande och samverkansrelationerna mellan Campus Västervik och den organisation som deltar i det. Studien relaterar till tidigare teori och ger också förslag på kompletteringar av befintlig teori för att kunna tillämpa den i lärande av/genom forskning i lokala FoU miljöer (kvalitet i resultaten). Studien har handletts kontinuerligt av en vetenskapligt insatt person, den har också granskats av opponenter och examinators och justerats efter inkomna synpunkter (validitetskriteriet) som funnits på uppsatsens metoder, tolkningar och förmåga att förmedla resultatet så att det kan ha en praktisk betydelse. En svaghet i studien är att det är få intervjupersoner som bidragit med sina erfarenheter av lärande av/genom forskning. Anledningen till det är dels att FoU miljön befinner sig i en landsbygdskommun där urvalet av FoU projekt är begränsat. Det beror också på tidigare FoU projekt genomförts innan pandemin, alltså mer än två år bakåt i tiden. Det bedömdes som svårt för deltagare att i en intervju kunna beskriva upplevelser av lärande efter så lång tid. På grund av det avgränsades fallen som ingick i studien till de senaste två åren. Även om denna studie därmed inte kan göra anspråk på att omfatta allt lärande som sker, eller kan ske, i lokala FoU projekt, så kan det genom sin metod säkerställa att det identifierar faktorer av betydelse för lärande av forskning både ur ett teoretiskt och empiriskt material. Även om det är 6 deltagare som bidragit med sin erfarenhet av att lära av forskning, i denna studie, visar resultatet på att det ändå framgår en variation i resultatet. En trolig slutsats är att det om fler personer intervjuats kunnat visa sig än fler facetter och erfarenheter än som här har upptäckts. Studiens praktiska betydelse är tydlig dels eftersom ett fokus för studien är att bidra i FoU miljöns fortsatta utveckling. Resultatet kan också bidra till att upptäcka mer i samspelet mellan forskning och praktik, och det deltagarperspektiv som ännu inte är så utforskat.

Etiska överväganden

Det finns fyra huvudsakliga etiska aspekter att ta hänsyn till, vid genomförande av studier (Bryman m.fl., 2021). Att undvika skada för deltagare och även forskare, informerat samtycke, hänsyn till privatliv, anonymitet och konfidentialitet och eventuellt vilseledande (Bryman m.fl., 2021). En annan etisk aspekt att ta hänsyn till är att forskningsprojektet ska göra mer nytta än skada (WHO, 2011). I denna studie, för att inte riskera att orsaka skada

eller påverka pågående forsknings- och utvecklingsprojekt för Campus Västervik eller de arbetsplatser och organisationer som de samverkar med negativt, så beslutades att endast undersöka redan avslutade forsknings- och utvecklingsprojekt. Ett annat ställningstagande var att tydligt informera om att detta forskningsprojekt genomfördes inom ramen för studier på avancerad nivå. För att forskningsprojektet ska skapa nytta, har Campus Västerviks FoU miljö varit delaktiga i att hitta ett fokus för studien som de kan vara hjälpta av i sin fortsatta utveckling av verksamheten. Även de som deltar i denna studie kan ha framtida nytta av dess resultat, utifrån att de arbetar i verksamheter i och omkring Västervik. I framtida FoU projekt kan den kunskap som studien bidrar med då vara till nytta för dem. För att inhämta informerat samtycke formuleras ett informationsbrev (bilaga 2). Brevet skickades ut i samband med frågan om att delta i intervjun. Där informeras om att det är frivilligt samt att de när som helst kan avbryta sitt deltagande. Informerat samtycke är något som är en viktig etisk aspekt i studier med deltagare (WHO, 2011). En samtyckesblankett används också för att dokumentera deltagarnas samtycke till att intervjun spelas in och att data sparas på ett säkert sätt (bilaga 3). I informationsbrevet framgår att syftet inte är att utvärdera de genomförda FoU projekten, utan att lyssna på deltagarnas upplevelser och lärprocesser. För den/de deltagare som önskar det, fanns möjlighet att kontakta handledaren med eventuella frågor.

För att säkerställa deltagares anonymitet och konfidentialitet (WHO, 2011) rekryterades deltagare till intervjuerna på ett sätt så att anonymiteten som deltagarna i FoU projekten har försäkrats om kunde upprätthållas. Frågan om att delta skickas därför ut via projektledarna för respektive FoU projekt, vilket innebar att Campus Västerviks FoU inte bidrog med deltagarlistor. De förmedlade kontakt med projektledare som i sin tur skickade ut förfrågan om att delta och informationsbrevet. De som tackade ja kontaktades därefter för att boka in dag, plats och tid för intervju. De fick frågorna i förväg och fick därmed en uppfattning om intervjuens innehåll. Av praktiska skäl genomfördes tre intervjuer digitalt i form av ett videomöte som spelas in. Tre intervjuer genomfördes vid ett fysiskt möte. En viktig aspekt är möjlig skada som kan orsakas den som genomför studien. Där ämnet man väljer att undersöka spelar in, och viktiga men känsliga eller brottsliga fenomen kan undvikas inom ramen för studier som genomförs av studenter samt att fundera över i vilken miljö som studien genomförs (Bryman m.fl., 2021). Att göra en studie på ett tema som berör verksamhet och kollegor på min egen arbetsplats är något som kan vara känsligt. För att undvika skada valdes därför att fokusera studien på lärprocesser och deltagarnas upplevelser av att delta i FoU projekten och inte på att utvärdera dem.

7. Fallbeskrivning Campus Västervik FoU miljö- deltagarnas perspektiv på lärande av forskning

I detta kapitel beskrivs Campus Västerviks FoU miljö, deltagare och studerade FoU projekt. Därefter presenteras resultat och analys av deltagarnas upplevelser av att lära av, genom och i forskning i de studerade FoU projekten med utgångspunkt i det analytiska ramverkets struktur.

Beskrivning av FoU miljön vid Campus Västervik

Campus Västervik är ett lokalt campus som ägs och finansieras av Västerviks kommun. Här bedrivs utöver forskning även decentraliserad högre utbildning. FoU miljön har funnits sedan 2017 och har en inriktning mot välfärd och social hållbarhet på landsbygden. Ambitionen är att vara en aktör som aktivt deltar i att utveckla välfärden. Forskningen produceras tillsammans med samhällsaktörer och har för avsikt att ge samhällseffekter och genomförs med delaktighet (Ericsson, 2018). FoU miljön har en kunskapssyn där användbar kunskap uppstår i dialog med andra, där den egna erfarenhetsbaserade kunskapen tydliggörs genom reflektion och akademisk kunskap får prövas i det egna arbetet (Ericsson, 2019). Den praktiktäna forskningen ses som en viktig del i att människor som bor lever och verkar i Västervik ska kunna fortsätta utvecklas. Idén är att just den ansatsen har goda möjligheter att leda till samhällseffekter även inom själva forskningsprocessen, eftersom de värnar om delaktighet och egenmaktsprocesser (Ericsson, 2019). Ambitionen är att skapa kunskap från många olika parter under hela forskningsprocessen där syfte och metoder utvecklas i nära kontakt mellan de involverade parterna (Campus Västervik, 2022). Den praktiktäna forskningsmodell som används handlar alltså om en slags interaktiv forskningssamverkan med målet att både utveckla teoretisk förståelse och tillämpbar kunskap med yrkesverksamma deltagare som viktiga aktörer i forskningsprojekten (Svensson m.fl., 2007). Utifrån identifierade behov hos lokala företag och verksamheter, formuleras forsknings och utvecklingsbehov och därefter söks samverkanspartners i form av forskare med relevant kunskapsområde vid olika lärosäten (Ericsson, 2019). Landsbygden är i särskilt fokus och kopplas samman med hållbar utveckling och social hållbarhet och FoU projekten ska ha samhälls- eller utvecklingsrelevans utifrån lokala behov, kopplingar till Agenda 2030 och vara praktiktäna med kunskapsmobilisering i fokus (Ericsson, 2019). Andra arbetssätt i FoU miljön är att anställa licentiander på Campus Västervik, som antas vid ett lärosäte. Licentianderna kan utöver att producera forskning med hög relevans för närområdet även bli

ett tillskott i den egna kompetensen. De kan även bidra till att nationell kompetens inom fokusområdena i forskningen kommer närmre Västerviks FoU miljö (Ericsson, 2020).

Beskrivning av deltagare och FoU projekt

De som intervjuats i denna studie är yrkesverksamma deltagare i omkringliggande organisationer, som i samverkan med Campus Västervik genomfört olika aktiviteter inom FoU projekt för att lära av forskning. När de svarar på intervjufrågorna så har de utgått ifrån de specifika FoU projekten, men flera av dem har även inkluderat andra - tidigare erfarenheter - av att lära av forskning. FoU projekten som ingår i fallbeskrivningen har framförallt handlat om att:

- Att lära av forskning, dvs. att lära med utgångspunkt i forskning (Svenska akademins ordlista, 2021)
- Att lära genom forskning dvs. att lära med hjälp av forskning (Svenska akademins ordlista, 2021)

Fem av deltagarna relaterar framförallt till att lära av och genom forskning. Det ena FoU projektet har handlat om att lära av forskning genom att praktiker möter en forskare och lär sig nya kunskaper med utgångspunkt i forskning, samtidigt som de gemensamt får diskutera och lära sig av varandra. Det andra FoU projektet som studerats har handlat om att lära sig med hjälp av forskning. Där har deltagarna med vetenskapliga metoder följt utvecklingen inom en organisation, genom att mäta resultat innan och efter ett projektarbete genomförts. Kontinuerligt lärande av forskning är för en deltagare en del av det ordinarie arbetet, där de lär av forskning för att utveckla sina arbetssätt genom att läsa om forskning och diskutera utmaningar de möter i sin vardag. En av deltagarna relaterar också till tidigare erfarenheter av:

- Att lära i forskning dvs. att lära med direkt anslutning till forskning (Svenska akademins ordlista, 2021).

Då har en forskare studerat verksamhetens sätt att arbeta, och återkopplat resultatet av direkt till arbetsplatsen. Några deltagare har ledande befattningar, andra har inte några formella ledarroller även om de uttrycker ett engagemang för att utvecklas som individer och bidra till att utveckla den verksamhet de befinner sig i till vardags. De arbetar alla inom verksamheter som syftar till att bidra till människors lärande, hälsa och utveckling i en kommunal organisation. Campus Västerviks FoU miljö har bidragit till planering och genomförande av vissa aktiviteter, andra har planerats och genomförts av arbetsplatserna på egen hand. Alla deltagare som varit med i FoU projekten har erbjudits att medverka i intervjuerna och urvalsgruppen som helhet har omfattat ca 25 personer, där sex personer tackade ja.

Resultat och analys av deltagarnas upplevelser av lärande av/genom forskning

I detta kapitel presenteras deltagarnas upplevelser utifrån det analytiska ramverkets struktur. Inom varje del beskrivs teman som framkommit i analysen av intervjuerna i form av underrubriker samt citat som påvisar deltagarnas upplevelser i relation till temat. Teman har tagits fram via kodning av de transkriberade intervjuerna, som sedan har sammanförts till teman. Dessa teman knyts sedan till de delar av det analytiska ramverket som är relevanta utifrån dess teoretiska definitioner och innehåll. I anslutning till presentationen av resultatet analyseras också deltagarnas upplevelser. Analysen sker genom att deltagarnas upplevelser sätts i relation till den teoretiska förståelsen som det analytiska ramverket innefattar. Detta möjliggör att relatera deltagarperspektivet och det teoretiska perspektivet till varandra i en abduktiv process inom varje del av ramverket.

Människan som aktör

Deltagarna har upplevt sitt eget lärande, som aktörer, i de lokala FoU projekten och på sina egna arbetsplatser på följande sätt. Det har skapat engagemang och energi, gett upphov till känslor, stärkt deras professionalitet och inspirerat till mer utveckling och forskning.

Engagemang och energi

Det var för samtliga deltagare det egna intresset och engagemanget som gjorde att man valde att delta i FoU projektet från början, och deltagandet verkar ha förstärkt detta engagemang: ”gruppen vill ju fortsätta träffas! Man vill fortsätta nätverka, man vill ha nånting mer. Man ville inte att det skulle ta slut”. Deltagarnas intresse för forskning och att utveckla det egna arbetet har förstärkts och skapat engagemang.

Så det har ju vart, från väldigt väldigt försiktigt och avvaktande till en väldigt väldigt positiv och en... glad och... och... en stämning där det också har funnits väldigt mycket hopp! Att vi kan kanske göra nånting tillsammans. Vi vill göra nånting tillsammans!

De har fått mersmak och det finns en iver att börja använda sig av det man lärt sig i arbetet. Ingen av deltagarna beskriver att de är färdiga, eller vill avsluta, utan alla har fått ett positivt bidrag till sitt inledande engagemang och vill något mer. Några av dem har också blivit inspirerade till att använda sig än mer av forskning i sitt eget arbete.

Ett lärande som känns

Att delta i FoU projekten har för dessa intervjupersoner varit en övervägande positiv upplevelse, då det har gett upphov till positiva känslor hos dem. Det visar sig i intervjuerna genom att deltagarna spontant beskriver positiva känslor, när de tillfrågas om hur de upplevt lärande av forskning. Känslor så som spänning och glädje är något som flera sätter ord på. Att

lärandet av forskning upplevs som spännande och roligt återkommer i beskrivningarna från alla deltagarna: ”Det var faktiskt väldigt roligt”. Känslor av engagemang, glädje, och spänning har alltså skapats i arbetet, tack vare lärandet av forskning. Ett sätt att stimulera engagemang är uppenbarligen att lära av forskning.” Det här är helt fantastiskt! Det ger mig så mycket! Jag får syn på så mycket, det är så lärorikt. Det här är så roligt”. Några andra deltagare uttrycker det så här: ”Det var roligt, det var kul” samt ” För jag kände en enorm styrka och go i den här gruppen! Det var roligt” och ” Spännande måste jag säga”. Spännande, roligt och intressant är beskrivningar som deltagarna genomgående har satt ord på.

Deltagarna förmedlar i intervjuerna att de tack vare lärandet känner sig tryggare i sin yrkesroll, även om det inledningsvis kunde kännas obekant, ovant, och otryggt att börja lära sig av forskning för att utveckla sina arbetssätt. Att förstå varför man gör som man gör, har lärandet av forskning bidragit till, vilket upplevs som något väldigt spännande. ”Alltså, vi ska kunna förklara allt vi gör i [verksamheten], måste vi ha en förklaring till varför vi gör som vi gör. Och det hade inte dom fått syn på innan. Så det blev jättespännande”. Även känslor av trygghet har alltså blivit ett resultat av lärandet.

Stärkt professionalitet

Förutom de positiva känslorna som deltagandet i lärande av forskning skapat, så upplever deltagarna sig också stärkta i sin professionella yrkesroll. ”Jag ser ju att dom, eh, känner en yrkesstolthet och en trygghet i att vi vet vad vi håller på med.” uttrycker en deltagare.

Ett gemensamt professionellt språk skapar en känsla av trygghet och styrka i utövat yrkesrollen. Detta är ett tema som flera deltagare beskriver. ”Så att jag tänker att det gemensamma språket ökar vår liksom professionalitet men det ökar också... eh... det blir också lättare att samverka om vi pratar liksom, när vi har ett gemensamt språk”.

En annan aspekt av att bli tryggare i yrkesrollen handlar om professionaliteten i sig. Lärandet av forskning i arbetet leder till att deltagarna tar sig an frågor och utmaningar i sina roller på ett mer professionellt sätt. Det blir mindre av tyckande och diskussioner och en slags inbyggd självklarhet i att hitta en faktabaserad grund för hur man arbetar, utifrån vad som antas vara det bästa sättet att arbeta på enligt forskningen. Det behöver inte bli diskussioner om så många frågor, utan det enar gruppen och styr arbetet tack vare den kunskap man tillägnat sig i en fråga gemensamt i arbetsgruppen.

Vi får ett gemensamt sätt att förhålla oss till saker och ting. Och det i sin tur måste ju i sin tur mynna ut i ett gemensamt handlande. Men nu kommer vi överens om att det är på det här sättet vi gör. För det kan bli så himla mycket

tyckande annars... Nä men jag känner inte för det... Eller jag tycker inte... Nähä, hur gör vi med det här nu då? Det tar vi reda på!... Och det beslutet måste alla följa sen. Det är en överenskommelse vi gör. Det följer vi sen. Behöver vi inte hålla på och diskutera det mer.

Andra saker som annars tar fokus från huvudsyftet i det professionella uppdraget, kärnan i verksamheten, verkar hamna mer i bakgrunden. Sådant som t.ex. att diskutera regler för hur något bör göras, vad som ska tillåtas och inte för att istället göra mer professionella överenskommelser som arbetsgruppen sedan kan förhålla sig till i arbetet.

Man tycker det är ganska skönt att det inte blir dom här stora diskussionerna jämt om allting. Att man ska stå och diskutera om olika regler. Vad får barnen göra, vad får barnen inte göra, hur ska vi göra det här och hur ska vi inte göra det här. Utan man förhåller sig bättre och mer professionellt till, nu har vi ändå gjort den här överenskommelsen.

Den här kunskapsbasen i arbetet som deltagarna får, tack vare lärandet av/genom forskning, påverkar inte bara dem i relation till varandra. Det betyder också något för att skapa trygghet i mötet för de personer de är där för att hjälpa i sin yrkesroll: ”Och det viktigaste av allt det är att vi får föräldrarna med på tåget. Å har vi inte dom med så är det lönlöst att jobba. Dom måste ju lita på oss, dom måste tycka att vi gör ett bra jobb”. En annan deltagare säger:

Å det är det som är så viktigt att man vet vad man pratar om. Vet dom, känner dom att man vet vad man pratar om så mår dom bra... Men när det gäller skolan så, så får man ju faktiskt vara noga med vad man säger för att det ska vara riktigt.

Att veta varför man gör på ett visst sätt, kunna förklara det, stärker den egna yrkesprofessionen och bidrar till att skapa förtroende för sättet man arbetar på hos andra.

Inspiration till mer utveckling och forskning

Deltagandet i FoU projekten inspirerar och skapa idéer om nya framtida FoU projekt och att använda forskning mer i sitt ordinarie arbete. De vill fortsätta framåt, utifrån fler identifierade behov, som deltagarna fått syn på tack vare lärdomarna dom gjort. Kanske har upplevelsen av att en idé om något kunnat omformas till något hanterbart, där systematiken har bidragit till fördjupade insikter och lärdomar, en tendens att smitta av sig och göra det hoppfullt att nå dit i fler områden med utvecklingsbehov. Det skapas en insikt om vad lärande om forskning kan bidra med, via den praktiska erfarenheten av att delta i ett FoU projekt, och en nyfikenhet som öppnar upp för att det finns fler möjligheter att utforska.

Innan det här projektet så skulle jag säga, så sa jag så här. Att nää, gud, jag vill absolut inte hålla på med forskning i mitt jobb. Å det är ju så jobbigt att det ju egentligen ligger i vår profession och att jag förväntas göra det också. Nä, det är ju hur jobbigt som helst och det blir ju hur stort som helst å tar så mycket tid... å nää...Å så har jag alltid känt att man borde ju göra det, å nu känns det inte alls så. Det känns som att ja men det skulle vi absolut kunna göra.

De nya idéer och tankar om nya projekt, som deltagandet inspirerat dem till, är sådant som deltagarna tror skulle kunna utveckla arbetet ytterligare. På det sättet ger engagemanget som skapats inom FoU projektet ge ringar på vattnet till ytterligare utvecklingsidéer att ta vara på.

Analys

I detta lärande av forskning, när det sker i samspel med praktiskt arbete och människan som aktör sätts i centrum av samspelet mellan praktik, teori och forskning (Hutchings & Jarvis, 2012) blir det synligt att deltagarna känner något när de lär av forskning. Hutchings & Jarvis (2012) beskriver att människan som aktör är någon som tänker, känner och gör. Samt att det är centralt för lärprocessen. När deltagarna – aktörerna – i dessa FoU projekt lär sig av forskning i direkt anslutning till sina yrkesroller sätter de spontant ord på vad de känner i hög utsträckning och det är positiva känslor. Lärandet hos dessa aktörer har känts positivt, engagerande, spännande och roligt. Forskning som kan uppfattas som något rationellt (Usher, Bryant & Johnston, 1997) blir i detta sammanhang en upplevelse fylld med positiva känslor. Den typen av lärande som sker här, när lärande av forskning sker nära det praktiska görandet leder till att det blir spännande och roligt. Att lära av forskning har även skapat känslor av trygghet. Deltagarna upplever sig ha blivit stärkta i sin professionella yrkesroll, vilket bidragit till att öka tryggheten i rollen. Med hjälp av den tryggheten beskriver de att de har lättare att skapa förtroende hos de man möter i sin yrkesroll. Något som då gör att insatser kan lyckas bättre, med ett större förtroende från klienten i relation till den professionella yrkesutövaren.

Sammanfattningsvis så berör lärande av forskning deltagarna- här betraktade som aktörer- känslomässigt. Det ger dem engagemang och energi, skapar positiva känslor, stärker professionaliteten och inspirerar till mer utveckling och forskning. Det ligger i linje med Hutchings & Jarvis (2012) teoretiska beskrivningar av människan som aktör som står i centrum av det komplexa samspelet mellan praktik, teori och forskning. Något som deltagarnas också beskriver är att de positiva känslorna och tryggheten leder till att de kan agera/arbota på ett bättre sätt. Detta tack vare att den ökade tryggheten de känner i sin

professionella roll inverkar positivt på det direkta klientarbetet då det skapar mer förtroende i relationen.

Informell teori

Först presenteras i detta kapitel deltagarnas upplevelser i relation till begreppet informell teori, därefter följer en teoretisk analys. Deltagarna upplever att lärandet av/genom forskning har bidragit till deras förståelse av varför de arbetar på ett visst sätt och det underlättar långsiktigt arbete

Att förstå varför

Deltagarna får i lärandet av/genom forskning möjlighet att utvidga sin egna förståelse, sin informella teori, och har i FoU projektet fått sätta ord på den implicita teoretiska kunskap de själva besitter och använder sig av till vardags i arbetet: ”Så där har ju jag gjort, jag har bara inte förstått varför...Man känner på sig det men man vet inte riktigt varför” säger en av dem.

Genom att behöva sätta ord på hur man gör och skriva om sättet de arbetar på/ vad man kan förändra har det skapats en drivkraft att förändra arbetssättet: ”Här var dom ju tvungna att sätta sig framför en grupp föräldrar och verkligen kunna förklara. Varför gör vi som vi gör. Och det var ju väldigt stort för dom”. Utforskandet av den informella teorin hos var och en verkar hänga ihop med en större trygghet i yrkesrollen och en ökad professionalitet. Med deras egna ord: ”Veta hur, förstå, förklara, försvara, att veta hur i praktiken”.

Att kunna förklara varför man gör som man gör verkar vara en upplevelse som går igen hos flera av deltagarna, som en lärdom de fått tack vare FoU projekten och att lära av forskning Något de tar med sig till andra sammanhang. ”Så att vi får ju hela tiden en grund för varför vi gör som vi gör. Funderar vi på rörelse, vad rörelse gör för hjärnans utveckling, ja då tar vi reda på det. Så vi kan plocka på så många olika sätt det som vi har funderingar kring”. Den här förståelsen för varför man arbetar på vissa sätt, verkar också hänga nära samman med beredskapen för att kunna förändra sättet man arbetar på.

Alltså det är ju svårt att få alla, för precis som du säger. Du kan inte ändra om du inte förstår varför du ska ändra någonting. Du måste ju, ledning under förståelse, Axel Targama, det är ju gudfadern för mig. Alltså du måste komma dit. Så jag kräver ju inte att nån inte ska, att dom ska göra på ett sätt om dom inte fattar varför dom ska göra det. Men det gäller att få dom att fatta och det är ju därför vi jobbar på det här sättet.

En annan deltagare beskriver samspelet mellan ökad kunskap och benägenheten att förändra sitt arbetssätt såhär: ”fördelen är ju när man liksom får kunskaper då kan det ju va så här att man... att vi faktiskt ser hur mycket är det, det behövs ju göras jättemycket”.

Underlättar långsiktigt arbete

Att förstå mer om varför man bör arbeta på vissa sätt har gjort att man kunnat arbeta mer långsiktigt. Samspelet mellan den informella teorin och praktiska arbetssättet beskrivs på följande sätt:

Ja, jag kunde ta med mig att visa att forskningen är på det här sättet. Att man kan bevisa att det vi gör och gör vi såhär då går vi vidare. Istället för att... Ibland är det ju väldigt jobbigt och man känner att det inte ger nåt resultat. Men det gäller att hålla i och hålla ut. Så får vi resultatet så småningom.

En deltagare beskriver att de har problem som de ställs inför, där de behöver hjälp att hitta lösningar:” Så jag kände att vi, dels har vi en problematik i kommunen och vi också, men jag är liksom lite hungrig på vad man kan göra istället för att vi bara... det vi gör idag räcker inte”. Detta glapp skapar då en drivkraft att delta i lärandet av forskning och att utveckla nya sätt att arbeta. Lärande genom forskning upplevs kunna ge, via systematik och kunskap, insikt om sätt att arbeta som ger effekter på lite längre sikt. Att främja strategiska och långsiktiga arbetssätt, istället för som det kanske är lätt att hamna i, agera på ett visst sätt som är enklast i stunden. Där spelar känslorna roll i människans agerande: ”Och vi är väldigt kortsiktiga, så jag tror att det liksom är, att vår hjärna är liksom lite för trög för att förstå att vi behöver göra det som är bra i långa loppet. Inte det som känns bra just nu”.

Deltagarna beskriver ett eget engagemang för att utvecklas och lära, vilket gjort att de velat delta i FoU projektet och i lärande av forskning. Både lärande av forskning, och möjligheten att träffa andra och lära av varandra var intressant för dem. En deltagare säger: ”Sen är det ju alltid roligt tycker jag med nyheter”. En annan deltagare beskriver sina intentioner så här: ”Och det som var intressant för mig det är ju att man jobbar i tvärprofessionella grupper. Att man skulle liksom få... eh... förhoppningsvis lite handfasta råd för hur man betar sig och hur man gör för att få eleverna i skolan”.

Drivkraften att vilja göra ett bra arbete återkommer hos deltagarna:

... jaa jag tror det, eh, vill man göra ett bra jobb så ser man möjligheterna. Och det var det jag gjorde under den här forskningscirkeln. Jag såg möjligheten att kunna ta till mig mera saker för att det ska kunna gå bra.

Deltagarnas intentioner att vilja göra ett bra jobb och att vilja lära sig något nytt har gjort att de uppskattat lärandet och kan också ha inverkat på att de velat använda sig av sina nya kunskaper i sitt arbete. ”Jag ställer ofta upp på såna här saker. För jag tycker själv att jag måste tänka till och då lär jag mig nånting. Jag tror att man kan lära sig någonting varje dag. Och jag tycker det är skönt för att då får man ett annat arbetssätt”. Det verkar som att de som deltagit redan innan har ett särskilt engagemang för att lära sig och utvecklas.

Analys

Usher, Bryant och Johnstons (1997) begrepp informell teori beskriver utbytet mellan olika sorters kunskaper – och praktiskt arbete. Detta sätt att resonera kring samspelet beskriver närheten mellan teori och praktik snarare än avståndet dem emellan. Men i ramverket såväl som i den teoretiska bakgrunden beskrivs svårigheter med att överföra en typ av kunskap (teoretisk, forskningsbaserad) i det praktiska arbetet (Carr, 1986; Hutchings & Jarvis, 2012; Ryding, 2020; Usher, Bryant & Johnston, 1997; Svensson m.fl., 2007).

Deltagarna i dessa FoU projekten verkar dock inte uppleva någon sådan svårighet att omsätta forskning i praktiska arbetssätt. För dem tycks det vara naturligt att använda olika typer av kunskap i relation till sitt praktiska arbete. Detta är något som stärker Usher, Bryant & Johnstons resonemangen kring informell teori (1997), där det antas finnas en teoretisk förståelse för varför man arbetar på vissa sätt. Att det när den utvidgas till att omfatta något nytt kan utvecklas nya sätt att arbeta på praktiskt. Deltagarna ger uttryck för att de blivit hjälpta av att lära av forskning, det har inte varit utmanande eller svårt för dem.

Något som Usher, Bryant och Johnston också beskriver är att den informella teorin inte ska försvinna ur sikte till förmån för den formella teorin. Om det sker så kan lösningen som man hittar stå utanför aktiva handlingar i praktiken och därmed inte ha en tillräcklig koppling till den aktuella situationen (1997). Det är därför centralt att lärandet av forskning också ger utrymme och möjlighet till ett utvecklande samspel mellan formell teori, informell teori och praktiska arbetssätt. Då kan lärandet göra skillnad i praktiken. Enligt Usher, Bryant och Johnston (1997) kan det behövas en medvetenhet hos praktiker om vilken plats teoretisk kunskap har i deras arbete. Ett sätt att bidra till det kan vara att reflektera kring hur tänker jag – och hur gör jag samt hur praktisk erfarenhet och formell teori inverkar på sättet att arbeta (Ibid). Deltagarna beskriver inte själva någon sådan ökad medvetenhet om vilken plats olika former av kunskap har utifrån dessa FoU projekt. För dem är det självklart att det är formell teori och forskning som ger riktning för hur man bör arbeta.

Sammanfattningsvis så bidrar lärandet av forskning till en ökad förståelse hos deltagarna om varför de arbetar på vissa sätt, och de nya kunskaperna de tillgodogör sig hjälper dem att arbeta mer långsiktigt. Det sättet som lärandet är uppbyggt på tycks inte leda till en större insikt eller reflektion kring vilken plats olika former av kunskap har i utformandet av deras praktiska arbetssätt.

Metapraktik

I det här avsnittet behandlas först teman och resultat av deltagarnas beskrivningar av metapraktiken de verkar inom, därefter en teoretisk analys där det ställs i relation till det analytiska ramverkets teoretiska förklaring av begreppet. Deltagarna beskriver i intervjuerna en syn på forskning som det som kan lära dem hur de bör arbeta.

Forskning lär oss hur vi bör arbeta

Deltagarna förväntar sig att den forskningsbaserade kunskapen ska kunna lära ut hur något faktiskt är. Det man lärt sig av/genom forskning upplevs som bevis för att det är det rätta sättet att göra något. En deltagare säger i intervjun: ”Å det gjorde det så mycket tydligare när man sitter där och man får...bevis på det via forskningen att det man gör är rätt så att man gör mer av det istället för att... inte göra det”. En förväntan från flera deltagarna är alltså att forskningen har ett slags överordnat svar på frågor man står inför. Som en deltagare uttrycker det: ” Jag tror på forskning. Jag tror man kan lära sig allt möjligt både hur folk upplever och hur dom känner å faktiska, ja men hur det faktiskt är... ”.

En uppfattning om vad som går att lära sig genom forskning är att se vad som fungerar. Det leder till att man kommer längre i de insatser som genomförs, får en bättre effekt av insatser t.ex. kring lärande eller mående. En intervjuperson uttrycker det så här: “Jag tänker att vi verkligen behöver forskning, vi behöver jobba systematiskt och se vad är det som fungerar, vad är det som är bra”. Den forskningsbaserade kunskapen antas alltså kunna bidra till insikter om vilka arbetssätt som leder till bättre resultat: ”Dom metoder man använder är egentligen inte det som forskning säger ger bäst resultat. Och jag tycker vi ska jobba med det som ger bäst resultat”. Det blir en grund för varför man gör på vissa sätt, men det finns också en medvetenhet om att det inte går att få svar på allt. ”Det har jag också med mig att vi kan inte se allt inom forskning så. Eller bevisa. Men vi har med oss en kunskap för att man har jobbat länge”.

Att få delta i forsknings och utvecklingsprojektet upplevs, kanske tack vare uppfattningen om att forskning är något överordnat, också som att frågan är prioriterad och viktig, att ens jobb är viktigt. Så pass viktigt att man till och med ordnar ett FoU projekt kring det. En deltagare

säger så här: ”Få känna att ens jobb är viktigt och att man är så intresserad att man faktiskt ordnar en forskningscirkel om det”. Det som har skett inom FoU projekten är utöver att man har lyssnat på en forskare som expert på ämnet, också har reflekterat tillsammans med andra praktiskt verksamma personer. Vilket tyder på att även utbyte av praktisk kunskap har skett.

Analys

Den syn på forskning som deltagarna ger uttryck för i intervjuerna verkar ha många likheter med forskningskunskap som något objektivt och överordnat. Den synen skiljer sig från det analytiska ramverkets syn på praktisk, teoretisk och forskningsbaserad kunskap som lika värdefulla (Hutchings & Jarvis, 2012). Deltagarna förväntar sig att kunskapen av forskning kan tala om hur de bör arbeta för att nå goda resultat. Utifrån ett praktiskt problem söker man i FoU projekten kunskap utifrån forskning och vad den säger, och kommer därefter fram till hur man vill arbeta. Framförallt – varför man bör göra på vissa sätt verkar vara framträdande i synen på vad forskning kan bidra med för lärdomar. FoU projektens arbetssätt har på många sätt också skapats utifrån det antagandet, att forskningen kan ge svar på problem och frågor som praktikerna har. Där forskaren har en roll av att förmedla kunskap till deltagarna.

Även om det skulle kunna inrymmas fler sätt att betrakta kunskap och lärande av forskning på än att se forskning som något slags överordnad kunskap, så är det inte något som deltagarna överväger. Sättet att se på kunskap av forskning och teori verkar därför vara relativt ensidigt, och visar inte heller på någon större variation mellan de olika deltagarna som skulle kunna finnas mellan olika verksamhetsfält enligt Usher, Bryant och Johnston (1997). Det verkar inte heller ha förändrats i och med deltagandet i FoU projekten.

Den metapraktik, alltså den uppfattning om vad forskning kan bidra med för kunskap som finns i just dessa deltagares verksamhetsfält och kontext, stämmer i hög grad överens med den tekniskt rationella. I relation till Hutchings och Jarvis (2012) uppfattning om forskningsbaserade kunskaper och praktiska kunskapers lika värde, återspeglas inte det i deltagarnas uppfattningar. Något som kanske både kan innebära en styrka – och en svaghet i lärandet av forskning. För det är tack vare forskningens upplevda särställning som man också känner hopp om att det går att lära sig något nytt, som kan leda fram till nya sätt att arbeta på för att lösa de problem som man möter i sin vardag. Även om det skulle vara möjligt att lära sig på lösa problemen med utgångspunkt i praktisk kunskap, är frågan är om det hade upplevts lika hoppfullt och engagerande för deltagarna utifrån den metapraktik de verkar inom. FoU miljön på Campus Västervik har ambitionen att skapa kunskap tillsammans mellan

forskare och praktisk verksamhet. Ändå så verkar man i dessa FoU projekt ändå inom en metapraktik där deltagarna uppfattar forskningen som något som kan ge objektiva och överordnade svar på hur man bör arbeta praktiskt.

Sammanfattningsvis så är deltagarnas uppfattning att kunskap genererad från forskning kan lära dem hur de bör arbeta. Det är den metapraktik som deltagarna har och den roll de förväntar sig att forskningen kan ha i relation till deras praktiska arbetssätt. De ger inte uttryck för uppfattningen som Hutchings & Jarvis (2012) har om att praktisk, teoretisk och forskningsbaserad kunskap har samma värde.

Kontextens betydelse

I detta avsnitt berörs deltagarnas beskrivningar av kontexten där lärandet sker och vilken betydelse den haft, därefter analyseras kontextens betydelse teoretiskt i relation till det analytiska ramverket. I dessa deltagares fall handlar kontext framför allt om arbetsplatsens betydelse för lärandet som haft särskilt stor betydelse. Det påverkar lärandets sociala dimensioner, FoU projektet kan både upplevas vara i samklang med och i konkurrens med ordinarie verksamhet. De upplever det som viktigt att organisationens behov och FoU projektets utveckling går hand i hand. Skillnader i tid mellan FoU projektet och deras ordinarie arbete lyfts också fram samt ledarskapet som har betydelse för deltagarna.

Arbetsplatsens som kontext för lärandet

Det sociala sammanhanget som arbetsplatsen utgör, har enligt deltagarna stor betydelse för lärandet. De beskriver att lärandet är som något som sker i samspel med arbetsplatsen, arbetsgruppen, organisationen och de andra som ingått i FoU projektet. Därmed spelar det stor roll vad arbetsplatsen, arbetsgruppen, organisationen har för inställning till lärandet som sker. Det har också betydelse, beskriver de, om man är ensam deltagare från sin arbetsgrupp, eller om det är flera från samma arbetsplats som deltagit.

En vanlig beskrivning av är att det man lärt sig i FoU projektet är något som behöver spridas vidare till andra. Detta sätt att tänka på kunskap, som något objektivt som kan spridas, är vanligt. Men samtidigt finns erfarenheter om att det inte är så enkelt att nå ut med kunskap i organisationen som helhet, på det sättet: ” Svagheter... är ju att det är svårt att få alla led att lära sig. Att nå ut till alla. Den här projektformen...det är alltid svårt liksom hur... Hur gör vi nånting för att det ska nå ut till så många som möjligt”.

Det upplevs alltså som viktigt att nå ut, men svårt: ” Så att... det som är viktigt för mig med det här arbetet det är att det ska spridas. Att vi ska på nåt sätt, vi vill nå längst ut där. Det är min starka ambition”.

Å jag tycker det är svårt, jättesvårt, det är en sån här sak som jag tänker mycket på. När vi gör utbildningssatsningar. För där har vi ju haft ett annat samarbete med Campus ... Och där ser vi ju ... exakt det här att det stannar kunskaperna, informationen, kanske till och med samverkan stannar på en viss nivå. Den kommer inte liksom längst ut där liksom....

Deltagarna upplever att det finns utmaningar med att sprida kunskaperna som FoU projektet medfört, i organisationen och inom arbetsgruppen där de arbetar. Särskilt för de deltagare som inte haft någon mer från sin ordinarie arbetsgrupp som varit delaktig i FoU projektet:

Det svåra är att jag har gått ensam, så att, eh, man måste ju liksom... Alltså jag får ibland repetera vad det är vi har läst, stå och titta på det å såhär, för jag har ingen att diskutera med. Hm... Men det har gått bra, folk är intresserade och vill ju liksom, vi är ett jättebra gäng som håller på med elevhälsa och vi vill ju samma sak liksom.

En deltagare beskriver att det hade varit bra att vara någon mer deltagare från samma arbetsplats:” Det hade varit bra. Då hade man kunnat bolla ihop å så”. Som det varit för hen har hen ensam fått anta utmaningen med att bära med sig kunskapen till sin arbetsplats.

I samklang eller konkurrens med ordinarie verksamhet

Att genomföra ett lokalt FoU projekt innebär enligt några av deltagarna att tid och energi tas från det ordinarie arbetet, vilket kan leda till en konkurrenssituation som i sin tur påverkar lärandet.

Jag hade önskat att det fanns ett större engagemang eller tid eller energi för forskning och för såna här projekt. Eh, för då hade kanske [cheferna] mäktat med att ta chansen och lägga mer tid på det när vi liksom hade lite fokus på det. Att kunna se det mer som en hjälp än som en belastning. För det var ju meningen att vi liksom när man sätter fokus på en sån här sak så ska ju det kännas som en hjälp för verksamheten att ... liksom... ge det lite energi in i det här, nu vill vi att ni liksom... Eh, det är ju meningen att det ska kännas som en hjälpsande... Nu kändes det ju tror jag för många [chefer] som ett ok, ytterligare ok...

Genomförandet av forsknings och utvecklingsprojektet konkurrerar enligt några deltagare om tiden med verksamheternas ordinarie uppdrag. Men en annan erfarenhet kring att lära av forskning är att det, när det används som en övergripande verksamhetsidé och förenas med ledning och styrning av verksamheten, istället kan bidra positivt till att utveckla arbetet och

även spara tid. Det leder till en beredskap att förändra arbetssätt i arbetsgruppen, att enas om vissa sätt att arbeta, som sedan underlättar det praktiska arbetet. I detta fall är upplevelsen snarare att det sparar tid. Så det kan enligt deltagarna både konkurrera om tid, eller om det införlivas som ett pågående inslag i det ordinarie arbetet också spara tid.

Viktigt samspel med organisationens nuläge och framtida utveckling

Ett annat tydligt tema i deltagarnas beskrivningar av att lära av forskning i en arbetsplatskontext handlar om FoU projektets relation till organisationens utvecklingsbehov i stort och andra pågående förändringar. Det behöver för deltagarna såväl som arbetsgruppen finnas en praktisk logik i när och hur FoU projektet genomförs. Finns en sådan så stärker FoU projektet utvecklingen av praktiska arbetssätt. Saknas det så kan det snarare leda till en uppgivenhet hos deltagarna, där de kan känna sig hindrade från att tillämpa det de lärt sig ”i väntan på” att organisationens utveckling ska gå hand i hand med det de själva engagerat sig i att lära och utveckla. En deltagare uttrycker sig så här:

det tycker jag är jätteviktigt när vi gör såna här satsningar att... vi också liksom tänker på... vilken... vad ska det ge för effekt som du sa. Vad är det som ska hända efteråt. Så att det inte bara blir liksom en utbildning och så stannar det där liksom. Det tycker jag är jätteviktigt. Å jag tycker det är svårt, jättesvårt, det är en sån här sak som jag tänker mycket på.

En annan deltagare beskriver behovet av samspel mellan organisationens utvecklingssteg och lärandet i FoU projektet såhär: ”Vi vet inte riktigt hur det ska se ut. Så det har legat lite i träda kan jag känna. Det hade vart roligt att dra igång på en gång. Eh, men jag tänker bredare, jag tänker... Jag försöker ta med mig kunskaperna... ”.

Detta har att göra med ett gemensamt styrdokument som berör innehållet i FoU projektet att, men som ännu inte är beslutat. I väntan på beslut infinner sig en känsla av uppgivenhet, en svårighet att förändra något i arbetssättet utefter det man lärt sig:

Men alla inväntar nog den här [guiden] som sen ska implementeras... Så att på nåt sätt så ligger det bara i stå, eh, vi har inte kommit igång än. Det är som att man... (suckar lite). För jag har suttit och skissat litegrann på olika, liksom, [arbetssätt] Och så har vi sagt, men vi väntar tills vi verkligen, vi ska ju få en kommungemensam [guide]. Då är det ju inte, ingen idé att sitta och göra dubbelarbete...

På frågan om hur det hade kunnat se ut om deltagaren själv fått önska blir svaret detta: ”Nej men det hade ju varit helt fantastiskt om det hade gått hand i hand. För man glömmer alltid lite, man tappar kanske lite engagemang ...”. Det är alltså viktigt enligt deltagarna att

synliggöra FoU projektets samspel mellan organisationens andra aktiviteter för utveckling som har att göra med vilket arbetssätt som ska användas.

Tidsbegränsning kontra långsiktighet

FoU projektens aktiviteter är tidsbegränsade och kommer så småningom avslutas. Deltagarna som uppskattat den nya kunskapen de kunnat tillägna sig inom FoU projektets ram, befinner sig i en pågående praktisk verksamhet som fortgår även efter FoU projektet avslutats. Några deltagare säger: ”Men man skulle ju vilja på nåt sätt ha fortsatt ännu längre. Alltså det känns nästan för tidigt efter två år att avsluta faktiskt”. Vissa verksamheter har tagit initiativ till att själva fortsätta lärandet och utvecklingen av arbetssätt, andra väntar in för att se vad en fortsättning skulle kunna bestå av. ”Jaa. För det känner jag väl här. Vi har sagt att projektgruppen upphör nu. Men projekten ser ju vi kommer... Projektet kommer leva vidare”. Olika tidsramar mellan praktiska arbetssätt och FoU projekten påverkar alltså deltagarna.

Ledarskapets betydelse

Deltagarna i FoU projekten lyfter fram ledarskapets betydelse tydligt. De befinner sig en arbetsplatskontext, där ledarskapet har stor betydelse för hur arbetet utvecklas. Det är alltså inte enbart deras lärdomar som avgör i vilken utsträckning ett arbetssätt ska förändras. Deltagarna beskriver att det är ledaren som via sina prioriteringar i organisationen visar på vad som är viktigt och vad som ska styra arbetssätten. Det är också ledaren som avgör hur långt ut i organisationen en förändring kan nå. Saknas ledaren i genomförandet av FoU projektet så är det svårare för deltagarna att kunna omsätta sina nya kunskaper i arbetet, och att nå fram till andra personer i organisationen och påbörja en förändring.

det är svårt att få alla led att lära sig. Att nå ut till alla. Den här projektformen...det är alltid svårt liksom hur... Hur gör vi nånting för att det ska nå ut till så många som möjligt. Ehm, och risken i projekt, i ett projekt, är ju att det bara är projektgruppen som har lärt sig nåt i slutändan. Eh, till exempel, eller bara forskningsgruppen eller så va. Så det är alltid en utmaning att se till att... liksom inte...ja... att försöka vidga... vem är det vi jobbar för, varför gör vi det här, vilka är det som behöver det, vem det ska gynna och så

En annan deltagare beskriver:

Alltså den lärdomen liksom, att hur viktiga [ledarna] är. Att det blev en liten skräll att vi inte hade några [ledare] med oss. Så det skulle jag velat att det hade sett lite annorlunda ut. ... det var ju att vi bara skickade ut en skriftlig inbjudan...Men vi skulle kanske liksom marknadsfört den på ett annat sätt. Vi skulle gjort ett annat förarbete, så att vi hade fått med oss [ledarna].

Det verkar också vara en viktig signal till organisationen som helhet, hur prioriterat FoU projektet är, om ledarna är delaktiga eller inte. Deras sätt att kommunicera om FoU projektet inåt i organisationen påvisar hur det ska prioriteras av andra. Eftersom deltagarna i FoU projekten vet att det är ledarna som leder och fördelar arbetet på arbetsplatserna så saknas de om det inte syns och märks hur de är involverade. ” Så det var ju många som saknade [ledarna] det är liksom [ledarna] som leder och fördelar arbetet ...och har ett stort ansvar”. Arbetsplatser översköljs idag av saker att ta del av, undersökningar som ska genomföras, och det är ledaren som signalerar vilket som är av vikt att fokusera på.

...jag tror ledningsgruppen skulle ha efterfrågat lite mer, alltså det här var ju ett projekt som [ledaren för organisationen] fick bestämma att nu ska alla gå in i det här. Men sen har man från ledningsgruppen inte tryckt på tillräckligt mycket att det måste ske, att det måste ske helt enkelt.

Ledaren kan ha olika roller. Exempelvis kommunicera vikten av FoU projektet i relation till organisationens behov, ge förutsättningar för lärande i arbetsgruppen som helhet, att organisera för genomförandet av FoU projektet på arbetsplatsen, planera för hur man vill ta tillvara på kunskaperna och leda det fortsatta arbetet efter FoU projektet har avslutats. Det finns också exempel på ledare som själv initierat FoU projekt på sin egna arbetsplats. Det är ledaren som både innan och efter FoU projektet skapar den lärandekultur som finns på arbetsplatsen. Det finns också exempel på ledare som använder lärande av forskning som en del i en pågående utveckling av arbetssättet på arbetsplatsen. Lärande av forskning blir inte ett enstaka inslag utan något de organiserar för, och ger förutsättningar till: Lärandet i arbetsgruppen, där alla förväntas delta. Det blir ett sätt att leda arbetsplatsen, att organisera och genomföra reflektion i grupp med utgångspunkt från forskning. En ledare som har använt att lära av forskning som arbetssätt i sin verksamhet beskriver det så här:

Dom måste ha strukit under, och komma med citat. Det här fastnade jag för. Eller det här funderade jag på. Och sen kopplar vi det till våran värdegrund, vi kopplar det till vår verksamhet, varför vi gör som vi gör, och ur det sen så gör jag en sammanställning. Det här har alla grupperna pratat om. Och jag leder ju dom här samtalen, så jag leder ju in det lite så att vi pratar om samma saker. Så det här är verkligen ett sätt för mig att styra verksamheten mot... Däråt ska vi, inte däråt.

I dessa FoU projekt sker lärandet inom ramen för arbetsplatsen. Lärandet kan underlätta arbetet om eller när det blir en del av ett kontinuerligt arbetssätt och planeras av ledaren. Då kan det, som en del av en ledarfilosofi, bidra till en större professionalism, en tryggare

yrkesutövning, och minska behovet av andra typer av diskussioner som annars tagit mycket tid av arbetsgruppen.

Analys

Några viktiga aspekter är att involvera arbetsgruppen som helhet i lärandet samt göra ledaren på arbetsplatsen mer delaktig. I kontexten som arbetsplatsen är, där deltagarna befinner sig, pågår arbetet över tid. Det finns innan, och pågår efter, FoU projekt genomförts. Så behovet av att fortsätta lära och utveckla arbetssätt är fortgående. Förutsättningar för en fortsatt planering av vad som ska ske när FoU projektet avslutats kan då vara av betydelse.

Både deltagarnas upplevelser såväl som det teoretiska ramverket visar på att kunskap inte är något som är vare sig objektivt eller går att förmedla till någon (Usher, Bryant & Johnston, 1997; 2005. Det är individen som aktör som lär sig, och lärandet är en social aktivitet (Hutchings & Jarvis, 2012). Det specifika lärande som sker, har att göra med aktiviteten, kontexten och kulturen och det sociala samspelet, menar Hutchings och Jarvis (2012). Insikten om att lärandet är en del av ett socialt samspel i arbetsgruppen innebär att det behöver finnas en plan för hur arbetsgruppen som helhet involveras i lärandet, om det är tänkt att de nya kunskaperna ska kunna bidra till en förändring på arbetsplatser. Lärandet behöver ske hos var och en av de som arbetar där, det är inte något som kan förmedlas av någon till någon annan. Deltagarnas upplevelser såväl som ramverkets beskrivning av kontextens betydelse för lärande talar båda för att det kan finnas vinster med när lärande av forskning för att utveckla praktiska arbetssätt sker på arbetsplatsen, eller i nära anslutning till den. En slutsats av det är att det kan vara svårt för någon att omsätta en teoretisk förståelse i handling utan att ta hänsyn till den sociala aspekten av att arbeta på ett visst sätt.

Ledarskapet visade sig spela stor roll på arbetsplatsen, när lärandet sker i den kontexten. Detta är därför något som kan vara viktigt att ha i åtanke i genomförandet av lokala FoU projekt. Ledaren för arbetsplatsen är en viktig nyckelperson att involvera, för att lärandet i FoU projekten ska kunna utveckla arbetssätt. Ledarens betydelse för utveckling av arbetssätt är inte något som ramverket lyfter fram, däremot gör deltagarna det. Det kan därför behöva läggas till i det analytiska ramverket. Analysen visar också att FoU projektens roll i verksamhetens/arbetsplatsens övergripande utvecklingsområden behöver tydliggöras så det blir förståeligt för deltagarna hur samspelet mellan forskningsprojektet och det ordinarie utvecklingsarbetet inom organisationen är tänkt att gå till.

Tid är också en del av FoU projektens lärandekontext. Skillnader i tid som kontext mellan FoU projekten och villkoren i det praktiska arbetet kan också vara värt att ta hänsyn till. Olika typer av kunskap, forskningsbaserad kontra praktisk kunskap, ha olika relation till tidsbegreppet. Hutchings och Jarvis beskrivning av praktisk kunskap (2012) är att den praktiska kunskapen är något som är där och pågår, eftersom det alltid finns situationer där en praktiker behöver fatta beslut om hur han/hon ska agera. Den forskningsbaserade kunskapen och att erövra den har i FoU projekt en början och ett slut. Det innebär att deras behov av att lära sig för att utveckla sina arbetssätt fortsätter, då de fortsätter stöta på nya problem att utforska och lära kring. Det här är något som deltagarna sätter ord på, när de beskriver sina upplevelser av att lära av forskning, där de olika kontexterna som forskning och praktiskt arbete möts och avviker från varandra. Dessa olikheter har deltagare upplevt som frustrerande i viss mån, och flera av dem har velat se en fortsättning på något sätt av FoU projekten. Deltagarna beskriver tydligt att de önskar det, efter att själva FoU projektet och lärandet av forskning avslutats. Något att reflektera kring i lärandet av forskning inom lokala FoU projekt är därför hur en fortsättning kan se ut för deltagarna när det specifika lärandet inom ramen för FoU projektet.

Sammanfattningsvis så visar analysen av lärande i arbetslivets kontext med utgångspunkt i deltagarnas upplevelser att det behöver läggas till aspekter i det analytiska ramverket, som berör organisationen som helhet, ledarskapet och tid efter avslutat FoU projekt. Både ramverket och deltagarna beskriver vikten av att involvera arbetsgruppen som helhet i lärandet om det ska kunna bidra till att utveckla nya arbetssätt.

Samspelet mellan praktisk, teoretisk, och forskningsbaserad kunskap

Deltagarna som intervjuats har upplevt samspelet mellan praktisk, teoretisk och forskningsbaserad kunskap inom de FoU projekt som fallstudien berör, men också utifrån tidigare erfarenheter framför allt av att lära av och genom forskning men i ett fall även av att lära i forskning (se beskrivning av deltagare och FoU projekt, s. 42). Först presenteras deltagarnas upplevelser av samspelet och därefter en teoretisk analys utifrån det analytiska ramverkets förståelse av det. Deltagarna upplever att systematiken som används i FoU projekten synliggör deras praktiska kunskap och att samspelet mellan praktisk kunskap och forskning varit givande.

Systematik som synliggör praktisk kunskap

Något som deltagarna i FoU projekten upplevt som positivt har varit att med hjälp av systematiska metoder från forskning få möjlighet att undersöka det praktiska arbete de gör i

sin vardag (att lära genom eller i forskning). Den typen av synliggörande där deras praktiska arbete undersöks med noggrannhet och djup verkar ha stärkt dem – och gjort deras vardagsarbete mer intressant i deras egna ögon. På det sättet har samspelet mellan forskning och praktik varit gynnsamt för dem, något som blivit möjligt tack vare FoU projekten.

Som en deltagare uttrycker sig:

Å efteråt när hon presenterade resultatet, var det också väldigt positivt att man såg att... Oj... Oj... Har det kommit fram så här mycket! Så det hade vi aldrig fått fram om vi inte hade haft det här projektet. Om vi själva bara hade satt oss och försökt utvärdera saker och ting så hade vi inte kommit fram till så här mycket.

Även om deltagarna inte själva tycks värdesätta den praktiska kunskap de själva besitter, och ser den som underordnad, så verkar det praktiska arbetets djup framstå tydligare, tack vare forskningens undersökande och systematiska arbete: ”systematiken som man är så noga med i forskningsprojekt gör ju att man får syn på massa, mycket mycket mer, får mycket mer material ut ifrån det”. Det visar sig, när detta sker, också att de professionella blir tryggare i sin yrkesroll tack vare detta. ”Jag ser ju att dom, eh, känner en yrkesstolthet och en trygghet i att vi vet vad vi håller på med” uttrycker en deltagare. En annan deltagare beskriver upplevelsen av att lära i forskning så här:

Att det... det var intressant att sitta med och få beskriva det här för henne. Å efteråt när hon presenterade resultatet, var det också väldigt positivt att man såg att... Oj... Oj... Har det kommit fram så här mycket! Så det hade vi aldrig fått fram om vi inte hade haft det här projektet.

Det synliggör en kunskap som deltagaren haft i praktiken men inte varit medveten om.

Givande samspel mellan forskning och praktik

I dessa FoU projekt finns ett arbetssätt som handlat om att med hjälp av forskningsmetodik ta reda på hur man arbetar, eller hur något fungerar, i det vardagliga arbetet. Detta systematiska arbetssätt har varit uppskattat av deltagarna, och gjort att de har kunnat följa utvecklingen av insatser, förstå sina arbetssätt på ett djupare plan, och förstå mer tack vare noggrannheten som systematiken innebär. Den förenklade vardagsförståelsen har utmanats och flera har varit överraskade och inspirerade av att få syn på allt de faktiskt gör. Den typen av samspel mellan forskning och praktiska arbetssätt som FoU projekten inneburit, har gjort att forskningen har kommit närmre praktikernas vardag. De insikter de fått har handlat om just deras kontext vilket har väckt deras intresse t.ex. när de lär genom forskning:

Det har ju varit väldigt intressant... Alltså vi kan göra nånting på plats i Västervik... Vi kan, vi kan liksom... vad ska jag säga... vi kan... alltså det kan ju på nåt sätt vara en del av vår vardag på nåt sätt. Där det dagliga arbetet, att man faktiskt kopplar på, eh, forskning. Och det är det jag tänker liksom idén med Campus här som vi kan kalla för samverkansforskning, att vi får in forskningen i det dagliga arbetet på nåt sätt och det vävs ihop. Det är ju lite nytt. Det tycker jag.

De upplever en skillnad mellan det de lär sig i dess FoU projekt i samspelet mellan forskning och praktik, jämfört med att använda teoretisk kunskap som man är mer van vid att lära sig av: ” alltså min erfarenhet av kompetensutveckling är ju ofta att det stannar hos den enskilda. Man kan kosta på personer utbildning och så åker dom och sen så händer ingenting liksom. Här blir det ju liksom kopplat till praktik direkt”. Det verkar som att det underlättar tillämpningen av kunskapen, att FoU projekten sker i så nära anslutning till vardagsarbetets kontext.

Men när jag tänker att det blir ändå på nåt sätt, eftersom alla vi som har gått forskningscirkeln, när vi går därifrån så kanske vi går in i ett sånt här möte och det gör ju att vi har ju på nåt sätt med oss dom kunskaperna, dom reflektioner och tankarna med oss direkt in i praktiken.

Det beskrivs även på följande sätt:

Ibland kanske man går en kurs och så får man inte riktigt använda det eller man... man kanske inte har ens nån att diskutera det med. Nu hade vi ju turen liksom att här kunde ju diskussionerna, efteråt kan man ju gå hem på sin arbetsplats. Dels kan man berätta för sina kollegor, har man varit två från samma arbetsplats så kan man ju börja bygga upp liksom tankar och idéer kring... Hur ska vi ta detta vidare på vår arbetsplats.

I ett av FoU projekten har man också formulerat en tydlig plan för ett nytt arbetssätt med utgångspunkt för det man lärt sig av forskningen. Det ger en slags trygghet för dem att veta att lärdomarna som format den nya planen för arbetet är grundade i forskning.

Och det är ju det som gör, det skulle kunna va så att man satt och hitta på närvaroplan utifrån ett tyckande. Ja men jag tror på eller jag tycker. Men så här har det inte gått till. Utan den här liksom är ju, eh, den är ju förankrad i det vi har lärt oss på forskningscirkeln i dom workshopen som vi har genomfört...

En annan koppling mellan praktik och forskning som skett inom FoU projekten, har handlat om att göra det möjligt att anpassa insatser efter behov och att följa vilken inverkan ett arbete haft genom att mäta något innan och efter insatsen genomförts (lära genom forskning). Att

kunna göra en förstudie och anpassa insatser efter verksamheters olika behov har upplevts som något positivt. Liksom lärdomarna av vad en insats faktiskt har lett till för resultat och att också kunna synliggöra det för andra: ” att känna att det är projekt som liksom också följs upp och att det blir nåt av’et, då blir det ju ännu mera kraftfullt på nåt sätt tänker jag”. En annan deltagares ord kring att på det sättet lära genom forskning är:

Ja, så då hjälpte Campus till med dom och vi fick tillbaka det och kunde då bearbeta det också i gruppen och förmedla tillbaks det i våran nämnd som hade gett oss uppdraget. Och till våra ledare som hade utfört det här då på sina enheter. Att såhär, det här har hänt.

Detta sätt att använda forskning i relation till praktiska arbetssätt upplevs som givande av deltagarna.

Att vi hade fått det här uppdraget, vi tog reda på var vi stod eftersom det handlade om kunskapshöjning, vi genomförde kunskapshöjningen, vi utvärderade den och det här är resultatet. Vi hade lite olika exempel från verksamheterna där dom fick berätta hur dom har gjort. Så att det blev ju ett väldigt stort, vad ska jag säga, det blev en tydlighet runt hela projektet tror jag som har hjälpt oss att, i lärandet. Både med, på grund av den här projekthandboken, och på grund av att vi tog hjälp att göra det i den här formen. Liksom forskandet. Parallellt.

Och med en annan persons ord: ” Det har varit, ja, en otrolig tillgång för oss”.

Analys

Deltagarnas sätt att se på forskning går på många sätt i linje med den tekniskt- rationella kunskapssynen, bland annat beskriven av Usher, Bryant och Johnston (1997), där forskning och teoretisk kunskap genom sin systematiska karaktär förväntas kunna ge svar på hur vi borde arbeta praktiskt. Trots att det är det sättet att se på kunskap som uttalas, går det att se att lärande genom forskning även haft betydelse för deras syn på praktisk kunskap – även om de inte ger uttryck för det explicit.

Hutchings och Jarvis beskriver styrkor och svagheter med olika typer av kunskap – praktisk, forskningsbaserad, och teoretisk (2012). Detta har inte deltagarna uttryckt sig om i intervjuerna. De har varken värdesatt sina egna praktiska kunskaper så tydligt, eller kritiskt granskat andra kunskapsformers begränsningar. Det finns insikter om att det går att granska forskningsbaserad kunskap för att undersöka dess motiv och kvalitet. Men arbetssättet som används i FoU projekten verkar inte inkludera beskrivningar av olika kunskapsformers styrkor eller begränsningar, i alla fall så som deltagarna upplevt det.

Det systematiska sättet att arbeta som forskning- och utvecklingsprojekten inneburit, gör att det går att få syn på mer, undersöka något noggrannare, få ett djup och en bredd i beskrivningen av hur man arbetar praktiskt. Det blir ett sätt att synliggöra den inbäddade kunskapen i det praktiska arbetet som annars inte syns och märks. På det sättet underlättar forskningens metodiska arbete att synliggöra den praktiska kunskapens vikt och betydelse i detta fall, snarare än att förminska den till förmån för den teoretiska och forskningsbaserade kunskapen som annars lätt kan få företräde (Hutchings & Jarvis, 2012).

Här finns flera exempel på hur oproblematisk relationen mellan forskning och praktiska arbetssätt upplevs av deltagarna, när lärandet av forskning i de lokala FoU projekten sker i nära anslutning till eller direkt i deras vardagsarbete. Det ger dem trygghet, bidrar i utvecklingen av nya arbetssätt, och underlättar överföringen av kunskapen från forskning i vardagsarbetet. Det verkar också naturligt för dem att röra sig mellan de olika kunskapsformerna. Deltagarna tycks inte uppleva någon avgrund eller den inbyggda komplexiteten i samspelet mellan de olika typerna av kunskap som teoretisk, praktisk och forskningsbaserad kunskap kan påvisa i teorin (Hutchings & Jarvis, 2012). Inte heller gör intervjupersonerna några direkta reflektioner om relationerna mellan teori, praktik eller forskning. Att det ser ut så hos deltagarna stödjer även Usher, Bryant och Johnstons uppfattning om informell teori, där det ingår en slags inbyggd teoretisk förståelse i de praktiska arbetssätten (1997) och där dessa två delar ständigt samspelar. Även om relationerna mellan dessa tre olika typer av kunskaper är komplexa, vilket Hutchings och Jarvis (2012) utgår ifrån, så är det inte så det upplevs av de yrkesverksamma deltagare som varit med i dessa FoU projekt.

Deltagarnas inställning till praktisk kunskap verkar vara att den ses som något underordnat och den forskningsbaserade kunskapen som något som kan tala om vad som är rätt sätt att arbeta. Ett sätt att hitta det som fungerar. Där värdesätter de inte sin egen praktiska kunskap lika mycket, något som Hutchings och Jarvis (2012) argumenterar för. Om ett FoU projekt till exempel skulle basera sig framför allt på praktisk kunskap, kan ett kompletterande arbetssätt handla om att utmana praktiska arbetssätt, höja den praktiska kunskapens status, eller systematisera den och synliggöra kontextens betydelse för den kunskap som framkommit (Hutchings & Jarvis, 2012; Usher, Bryant & Johnston, 1997). Om ett FoU projekt istället skulle fokusera på att bygga upp eller sprida teoretisk kunskap, skulle ett kompletterande arbetssätt kunna handla om att kunna omvärdera praktiska arbetssätt med hjälp av den teoretiska kunskapen, undersöka på vilka olika sätt man kan behöva tillämpa den beroende på

praktikernas kontext och vilka individer denne möter i sin vardag, eller beskriva den som lika värdefull som praktikernas i vad som ska forma arbetssätten i vardagen (Hutchings & Jarvis, 2012). Teoretisk kunskap kan användas för att granska praktiska arbetssätt (Usher, Bryant & Johnston, 1997). Det verkar i de undersökta FoU projekten ha skett framför allt på ett indirekt sätt. Flera av deltagarna beskriver att de tack vare deltagandet i FoU projektet och det de lärt sig fått syn på hur de bör arbeta. Men i stort sett ingen av dem beskriver eller uttalar tydligt att de kritiskt granskat sitt sätt att arbeta inom FoU projekten, något som enligt Usher Bryant & Johnston (1997) är viktigt för att den praktiska kunskapen inte ska inverka konserverande och motverka utveckling. Den forskningsbaserade kunskapen talar egentligen inte om vad som är rätt sätt att arbeta, i sig självt (Usher, Bryant & Johnston, 1997). Men den praktiska kunskap som de själva har, bland annat bestående av erfarenheter, värderingar, uppfattningen om situationen och klienten, som är en viktig kunskap i sig, verkar vara mer osynlig för dem själva även om de uppskattar att lära sig av kollegor för att utvecklas.

Det saknas visar det sig i deltagarnas beskrivningar en viktig del i FoU projekten om ledarna inte blir delaktiga i innehåll och genomförande av dem. Dock är det inte alltid enkelt att involvera dem, mycket på grund av att det kan konkurrera med andra uppdrag som upptar deras tid. Så de är viktiga, men svåra, att involvera.

Sammanfattningsvis har deltagarna uppskattat den systematik som användning av forskningsmetodik i sitt praktiska arbete innebär, då de med hjälp av forskningsmetoder undersökt och synliggjort sin praktiska kunskap samt resultatet av arbetet som de gör. De har upplevt samspelet som givande, och uppfattat det som oproblematiskt att röra sig mellan de olika kunskapsformer som praktisk, teoretisk och forskningsbaserad kunskap innebär. Det som inte ingått i FoU projekten är reflektioner eller tydliggöranden om vilken kunskapsform FoU projektet utgår ifrån i lärandet (vilken slags kunskap) och utifrån dess svagheter komplettera med ytterligare kunskap och arbetssätt för att kompensera för dessa brister.

Utveckling och lärande

Deltagarnas upplevelse av lärande presenteras här och analyseras sedan teoretiskt i relation till ramverket. De upplever ett värdefullt lärande över organisationsgränserna. Det har hjälpt dem att hitta ett gemensamt språk som underlättar samverkan. För vissa har det framförallt handlat om att synliggöra sådant de redan kunde och visste snarare än att lära sig något nytt. Lärandet har också visat sig omfatta mer än det som planerats för och varit mer mångfacetterat.

Kritiska reflektioner om sitt sätt att arbeta verkar inte ha varit en framträdande del i utvecklingen och lärandet hos deltagarna.

Värdefullt lärande över organisationsgränser gynnar samverkan och ger ett gemensamt språk

Ett av FoU projekten har inneburit att deltagare från olika organisationer och verksamheter har träffats för att delta och lära sig något gemensamt av forskning. Denna typ av lärande, där man lär sig i samverkan med andra personer från andra organisationer både för att lära sig av forskning men också hur var och en arbetar, har deltagarna upplevt som mycket givande. Att utveckla ett gemensamt språk, få prata om hur man arbetar, diskutera och reflektera tillsammans, och också lära känna varandra är något som de uppskattat.

Nä men det som framförallt varit givande tänker jag är att vi lyckades få till, eh, en grupp där vi hade både deltagare från både regionen och... eh... både från socialtjänst, bup, barn och ungdomshälsa, och ja vi hade både regionen det är ju olika delar och socialtjänstens olika delar tillsammans med barn och utbildning. Att vi fick till det och möjligheten att lära tillsammans. Det tycker jag nog har varit häftigast. Mm...

Just detta, att få lära sig och reflektera tillsammans i samspel med andra – särskilt med personer från andra organisationer, har varit ett uppskattat lärande hos deltagarna. ” Dels så fick vi ju med kunskaper, och sen fick vi ju också möjligheten att reflektera tillsammans. Och alla har ju lite olika erfarenheter, beprövad erfarenhet, som gjorde också att det blev ju mycket lärdomar i dom här grupperna”. De har dock inte enbart lärt sig av eller genom forskning, utan även via reflektion och erfarenhetsutbyte, något som givit dom en ökad medvetenhet om den kontext som andra verkar inom och dess betydelse för hur man kan samverka med varandra:

Så där har ju förståelsen för våra uppdrag och våra lagrum ökat. Å där har ju också samtalet varit att liksom hur, hur kan dom här verksamheterna lira med varandra. Med våra rutiner och våra lagrum. Det har ju varit ett väldigt intressant samtal. Också viktigt. För kan vi lira med varandra och använda dom olika kompetenserna och... kroka arm...

Man har i det gemensamma lärandet hittat konkreta saker att förändra i sitt arbetssätt, via gemensamma diskussioner och reflektioner och beskrivningar hur andra gör. Ett mål med utbytet har varit att börja göra mera lika, att hitta former som kan vägleda i sättet att arbeta i form av t.ex. riktlinjer för hur man bör arbeta, som grundar sig i de gemensamma lärdomarna som man erövrar under och efter FoU projektets genomförande som deltagarna beskriver det.

De har också kunnat utveckla ett gemensamt språk, över organisationsgränserna, vilket har underlättat samverkan: ” Så att jag tänker att det gemensamma språket ökar vår liksom

professionalitet men det ökar också... eh... det blir också lättare att samverka om vi pratar liksom, när vi har ett gemensamt språk”.

Synliggörande och insikt

Det är inte alla som upplever att de har lärt sig något nytt. Flera deltagare upplever sig snarare ha blivit stärkta i det sätt de redan arbetar på. Något som ger dem kraft att föra sin talan i arbetsgruppen som helhet, om hur de bör arbeta tillsammans. Att våga säga inför kollegor att det sättet man arbetar på är bra och bör fortsätta, och kunna hänvisa till forskning i den dialogen, verkar göra det lättare för dem att gå i en gemensam riktning.

För det är också så när jag kommer tillbaka till [verksamheten] så har man ju mer råg i ryggen, eller mer information och kunna säga att det här det vi gör det är jättebra, det fortsätter vi med. Istället för liksom att säga det är jobbigt vi hoppar över det. För det kan ju finnas såna situationer där man inte drar helt jämt. Men när jag kom tillbaka och kunde liksom tala om att det här ger studierna, det här är forskning, det här är bra. Då får man ju lite mer att jo men det är ju bra det vi gör vi ska fortsätta.

Att få syn på olika sätt att arbeta, olika sätt att tänka, och vad resultatet av en viss insats kan bli har varit exempel på upplevelser hos deltagarna i att lära av och genom forskning.

Synliggörandet som skett både i användandet av systematiska datainsamlingsmetoder för att följa upp resultat och att fånga upp hur man arbetar praktiskt (lärande genom forskning) har lett till insikter om komplexiteten i arbetet. Följande citat tydliggör det: ” Jag har lärt mig att det kan vara, se på så himla mycket olika vis ut”.

En deltagare uttrycker:

Dels att det är så komplext, det beror inte bara på att man inte vill ... Det visste jag väl i och för sig innan, jag har jobbat på socialtjänsten, men... eh... ja vi fick mer insyn i hur stort det är, hur omfattande det är, hur många olika orsaker som man kanske inte har tänkt på tidigare...

De verkar alltså få en fördjupad bild av både problem och resultat av insatser som vidgar perspektiven och hjälper dem att se på saker med nya ögon. Att få lära sig på flera olika sätt har underlättat för lärandet.

Dels så fick vi ju med kunskaper, och sen fick vi ju också möjligheten att reflektera tillsammans. Och alla har ju lite olika erfarenheter, beprövad erfarenhet, som gjorde också att det blev ju mycket lärdomar i dom här grupperna.

Olika sätt att lära via läsning, diskussioner, föreläsningar och reflektion har genom att kombineras bidragit positivt till lärandet för deltagarna.

De oplanerade lärdomarna- ett oväntat mervärde

FoU projekten har formats utifrån vissa syften och behov. Resultatet av intervjuanalysen visar att deltagarnas även har lärt sig andra saker, som de kommer att ha nytta av och bära med sig framöver i sitt arbete. Utöver själva ”ämnet” som FoU projektet fokuserat på så har deltagarna från den praktiska upplevelsen av att ingå i FoU projektet kunnat ta med sig lärdomar om själva arbetsmetoderna för utvecklingsarbete. Lärdomarna har på det sättet gett ringar på vattnet och en annan, bättre, beredskap för att hantera kommande utmaningar i arbetet.

Och, jag tycker ju också själva formen har lärt mig mycket också. Att det kanske fick effekter som man inte tänkte på från början... Och det här konceptet har jag faktiskt tagit med mig och använder lite i andra nätverksformer. Och jag tycker det är väldigt bra. För det som hände var att man gick alltid in med en väldigt positiv känsla i föreläsningen. Och det betydde väldigt mycket för fortsättningen sen, i, för det tillfället vi träffades.

Deltagarna har fått en ökad handlingsberedskap i framtida utvecklingsarbeten och uppslag med kunskaper om arbetsformer som de upplever går att tillämpa i andra sammanhang framöver.

Så att det har jag verkligen lärt mig... och att det är också otroligt hjälpsamt att använda sig utav en färdig mall. Att man inte behöver, det är inte en del i att vara en bra yrkesperson eller forskare eller nånting annat att man ska hitta på allting själv. För det kan man ju också tro. Utan det är mycket, mycket smartare att använda färdiga modeller.

Så lärdomarna begränsas inte till att omfatta själva temat i FoU projektet utan rör sig även om saker som går att tillämpa i framtiden och i andra sammanhang. Det handlar då om själva arbetsformerna och metoderna som man erfarit.

Ett mångfacetterat lärande i komplexa samspel

Det lärande som deltagarna har upplevt är varierat och långt ifrån samma lärdomar är gjorda av alla. Här beskriver deltagarna olika sätt de lärt sig på:

Ja men vi läste också. Ja vi fick ut rapporter å så skulle vi läsa det till vissa gånger vi träffades. Så att vi hade rapporter vi läste igenom och... diskuterade under nästa gång vi träffades. Å sedan så föreläsningar också så det var en blandad kompott på allting.

Gemensam reflektion har också skapat lärande:

Dels så fick vi ju med kunskaper, och sen fick vi ju också möjligheten att reflektera tillsammans. Och alla har ju lite olika erfarenheter, beprövad erfarenhet, som gjorde också att det blev ju mycket lärdomar i dom här grupperna.

Lärandet som deltagarna beskriver har handlat om lära av forskningen, i rörelsen från forskning till praktiskt arbete. Men har också omfattat fler riktningar och typer av lärprocesser: forskning->praktik, praktik -> praktik, reflektion->reflektion, praktik->teori. En deltagare beskriver att det de lärt sig har förändrat sättet hen ser på sitt jobb på:

Och så det förändrar ju, det har förändrat mitt jobb, hur jag ser på det liksom.

En annan deltagare uttrycker:

För mig har det varit mest givande att gå en gemensam grej för min arbetsgrupp, som visar sig att dom har utvecklat så här mycket kunskap och tagit till sig det och jag ser hur dom har utvecklats som människor.

Det har också bidragit till lärande om annan slags teoretisk kunskap i form av lagrum, roller och uppdrag:

Den andra delen är ju att vi.. eh... i samarbetet, i reflektionen, har också fått mer kunskap om varandras uppdrag. Uppdrag och roller och lagrum vill jag säga

Samspelet mellan forskning, teori och praktik har pågått i många olika kombinationer och riktningar och lärandet verkar därför ha varit individuellt samtidigt som det skett i samspel med andra.

Avsaknad av kritisk reflektion och reflexivitet

Något som inte framträder i deltagarnas upplevelser av att lära inom FoU projekten är att utveckla sina arbetssätt via kritisk reflektion. Flera deltagare svarar direkt nej på frågan om de fått granska sitt eget sätt att arbeta som en del i FoU projektet. Det har funnits några exempel, men det har inte varit särskilt tongivande i FoU projektens upplägg eller deltagarnas beskrivningar av lärandet. Det finns exempel på att en forskare har kunnat utmana nuvarande arbetssätt utifrån sin kunskap och erfarenhet, genom att lyfta fram olika perspektiv. Den kritiska reflektionen verkar istället, där det har funnits, ha skett mer indirekt. På frågan om deltagaren upplevt att de som en del i FoU projektet granskat sina nuvarande arbetssätt svarar hen: ” Nä alltså det är väl mer så att man, man får syn på saker”. Till exempel genom att i diskussioner få syn på olika sätt att arbeta på, eller tagit del av styrdokument eller lyssnat på

vad som är framgångsrika sätt att arbeta enligt forskning. Därefter så har deltagarna själva ställt det i relation till hur de själva arbetar. De beskriver att de har fått syn på saker under FoU projektets genomförande och att det är detta synliggörande som har skapat nya insikter om sitt eget sätt att arbeta och en drivkraft till att utveckla det.

Det finns exempel på hur deltagarna upplever att systematiska undersökningar av nuvarande arbetssätt och att lära sig av tidigare forskning, kan användas för att reflektera kring nuvarande arbetssätt. Men det upplevs också finnas krafter på arbetsplatsen som motarbetar den processen, som mer verkar för att bevara det som är välbekant och invanda sätt att göra något på. Det är inte självklart så att teoretiska eller forskningsbaserade kunskaper får företräde i hur en insats genomförs, eller bör genomföras, för att få bäst effekt enligt deltagarna:

Jo då tog man ett beslut ... att det skulle respekteras. Att man skulle få ta och göra det här genomförandet hur man ville så att säga ... Och då fick vi ju då acceptera att det skulle bli så. Och det tror jag väl var det bästa i det läget. Men vi hade ändå lyft det och liksom funderat, bett dom att fundera över för och nackdelar med det valet.

För vissa deltagare verkar det vara en utmaning att kritiskt reflektera kring sättet man arbetar på, i verksamheterna. Ett återkommande tema i intervjuerna är att många beskriver att de i lärandet av forskning snarare fått bekräftat det de redan kunde eller visste, snarare än att få syn på nya saker som de behöver göra annorlunda, utveckla eller förbättra. Flera av dem upplever att de har blivit stärkta snarare än lärt sig något nytt. ” Inte specifikt nytt men stärkt. Enormt stärkt. Jaa...” säger en deltagare. En annan beskriver: ” För jag har ju en del kunskap själv om, alltså kunskapen om vad vi har lärt oss, den har ju jag liksom haft innan kan man säga”.

Det har för flera av deltagarna varit mer i fokus vad andra har lärt sig:

För mig har det varit mest givande att gå en gemensam grej för min arbetsgrupp, som visar sig att dom har utvecklat så här mycket kunskap och tagit till sig det och jag ser hur dom har utvecklats som människor.

Det finns exempel på arbetsgrupper som över en längre tid har återkommande reflektioner i grupp för att lära av forskning och utveckla gemensamma arbetssätt. Här finns det tydligare exempel på hur man utvecklas med hjälp av kritiska gemensamma reflektioner och där de blir en grund för att utvecklas i sitt arbete: ” Nä jag får syn på jättemycket som jag gör, som jag

inte är bekväm med. Kan ni inte säga till mig, kan dom säga då. (Skrattar lite) Kan inte ni säga till mig när jag hamnar där...”

En deltagare uttrycker:

Alltså vi måste ju våga vara kritiska kompisar till varann. Men inte ge kritik, det är inte det jag menar, men kunna fråga... Men hur tänkte ni här... Här ser jag att ni höll på med det här. Men helt plötsligt så hoppade ni och gör det här istället. Vad var kopplingen däremellan? Att verkligen se vad är det som gör att det där händer.

De nya lärdomarna om hur man kan arbeta, ställs i relation till hur man faktiskt gör i sitt praktiska arbete mer indirekt, och därigenom uppstår ändå en slags granskning. Hen säger” alltså fördelen är ju när man liksom får kunskaper då kan det ju va så här att man... att vi faktiskt ser hur mycket är det, det behövs ju göras jättemycket”. Men det finns också undantag, exempel på hur deltagare beskriver det kritiska sättet att reflektera både i relation till det egna arbetssättet och i relation till forskningen. Det uppfattas som ett sätt att arbeta vetenskapligt på, som då blir naturligt:

Alltså om man jobbar på vetenskaplig grund, då måste man ju också ha ett vetenskapligt förhållningssätt. Jag måste ta ställning till också, hur ska jag förhålla mig till det här resultatet. Alltså du kan ju inte bara säga ja men den här forskaren sa såhär och så svälja det med hull och hår.

Att inom dessa FoU projekt förändra förståelsen av något, tydliggöra den teoretiska förståelsen av sitt praktiska sätt att arbeta, upplevs av deltagarna som en naturlig startpunkt för förändring. När den informella teorin förändras, verkar det skapa en riktning mot att vilja förändra de praktiska arbetsätten. Deltagaren uttrycker: ” för att när man har fått den här informationen och kunskapen så blir man väl också, det blir ju som en del i att man vill jobba vidare med det. Så att jag har väl varit ganska pådrivande här hos min rektor och sagt att, hur ska vi göra nu”. Drivkraften för att göra annorlunda och nytt blir naturlig och det snarare upplevs som en frustration om man inte får förutsättningar för att påbörja en förändring.

Analys

Utveckling och lärande i FoU projekten har upplevts som en social aktivitet av deltagarna, något som skett i samspel med andra. Det har ingått som en del i projekten att deltagarna har fått lära av varandra, lära genom att reflektera tillsammans och lära känna varandra över organisationsgränser. Något som varit mycket uppskattat. Usher, Bryant och Johnston

beskriver just att lärandet sker inom metapraktiken och det sociala sammanhanget som professionen har (1997; 2005).

I deltagarnas förståelse om vad som går att lära av forskning framgår att många av dem uppfattar lärande av forskning som att få lära sig mer om ”vad som verkligen fungerar” och kan ”leda till goda resultat”. Det är inom den förståelsen som de lär sig, och beskriver vad de lär sig. Få av deltagarna lyfter fram värdet av att lära sig av andras praktiska arbetssätt som en lika viktig källa till lärande som att lära av forskning. Men indirekt i deras beskrivningar av vad de lärt sig, så lyfter de ofta fram lärandet av andra som något av det viktigaste.

Enligt det teoretiska ramverket kan individens informella teori, metapraktiken, kontexten, samspelet mellan teori, praktik, och forskning såväl som arbetsgruppen och det sociala sammanhanget man lär sig inom spela in och påverka vad var och en lär sig (Hutchings & Jarvis, 2012; Usher, Bryant & Johnston, 1997). Det lärande som deltagarna har upplevt är, i linje med komplexiteten som det analytiska ramverket beskriver, varierat och långt ifrån samma lärdomar är gjorda av alla. Ett resultat som stärker det teoretiska resonemanget hos Usher, Bryant och Johnston (1997) om att det är människan som aktör som befinner sig i centrum. Det verkar som att många olika delar spelar in och påverkar vad var och en lär sig. Vad och hur man lärt sig har sett olika ut, det är alltså inte så ”enkelt” som att lära av forskning bidrar till att utveckla praktiska arbetssätt leder till samma kunskap och erfarenheter hos alla deltagare.

Att lärandet och utvecklingen hos deltagarna inte ”enbart” handlat om att lära sig av forskning för att utveckla praktiska arbetssätt tyder också på att det finns en större komplexitet i samspelet mellan forskning, praktik och teori än vi ofta föreställer oss (Hutchings & Jarvis, 2012). För de lärdomar som deltagarna gjort har handlat om att lära av forskning ”som metod” för att följa utvecklingen av något i sitt ordinarie arbete (forskning-praktik), det har handlat om att lära av ”formerna” inom FoU projektet där man via sina upplevelser av ett FoU projekt i praktiken kan få med sig en beredskap för utvecklingsarbete som går att användas i andra sammanhang framöver när det behövs (praktik till praktik), att lära sig av varandras sätt att tänka (reflektion), lära sig om vad som fungerar för att kunna arbeta mer långsiktigt (forskning-praktik) eller att lära sig förklara varför man arbetar på ett visst sätt (praktik-teori). Så resultatet av intervjuerna visar tydligt att det inte enbart har handlat om att av forskning lära sig något för att utveckla nya arbetssätt, det har omfattat så mycket mer. Samspelet mellan forskning, teori och praktik har pågått i många olika kombinationer och riktningar och lärandet har i många delar varit individuellt men skett i samspel med andra.

Att lärandet handlat om flera olika riktningar i lärprocesserna än från forskning till praktiskt arbete är ett resultat som stärker det teoretiska resonemanget hos Hutchings & Jarvis (2012). Det verkar som att deltagarnas upplevelser såväl som det analytiska ramverket bekräftar att det är många olika delar som spelar in och påverkar vad man lär sig. Det är alltså inte så att lära av forskning bidrar till att utveckla praktiska arbetssätt och leder till samma kunskap och erfarenheter hos alla deltagare. De beskrivna upplevelserna hos deltagarna när det kommer till utveckling och lärande av forskning får därför ses som exempel på vad som går att lära sig snarare än fullständiga beskrivningar.

Det är kritisk reflektion av både forskning och praktiska arbetssätt som är det som utvecklar praktiken enligt Usher, Bryant & Johnston (1997). Den kritiska reflektionen har inte varit särskilt framträdande i deltagarnas beskrivningar av lärandet i FoU projekten. Även om det i det teoretiska ramverket lyfts fram som en nyckel för utveckling så har det inte varit ett uttalat arbetssätt, upplever deltagarna. Snarare verkar den kritiska reflektionen av nuvarande arbetssätt bli ett resultat av samspelet mellan det teoretiska och forskningsbaserade lärandet i relation till praktiska arbetssätt, alltså har det mer handlat om att den informella teorin utvecklas när det man tänker om arbetet relateras till hur man faktiskt gör. Usher, Bryant och Johnston resonerar om att lärande av forskning kan fungera som en grund för att kritiskt granska informell teori och därefter utveckla praktiska arbetssätt (1997). När deltagarna beskriver att de fått syn på något som inte fungerar bra, så skapas hos deltagarna en naturlig önskan om förändring av arbetssätten. De har en drivkraft att vilja lära sig och utvecklas, som innebär att de inte ens kritiskt granskar den nya kunskap de tar del av via lärande av forskning. Något som kan vara viktigt för att skapa en reflekterande praktiker (Hutchings & Jarvis, 2012).

Genom att ställa informell teori och praktik i relation till varandra kan både arbetssättet och den informella teorin utvecklas (Usher, Bryant & Johnston, 1997). Även Hutchings och Jarvis lyfter fram möjligheten att använda formell teori för att kritiskt granska praktiska arbetssätt (2012). Det har inte pågått i så stor utsträckning i dessa FoU projekt där de flesta mer upplever sig ha fått bekräftelse på det sätt de redan arbetar på, att kunna förklara det och beskriva varför de arbetar på ett visst sätt, snarare än att förändra något. Den kritiska reflektionen av hur man arbetar har inte varit så tydlig, inte heller en kritisk reflektion av den forskningen som använts för att bidra till lärande.

Sammanfattningsvis så upplevs lärandet som givande av deltagarna, även om de kritiska reflektionerna inte varit så framträdande. De har gjort både planerade och oplanerade

lärdomar som tack vare närheten till deras praktiska arbete blir meningsfulla och lättare att ta med sig in i vardagsarbetet.

8. Analytisk diskussion

Den tidigare resultatbeskrivningen och teoretiska analysen övergår här till att behandla hur lokala FoU projekt kan arbeta för att främja lärande av forskning inom arbetslivets kontext. Detta kommer beskrivas här, vilket då också blir svaret på den tredje frågeställningen om hur lärande av forskning kan främjas och bidra till en större förståelse för samspelet mellan forskning och praktik i lokala FoU projekt.

Hur kan lärprocesser mellan forskning och praktiskt arbete främjas utifrån både ett teoretiskt och ett deltagarperspektiv

Enligt det teoretiska ramverket är följande aspekter viktiga för att stimulera utveckling och lärande i samspel mellan forskning och praktiska arbetsätt:

- ⇒ Kritisk reflektion- att vara en reflekterande praktiker men även skapa möjlighet till reflektion utanför handling (Usher, Bryant & Johnston, 1997)
- ⇒ Kritisk reflexivitet (Usher, Bryant & Johnston, 1997)
- ⇒ Synliggöra den informella teorin genom att reflektera över samspelet mellan tänkande och görande (Usher, Bryant & Johnston, 1997)
- ⇒ Använda formell teori för att granska och undersöka praktiska arbetsätt (Hutchings & Jarvis, 2012)
- ⇒ Ta hänsyn till komplexiteten i samspelet mellan forskningsbaserad kunskap och praktisk kunskap (Hutchings & Jarvis, 2012)

I det analytiska ramverket synliggörs flera olika nivåer: Individ, grupp och samhällsnivå. Det är individen som aktör som utför ett praktiskt arbete och utgår från en informell teori. Samtidigt befinner sig individen på arbetsplatsen också inom en social kontext, som utgörs av arbetsgruppen såväl som professionen. Arbetsgruppen finns inom samhällets kontext, och formas av den. Varje aspekt som det teoretiska ramverket omfattar, exempelvis den historiska och sociala kontexten, samspelet mellan teori, praktik, forskning, kritisk reflektion osv.... kan därmed också tillämpas på flera olika nivåer. Vilket gör att även lärande av forskning påverkas av dessa olika nivåer.

Nivå	Historisk kontext	Framtids kontext	Social kontext	Samspel praktik, teori & forskning
	<i>Varje nivå har en historisk kontext</i>	<i>Varje nivå har ett framtida arbetssätt</i>	<i>På varje nivå pågår ett socialt samspel mellan den yrkesverksamma personen och andra</i>	<i>Vad som formar synen på samspelet mellan olika typer av kunskap</i>
Individ	Individuella erfarenheter	Individuell utveckling och lärande	Människan som aktör i relation till klient	Informell teori
Grupp	Professionens framväxt	Professionens utveckling och lärande	Specifika arbetsgrupper, professioner och organisationer	Metapraktik
Samhälle	Samhällets utveckling och syn på kunskap då och nu	Samhällets framtida utveckling och syn på kunskap	Standards och policys som tas fram av verksamhetsfält och tillämpas inom dem	Forskningsperspektiv och kunskapssyn ex. tekniskt rationell kunskapssyn och

Tabell 3: Samspelande faktorer som påverkar lärande av forskning på individ, grupp och samhällsnivå. Fritt sammansatt utifrån Hutchings och Jarvis (2012) samt Usher, Bryant och Johnston (1997)

Varje aspekt såväl som varje nivå kan därmed vara i fokus vid kritiska reflektioner. Det vill säga det som enligt Usher, Bryant och Johnston (1997) stimulerar utveckling och lärande av både forskning och praktiska arbetssätt. På varje nivå (individ, grupp, samhälle) finns också en specifik syn på hur samspel mellan praktik, teori och forskning ser ut (Tabell 3).

Reflektionsfrågor har här tagits fram på alla nivåer för att främja utvecklingen av ny kunskap och bidra till större förståelse för det lärande som sker i samspel mellan forskning och praktiska arbetssätt. Reflektionsfrågorna är sammanställda med det teoretiska ramverket som utgångspunkt (figur 2), men utgår både från det teoretiska ramverket och deltagarnas upplevelser. Reflektionsfrågorna kan användas i framtida FoU projekt för att bidra till en större medvetenhet om komplexiteten i samspelet mellan forskning, teori och praktik, värdesätta praktiska kunskaper på samma sätt som forskningsbaserade och teoretiska och skapa så goda förutsättningar som möjligt för att lärandet av forskning ska kunna bidra till utveckling av praktiska arbetssätt. Med en större medvetenhet om olika typer av kunskaper, hur de värdesätts och vad de kan bidra med, finns det potential för att utveckla verkligt ny kunskap, utöver det vi redan känner till (Usher, Bryant & Johnston, 1997). Genom att skapa samspel mellan tänkandet och görandet, fokusera på kritisk reflektion, använda formell teori för att granska och undersöka praktiska arbetssätt och ta hänsyn till komplexiteten i samspelet mellan praktisk och forskningsbaserad kunskap går det att skapa utveckling och lärande

(Usher, Bryant & Johnston, 1997; Hutchings & Jarvis, 2017). Reflektion och kritiskt tänkande kan stimuleras genom att använda av olika frågeställningar (Plack & Greenberg, 2005).

Reflektionsfrågor för utveckling och lärande i samspel mellan forskning och praktik
Genom att använda reflektionsfrågor på individ, grupp och samhällsnivå kan kritisk reflektion såväl som kritiskt reflexivitet stimuleras och utveckla både individers informella teorier, bidra till att utveckla egna och gemensamma praktiska arbetssätt och en förståelse för omvärldens påverkan samt vad olika kunskapskällor kan bidra med stärkas. På det sättet kan lärandet av forskning stimuleras på flera olika sätt, på olika nivåer vilket kan bana väg för nya upptäckter.

Nivå	Historisk kontext	Framtids kontext	Social kontext	Samspel praktik, teori och forskning
	<i>Varje nivå har en historisk kontext</i>	<i>Varje nivå har ett framtida arbetssätt</i>	<i>På varje nivå pågår ett socialt samspel mellan den yrkesverksamma personen och andra</i>	<i>Vad som formar synen på samspelet mellan olika typer av kunskap</i>
Individ	Individuella erfarenheter	Individuell utveckling och lärande	Människan som aktör i relation till klient	Informell teori
Reflektionsfrågor	Vad har format min uppfattning om vad som är rätt sätt att arbeta och mitt sätt att arbeta?	Vilka problem står jag inför i min vardag? Vad behöver jag lära mig för att lösa problemet? Vilka nya tankar och idéer om framtida utveckling har FoU projektet skapat?	Vad är rätt att göra i relation till just denna klient och i min specifika situation? Vad har jag lärt mig – hur vill jag använda mig av det i mitt arbete?	Vilken slags kunskap saknar jag för att lösa problemet jag står inför? Vad tänker jag – vad gör jag? Vad kan jag lära mig av forskning, teoretisk och praktisk kunskap? Ser jag all kunskap som lika värdefull?
Grupp	Professionens framväxt	Professionens utveckling och lärande	Specifika arbetsgrupper, professioner och organisationer	Metapraktik
Reflektionsfrågor -Gruppenivå	Vad har format våra gemensamma arbetssätt- varför gör vi som vi gör? Vad har gjort att vi värdesätter en viss slags kunskap mer än en annan?	Vilka problem står vi inför – vad behöver förändras? Vilken slags kunskap behöver vi för att lösa problemen? Hur vill vi använda den nya kunskapen?	Hur arbetar vi här?	Hur ser vi på samspelet mellan praktik, teori och forskning i vår arbetsgrupp/vår profession? Vilken slags kunskap värdesätter vi, vad har format den uppfattningen? Vad kan forskning lära oss och inte?

Samhälle	Samhällets utveckling och syn på kunskap då och nu	Samhällets framtida utveckling och syn på kunskap	Standards/policies som tas fram och tillämpas inom verksamhetsfält	Forskningsperspektiv och kunskapssyn ex. tekniskt rationell kunskapssyn
Kritisk reflexivitet -Samhällsnivå	Vilken syn på kunskap och forskning har funnits historiskt? Vad har skapat den?	Vad är forskningens framtida roll? Vilka samhällsutmaningar står vi inför? Hur kan forskningen och samhällets aktörer arbeta tillsammans för att lösa dem?	Varför gör vi forskning och hur har den konstruerats? Vad är forskningen tyst om? Vilka röster blir hörda – och inte?	Vad är forskningens roll – vilken slags kunskap värderas högst och varför? Ger forskningen kraft till eller utmanar den nuvarande uppfattning/status quo?

Tabell 4: Reflektionsfrågor på individ, grupp och samhällsnivå som kan stimulera lärande och utveckling i lokala FoU projekt

Dessa frågor (se tabell 4) som handlar om att använda alla källor till lärande, och att utveckla tänkandet och görandet parallellt är också något som Candy och Crebert (1991) beskriver kan underlätta närmandet mellan lärandet från arbetslivet och akademien. Via reflektionen kan också olika former av lärande knytas samman (Ryding, 2000).

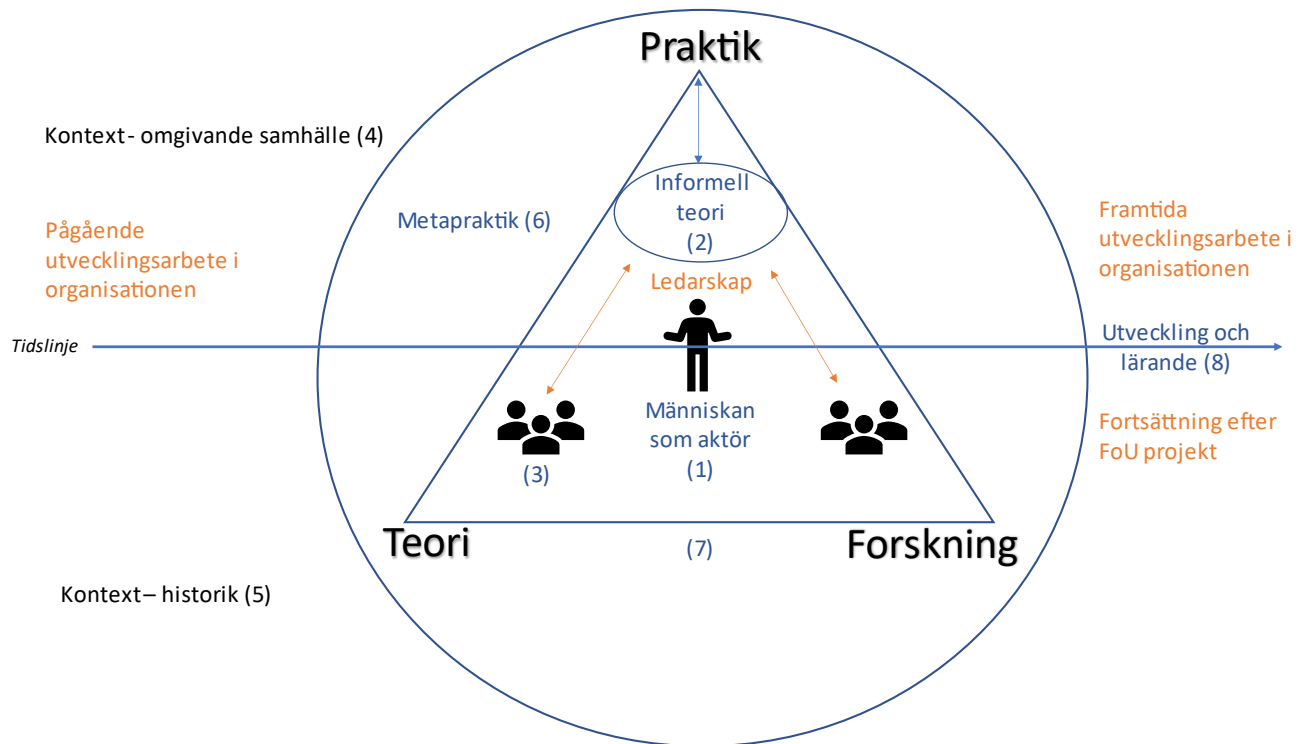
Ett utvecklat analytisk ramverk- för arbetslivets kontext

Även om deltagarnas upplevelser av lärande är unikt och individuellt, så är inte det teoretiska ramverket unikt för just dessa FoU projekt. Det går att tillämpa även i andra FoU miljöer där målet är att skapa ny kunskap tillsammans och utveckla nya arbetssätt. Med hjälp av detta analytiska ramverk, kompletterat med deltagarnas perspektiv kan nyttan av lokala FoU projekt förbättras. Då kan bidraget till utveckling av nya arbetssätt och även en ny kunskapssyn– öka. Det går att lära sig mycket av forskning, men forskning kan inte lära oss allt. Det tycks vara en bit kvar till att en situation där praktisk kunskap värdesätts lika mycket som den forskningsbaserade kunskapen. Ramverket som tagits fram har varit användbart för att analysera deltagarnas upplevelser av lärande utifrån en mer komplex bild av samspelet mellan praktik, teori och forskning. Ramverket såväl som deltagarnas upplevelser har bidragit till att synliggöra fler och andra frågor som kan behöva ställas i för att stimulera kunskapsutveckling och förståelse lärandet i FoU projekt inom arbetsplatsens kontext. Det skulle vara intressant att använda reflektionsfrågorna både i relation till forskaren och till deltagarna. Samt förstås testa hur de fungerar att använda i FoU projekt.

Utifrån analysen av deltagarnas upplevelser finns det aspekter i att lära inom arbetslivets kontext som inte beskrivs inom det ursprungligt framtagna analytiska ramverket. De delarna kan vara betydelsefulla att addera till det teoretiska ramverket:

- ⇒ involvera ledaren/ledarskapet
- ⇒ planera för fortsatt arbete med lärande och utveckling efter att FoU projektet avslutats
- ⇒ inkludera arbetsgruppen som helhet i utvecklingen av nya arbetssätt och ge alla i arbetsgruppen möjlighet att lära sig något som individuella aktörer
- ⇒ synliggöra samspelet mellan organisationens utvecklingsarbete och FoU projektet

Att lägga till dessa aspekter till det analytiska ramverket skulle då skapa följande översiktliga bild:

Figur 3: Vidareutvecklat analytiskt ramverk för lärande av forskning utifrån ett deltagarperspektiv i arbetslivets kontext

Aspekterna som här synliggjorts i ramverket (figur 3) kan även tillämpas för att främja lärande i form av reflektionsfrågor- att använda inför och under genomförandet av lokala FoU projekt.

Reflektionsfrågor för lärande av forskning inom arbetsplatsens kontext

- 🔗 Vilka andra förändringsarbeten pågår samtidigt inom organisationen? Hur bör samspelet mellan dessa och FoU projektet fungera och synliggöras?
- 🔗 Hur kan och vill vi fortsätta arbeta med detta/dessa lärdomar/de nya arbetssätten i vår vardag - efter FoU projektet avslutats?

- 🔗 Hur kan ledaren för verksamheten bli delaktig i FoU projektet innan, under och efter genomförandet?
- 🔗 Hur kan alla i arbetsgruppen ta del av den nya kunskapen och få möjlighet att lära sig något av den som individer?

Kombinera olika former av kunskap och lärande och insikt om olika kunskapsformer

Det mångfacetterade lärande som deltagarna beskriver synliggör komplexiteten i samspelet mellan teoretisk, forskningsbaserad och praktisk kunskap. Lärandet begränsas inte till att lära av forskningen i sig, i rörelsen från forskning till praktiskt arbete utan omfattar fler riktningar och typer av lärprocesser: forskning->praktik, praktik -> praktik, reflektion->reflektion, praktik->teori. Slutsatsen av det är att det går att planera och ge förutsättningar för att lära av forskning för att utveckla praktiskt arbete samtidigt som det inte utesluter att annat lärande sker när väl FoU projektet eller aktiviteten genomförs – som då ger ytterligare mervärde. Det behöver också finnas utrymme för att utforma nya arbetssätt på kreativa och nya sätt, snarare än att försöka tillämpa teoretisk eller forskningsbaserad kunskap i det praktiska arbetet.

Deltagarna uttrycker tydligt att stort förtroende för forskning och den kunskap som forskning ger upphov till. Samtidigt beskriver flera av deltagarna att de inte upplever att de lärt sig så mycket nytt för egen del, av FoU projektet. Det verkar här finnas en paradox i att de som tydligt uttrycker en tro på forskningens betydelse för lärande och utveckling, samtidigt inte upplever att de har lärt sig så mycket själva av att delta i FoU projektet. Snarare upplever de att de har fått bekräftelse på sitt nuvarande sätt att arbeta. De upplever också att de har lärt sig andra saker än själva innehållet och fokuset i FoU projektet/forskningsaktiviteten. Kritisk reflektion om sin egen kunskapsnivå skulle därför kunna tillföras för att bidra till mer lärande inom lokala FoU projekt.

9. Slutsats och framtida forskning

I detta avslutande kapitel sammanfattas slutsatserna av studien, sedan följer en framåtblickande reflektion om kunskapssyn och forskning.

Frågan om vad lärande av forskning innebär för att utveckla praktiska arbetssätt har besvarats genom framtagandet av ett analytiskt ramverk, som omfattar människan som aktör, informell teori, där lärandet pågår i ett socialt sammanhang. Med ett jämlikt men komplext samspel mellan praktisk, teoretisk och forskningsbaserad kunskap, som påverkas av metapraktiken inom ett verksamhetsfält såväl som samhället. Det är inom denna komplexitet som människor behöver hitta sitt sätt att lära av forskning i relation till sitt sätt att arbeta. Ramverket betonar närheten snarare än avståndet mellan de olika kunskapsformerna praktik, teori och forskning.

Lärandet av/genom forskning har av deltagarna upplevts som givande när det sker i samspel mellan forskning och praktik i de lokala FoU projekten. Deltagarna beskriver att de rör sig naturligt mellan olika kunskapsformer, och inte att de inte upplever ett avstånd mellan t.ex. praktisk kunskap och den vetenskapligt framtagna kunskapen. Den praktiska kunskapen synliggörs tack vare de vetenskapliga metodernas systematik. Analysen av deltagarnas upplevelser visar på att det finns ytterligare aspekter som berör lärande av forskning i arbetslivets kontext, som det analytiska ramverket ursprungligen inte omfattat. Faktorer som har med den kontinuerliga tidsaspekten att göra, ledarskapet och relationen till andra pågående utvecklingsarbeten inom organisationen dvs. lärandet i arbetslivets kontext.

Tillämpningen av det teoretiska ramverket tillsammans med undersökningen av deltagarnas upplevelser synliggör vad som går att göra för att främja utveckling och lärande i lokala FoU projekt ytterligare. Att använda kritiska reflektioner i större utsträckning, synliggöra den informella teorin och även ta hänsyn till komplexiteten i de olika kunskapsformerna i utformningen av FoU projekten.

Framtida kunskapssyn och forskning

En fråga att fundera vidare på, kanske även forska vidare på, är frågan om den rådande metapraktiken och vilken betydelse den bör ha i utformningen av FoU projekt. Ska FoU projektens utformning ta hänsyn till och röra sig inom den förståelse som praktikerna har av samspelet mellan forskning och praktik – för att göra mest nytta, eller bör den utmana den? Finns det nya lärdomar att göra och ny forskning att genomföra om den nuvarande kunskapssynen och metapraktiken utmanas via användningen av mer kritisk reflexivitet – inom både forskning och praktik? Kanske är det om vi rör oss utanför den rådande

uppfattningen av vad forskning kan lära oss, i vår arbetsgrupp, profession eller som samhälle, som forskning kan leda oss till ny kunskap och nya upptäckter. Det finns en potential i lokala FoU miljöer att bidra till nya sätt att se på och använda forskning, inte som överordnad utan som medskapare av kunskap för att lösa gemensamma praktiska problem. Man har kommit en bit på den resan, visar analysen av deltagarnas upplevelser. Skulle FoU projekten kunna utmana den rådande metapraktiken – synen hos yrkesprofessionella på vad som är värdefull kunskap, och bidra till att deras praktiska kunskap börjar värdesättas lika högt... Det är inte enkelt att utmana dominerande uppfattningar om kunskapsformer och deras betydelse och vikt. Men att reflektera kring forskarens och den praktiska kunskapens roll i samband med planering och genomförande av aktiviteter för att lära av forskning, skulle kunna vara ytterligare ett sätt att främja fortsatt lärande och utveckling både för deltagare och forskare. För att nå en förändrad metapraktik, behövs en rörelse bort från den förenklade bilden av vilken slags kunskap som är mest värdefull och låta komplexiteten i samspelet mellan praktik, forskning och teori ta mer plats. En ny kunskapssyn behövs. FoU projekt har potential att bidra till en utveckling mot en förändrad kunskapssyn som kan gynna både individer, samhälle och forskning. För att forskning ska fortsätta ha ett stort förtroende så kan det vara viktigt att röra sig bort från den tidigare metapraktiken som på många sätt verkar vara fortsatt tongivande, nämligen att forskning kan ge oss svar på hur vi bör arbeta och vad som är rätt att göra i olika situationer.

Målet i den lokala FoU miljö som här undersöks är en metapraktik som stämmer överens med de utveckling inom forskningsvärlden som kan kallas för typ-2 forskning, cocreation of knowledge och transformativ forskning (Reger & Bunders, 2009). Där forskare tillsammans med andra aktörer skapar ny kunskap gemensamt i ett ömsesidigt utbyte. För att nå dit behöver FoU miljön skapa ett givande utbyte på lika villkor mellan forskning och praktik, visar denna studie Även om ambitionen är att utveckla ny kunskap är det lätt att begränsa sig till att FoU projektens upplägg bekräftar den rådande kunskapssynen där forskarens insikter och kunskaper blir expertliknande. Söker man ett annat upplägg kring lärande av/genom/i forskning behöver det också erkännas av deltagarna, forskarna och forskningens olika institutioner och mottagare. Likväl som man i FoU projekten är beroende av deltagarnas uppfattning om vad som går att lära av forskning, är man också beroende av forskarens uppfattning. Men den genomförda studien visar på att en minst sagt spännande resa är både möjlig, lärorik, och verkar vara påbörjad men långt ifrån slutförd.

Det finns flera intressanta delar att undersöka vidare. Här har ett deltagarperspektiv varit utgångspunkt, med människan som aktör i centrum. Det har inte ingått någon studie av hur forskaren ser på utvecklingen av nya kunskaper och upplever lärandet som sker i samspelet mellan forskning och praktiska arbetssätt. Framtida forskningsprojekt skulle därför kunna handla om att fördjupa sig i hur just forskaren upplever sitt lärande när de deltar i lokala FoU projekt. Samt undersöka hur deltagare och forskare ser och upplever denna typ av lärande i samspel med varandra.

Referenser:

Bartlett, R.C. & Collins, S.D. (2011) *Aristotle's Nicomachean ethics, a new translation by*. Chicago: The University of Chicago Press.

Bergman, M., Bohlin, G. & Rådmark, L. (2022) *VA barometern 2022/23*. (VA-Rapport 2022:6) [Elektronisk] Stockholm: Vetenskap & Allmänhet. Tillgänglig: https://v-a.se/downloads/varapport2022_6.pdf [2023-04-03].

Björck, V. (2020). *Learning 'theory' at university and 'practice' in the workplace: A problematisation of the theory-practice terminology that the dualistic design of work integrated learning institutionalises*. Diss. Trollhättan: Högskolan Väst. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1503985/FULLTEXT02.pdf> [2023-05-22].

Björck, V & Johansson, K. (2018). Problematising the theory-practice terminology: a discourse analysis of students' statements on Work-integrated Learning. *Journal of further and higher education*, vol 43(10), ss. 1363-1375.

Brante, T. (2003). Konsolideringen av nya vetenskapliga fält. Exemplet forskning i socialt arbete. *Socialt arbete. En nationell genomlysning av ämnet*. (Högskoleverkets rapportserie 2023) Vol. 16R, s. 135-197. Lund: Högskoleverkets rapportserie. Tillgänglig: <http://www.fas.se/upload/dokument/publiktioner/pdf/socialarbete.pdf> [230608]

Bryman, A. Clark, T. Foster, L. & Sloan, L. (2021). *Bryman's social research methods. Sixth edition*. 6. uppl. Oxford: Oxford university press.

Campus Västervik (2022). *Forskning*. Västervik: Campus Västervik. Tillgänglig: <https://www.vastervik.se/Campus-Vastervik/forskning/> [2022-10-07].

Candy, P.C & Crebert, R.G. (1991). Ivory Tower to Concrete Jungle: The Difficult Transition from the Academy to the Workplace as Learning Environments. *The journal of Higher Education*, vol 62(5), ss. 570-592.

Carr, W. (1986). Theories of theory and practice. *Journal of philosophy of education*, vol 20(2), ss. 177-186.

Docherty, P. Ljung, A. & Stjernberg, T. (2008) Interaktiv forskning – utveckling, användning och spridning av kunskaper. I Johansson, B., Gunnarsson, E. & Stjernberg, T. (red)

Gemensamt kunskapande- den interaktiva forskningens praktik. Växjö: Växjö University Press, s. 133-152.

Ericsson, M. (2018). *En forskningsmiljö- från teori till verklighet. Campus Västervik utvecklar en miljö för lokalproducerad forskning.* (Årsrapport 2018). [Elektronisk] Västervik: Campus Västervik FoU. Tillgänglig:
<https://www.vastervik.se/contentassets/d168672088744afcb074597d9c1f3298/arsrapport-tdg.pdf> [2023-05-22].

Eriksson, M. (2019). *För socialt hållbara landsbygder. Att göra och tillgängliggöra lokalproducerad forskning.* (Årsrapport 2019). [Elektronisk] Västervik: Campus Västervik FoU. Tillgänglig:
<https://www.vastervik.se/contentassets/d168672088744afcb074597d9c1f3298/arsrapport-2019-tdg.pdf> [2023-05-22].

Forskningspågar (2023). *Forskning för att upptäcka ny kunskap.* Tillgänglig:
<https://forskningpagar.se/> [2023-01-10].

Frans, E. (2022) *Varför ska vi bli mer kritiska?* Stockholm: Karolinska institutet. Tillgänglig:
<https://ki.se/forskning/varfor-ska-vi-bli-mer-kritiska> [2023-03-30].

Genat, B. (2009). Building emergent situated knowledge in participatory action research. *Action Research*, vol 7(1), ss. 101-115.

Hardy, I. & Kemmis, S. (2008) Reflections on 'nurturing praxis'. I Rönnerman, K. Furu, E.M., Salo, P. (red.) *Nurturing Praxis. Action research in Partnerships Between School and University in a Nordic Light.* Rotterdam: Sense Publishers. s. 245-266.

Higgs, J., Barnett, R., Billet, S. Hutchings, M. & Trede, F. (Red). (2012). *Practice based education. Perspectives and Strategies.* Rotterdam: Sense Pub.

Hutchings, M. & Jarvis, P. (2012). The relationship between practice, theory and research. I Higgs, J., Barnett, R., Billet, S. Hutchings, M. & Trede, F (red.) *Practice-based education: Perspectives and strategies.* Rotterdam: Sense publication. s.175-186.

Högskolan Väst (2022). *Allmän studieplan för utbildningen på forskarnivå i Arbetsintegrerat Lärande.* Trollhättan: Högskolan väst. Tillgänglig:
<https://www.hv.se/globalassets/dokument---medarbetare/08.-mallar/allman-studieplan-i-arbetsintegrerat-larande-senast-reviderad-2022-02-10.pdf> [2022-10-25].

Johanisson, B., Gunnarsson, E. & Stjernberg, T. (red.) (2008). *Gemensamt kunskapande- den interaktiva forskningens praktik*. Växjö: Växjö University Press.

Johansson, A. (2008) Kritisk reflektion och handling i interaktiv forskning. I Johanisson, B. Gunnarsson, E. & Stjernberg, T. (red.) *Gemensamt kunskapande – den interaktiva forskningens praktik*. Växjö: Växjö University Press. Tillgänglig: https://www.ltu.se/cms_fs/1.24923!/anders%20w%20johansson.pdf [2022-10-31].

Jull, J, Giles, A & Graham, I.D. (2017). Community based participatory research and integrated knowledge translation: advancing the co-creation of knowledge. *Implementation Science*, vol 12(150), ss. 1-9.

Larsson, S. (2005). Om kvalitet i kvalitativa studier. *Nordisk pedagogik*. Vol 25 (1). ss. 16-35.

Levinsson, M. (2013). *Evidens och existens. Evidensbaserad undervisning i ljuset av lärares erfarenheter*. Göteborg: Göteborgs universitet. Diss. Tillgänglig: [Evidens och existens. Evidensbaserad undervisning i ljuset av lärares erfarenheter. \(gu.se\)](#) [230605].

NE (2023). *Forskning*. Malmö: Nationalencyklopedin AB. Tillgänglig: <https://www-ne-se.ezproxy.server.hv.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/forskning> [2023-01-10].

Nilsson, L. & Sorbring, E.(red.) (2019). *Samverkansforskning – att främja barns och ungas välfärd*. Stockholm: Liber

Ohlsson, J. & Johansson, P. (2010) Interactive research as a strategy for practice -based learning: Designing competence development and professional growth in local school practice. I Billet, S. (red.) *Learning through practice: Models, traditions, orientations and approaches*. Brisbane: Springer. s.240-255.

Piper, L. (2021). *Masters in work integrated political science. Theory of Science and Applied Research Methods, VTM620*. (Red Thread. Course Guide Fall 2021). Trollhättan: University West.

Piper, L., Dahlquist, K., Sunnemark, F. och Assmo, P. (2023). Rethinking WIL for an academic discipline: the model of Work Integrated Political Studies (WIPS). *Cogent Education*, 10(1), s. 1-13.

Plack, M & Greenberg, L. (2006). The reflective practitioner. Reaching for excellence in practice. *Pediatrics*, vol 116(6), ss. 1546-1552.

- Reger, B. & Bunders, J. (2009). *Knowledge co-creation: Interaction between science and society*. (V.10e. VU University) [Elektronisk] Amsterdam: Athena Institute. Tillgänglig: https://www.researchgate.net/publication/299603444_Knowledge_co-creation_Interaction_between_science_society_A_transdisciplinary_approach_to_complex_societal_issues [2023-03-31].
- Reichertz, J. (2019). Abduction: The Logic of Discovery of Grounded Theory. – An Updated Review. In Bryant, A & Charmaz, K. (red.) *The SAGE Handbook of Current Developments in Grounded Theory*. London: SAGE publications Ltd, ss. 2–19.
- Ryding, J. (2020). *Mellan evidens och reflektion: om professionellt lärande i socialtjänstens familjebehandlande arbete*. Diss. Trollhättan. Högskolan Väst.
- Sting, (u.å.). *If I ever lose my faith in you*. Beverly Hills: Live nation entertainment. Tillgänglig: <https://www.sting.com/discography/lyrics/151> [2023-03-30].
- Sunnemark, L., Sunnemark, F., Dahlquist, K., Gahnström, E., Piper, L & Assmo, P. (u.å.) *Bridging Theory and practice through work integrated learning (WIL): The conceptualisations of WIL at a University in Sweden*. Trollhättan: Högskolan Väst [Ej publicerad]
- Svensson, L. (2008 a). Efterord. I Johansson, B., Gunnarsson, E. & Stjernberg, T. (red) (2008). *Gemensamt kunskapande- den interaktiva forskningens praktik*. Växjö: Växjö University Press. s.367-380.
- Svensson, L. (2008 b) Att vara som ett skoskav. I Johansson, B., Gunnarsson, E. & Stjernberg, T. (red) (2008). *Gemensamt kunskapande- den interaktiva forskningens praktik*. Växjö: Växjö University Press. s.77-94.
- Svensson, L, Eklund, J, Randle, H & Aronsson, G. (2007). Interactive research – an attempt to analyse two change programmes. *International journal of action research*, vol 3(3), ss. 250-277.
- Svensson, L, Ellström, P-E & Brulin, G. (2007). Introduction – on interactive research. *International journal of action research*, vol 3(3), ss. 233-249.
- Usher, R, Bryant, I. & Johnston, R. (1997). *Adult education and the postmodern challenge. Learning beyond the limits*. Första upplagan. London: Routledge.

Usher, R. Bryant, I. & Johnston, R. (2005). *Adult education and the postmodern challenge. Learning beyond the limits*. Andra upplagan. London: Routledge.

WHO (2011). Standards and operational guidelines for ethics review of health-related research with human participants. WHO publications. Tillgänglig: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241502948> [230602]

Svenska akademins ordlista. (2021). Tillgänglig: <https://svenska.se/tre/?sok=av&pz=1> [230602]

Bilaga 1: Intervjuguide till deltagare

Introduktion- beskrivning av forskningsprojektet

Kan du börja med att beskriva det här forskningsprojekt som du/din arbetsplats varit med i?

Hur kom det sig att ni var med i forskningsprojektet?

Vad har din roll varit inom forskningsprojektet?

Vilka andra har varit delaktiga i forskningsprojektet på din arbetsplats? Hur har de varit involverade?

Lärande som Förändring (individen)

Beskriv... finns det något som har förändrats hos dig själv, i samband med att du varit med i det här forskningsprojektet? I så fall vad?

Vad upplever du att du har lärt dig?

Hur kom det sig, tror du, att du lärde dig just det?

Lärande som social aktivitet (arbetsgruppen)

Vad har ni som arbetsgrupp lärt er?

Vilken praktisk nytta har du och din arbetsplats haft av det ni lärt er i forskningsprojektet?

Hur skulle du beskriva kulturen din arbetsplats, hur ser ni på att lärande och utveckling till vardags?

Lärande om praktiskt arbetssätt

Har ni förändrat något i ert (gemensamma) sätt att arbeta? Vad skulle du säga att ni gör annorlunda idag – jämfört med tidigare? Hur kommer det sig?

Hur har det fungerat att använda det du och ni lärt er, i forskningsprojektet, i ert praktiska arbete?

Har ni inom projektet gjort någon slags genomgång och eller dokumentation av era befintliga arbetssätt? Hur har det varit?

Har ni inom forskningsprojektet kritiskt granskat sättet ni arbetar på?

Gemensamt utbyte, samarbete och dialog

Vilka gemensamma forum har funnits mellan dig/er som deltagare och forskaren? Hur har du upplevt dem?

Hur har du upplevt dialogen och samarbetet mellan dig/er som arbetar i verksamheten och forskaren?

Teori och praktik

Hur har du upplevt att det varit att lära sig något, på det här sättet?

Vad betyder orden ”teori” och ”praktik” för dig? Hur tror du att de påverkar varandra?

Har din syn på forskning och lärande påverkats? I så fall – på vilket sätt

Avslutande frågor

Vad har det betytt för dig – för er – att vara med i forskningsprojektet? Vad har varit mest givande?

Vad ser du som styrkor och svagheter med att arbeta och lära på det här sättet?

Finns det något du hade önskat sett annorlunda ut? I så fall vad?

Nu har jag inga fler frågor. Finns det något du vill tillägga som inte tagits upp under den här intervjun eller har du några frågor till mig?

Bilaga 2. Informationsbrev till deltagare

Inbjudan om att medverka i en studie om att ”lära av forskning”.

Har du under det senaste året deltagit i ett forsknings- och utvecklingsprojekt vid Campus Västervik? Då är jag intresserad av att träffa dig för att ställa några frågor om dina upplevelser av det. Jag vill ta reda på hur du upplever att det varit att delta i projektet, vad du upplever att du lärt dig och hur du tycker det påverkat sättet du och din arbetsplats jobbar på. Studien gör jag inom ramen för en masterutbildning i arbetsintegrerade studier vid Högskolan Väst. Bra att veta är att intervjun inte handlar om att utvärdera projektet, utan om att fråga om lärandet och vad det betytt för din arbetsplats. Det är intressant för Campus Västerviks men även för andra aktörer som jobbar med lokal forskning- och utveckling.

Hur det går till

Kontakta mig via epost: xxxxxx@xxxx.se, därefter hör jag av mig för att boka in en dag, tid och plats som passar dig under hösten 2022. Du kommer att träffa mig och samtala om hur du upplevt att det varit att delta i och vad du lärt dig i det/de forsknings- och utvecklingsprojekt du deltagit i. Vi kan göra intervjun på din arbetsplats, på Campus Västervik, eller digitalt – beroende på vad du föredrar. Att delta i intervjun är frivilligt och du kan när som helst välja att avsluta ditt deltagande. Intervjun tar max en timme. Den kommer att spelas in och transkriberas, för att därefter analyseras och användas som en del i min masteruppsats. Har du önskemål om att ta del av resultatet, så får du naturligtvis det.

Det är viktigt att berätta att resultatet, och det som sägs i intervjun, kommer att sammanställas på ett sådant sätt att det inte går att utläsa vem som sagt vad. Ditt namn kommer inte heller att framgå. Innan vi påbörjar intervjun kommer du att få underteckna en samtyckesblankett, för att godkänna din medverkan och inspelningen av intervjun. Skulle det bli många som anmäler sig att delta i studien, kommer principen ”först till kvarn” att användas.

Varför är detta viktigt

Studien kommer att bidra med ett viktigt perspektiv – hur ni som deltagare i lokala forsknings- och utvecklingsprojekt lär er och hur ni upplever att det påverkar utvecklingen av er verksamhet. Det vill jag ta reda på mer om eftersom syftet med forsknings- och utvecklingsprojekten vid Campus Västervik är att bidra med ny kunskap som är relevant för verksamheter.

Önskar du mer information om studien är du välkommen att kontakta mig eller min handledare på Högskolan Väst. [kontaktuppgifter bifogades i brevet]

Bilaga 3: Samtyckesblankett och information om hur data lagras

VÄSTERVIKS
KOMMUN

Västerviks kommun

Samtycke till behandling av personuppgifter

Jag samtycker till att mina personuppgifter i form av: Inspelad intervju

Den: _____

får användas för nedanstående ändamål:

Masteruppsats inom utbildningen arbetsintegrerade politiska studier samt FoU rapport

Härmed samtycker jag till ovanstående:

Datum:

Namnunderskrift:

Namnförtydligande:

Övrig information

Personuppgiftsansvarig är Kommunstyrelsen
Kontaktperson för personuppgiftsbehandlingen är Maria Skarin

Personuppgifterna behandlas enbart för det ändamål som anges på denna samtyckesblankett.

Den rättsliga grunden för behandlingen är samtycke. Du har rätt att när som helst begära att ta tillbaka ditt samtycke. Ett återkallande av ditt samtycke påverkar dock inte lagligheten av behandlingen innan samtycket återkallades. Du kontaktar personen som tog emot ditt samtycke (se namnet ovan) eller dataskyddsombudet.

De personuppgifter som du fyller i på denna samtyckeblankett kommer att användas till administration av samtycket hos respektive personuppgiftsansvarig. Uppgifterna behandlas i enlighet med bestämmelserna i dataskyddsförordningen.

Via kommun@vastervik.se kan du komma i kontakt med dataskyddsombudet.

Du har rätt att få information om vilka uppgifter som behandlas om dig eller för att begära rättelse, överföring, radering eller begränsning av personuppgifterna.

Du har även rätt att inge klagomål till tillsynsmyndigheten Integritetsskyddsmyndigheten om du tycker att vi behandlar dina personuppgifter på ett felaktigt sätt.

Västerviks kommun, 593 80 Västervik, Besöksadress: Fabriksgatan 21, Växel: 0490-25 40 00
E-post: vasterviks.kommun@vastervik.se Webbplats: www.vastervik.se

Bilaga 4: FoU rapport

En FoU rapport kommer skrivas och förmedlas till Campus Västerviks FoU miljö som varit värdorganisation för forskningspraktiken. Den är inte färdigskriven när masteruppsatsen examineras, men kommer finnas med som bilaga när uppsatsen är godkänd och klar.